

HALANDO SORSUNKROL, ÉS E' FÖLDÖN TSAK
IDEIG TARTO ELETUNKRÖL VALO

EMLEKEZTETÉS, 289
E21

a z a z,

Olly' Zomorú Halotti Tanítások, a' mellyek élő nyelvel
el - mondottak

NÉHAI MÉLTOSÁGOS GROF VAJAI
VAI JUDITH
ASZSZONY,

NÉHAI MÉLTOSÁGOS GROF TZEGEI
VASS DÁNIEL
UR'

ISTENT - félo Kegyes Özvegye meg - hidegedett Tetemei
felett, és egyfzer'smind ez igaz *Tábitának* halála után-is
meg-maradó örök emlékezetre Kedves Mélt. Gyer-
mekeinek költségekkal ki-is nyomtattatának.

K O L O S V Á R A T T,
* * * * *
MD CC LXXII-dik Éftend. a' Ref. Coll. Betüivel.

HAÁZ REZSŐ MÚZEUM TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRA, SZÉKELYUDVARHELY

HAÁZ REZSŐ MÚZEUM TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRA, SZÉKELYUDVARHELY

HAÁZ REZSŐ MÚZEUM TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRA, SZÉKELYUDVARHELY

HAÁZ REZSŐ MÚZEUM TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRA, SZÉKELYUDVARHELY

HAÁZ REZSŐ MÚZEUM TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRA, SZÉKELYUDVARHELY

HAÁZ REZSŐ MÚZEUM TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRA, SZÉKELYUDVARHELY

A' MAGA KEGYESSÉGÉÉRT MIND E' VILÁGON,
MIND A' MÁS VILÁGON, JUTALMAT VETT,
ÁLDOTT EMLÉKEZÉTÜ

NÉHAI MÉLTOSÁGOS VAJAI
VAI JUDITH
ASZSZONYNAK.

NÉHAI MÉLTOSÁGOS és NAGYSÁGOS TZEGEI

VASS DÁNIEL

U R'

Árva Özvegyének meg-hidegedett Tetemeinek Koporsó-
ban való tétettetésére kézfittetett

PRÉDIKÁTZIO.

Mellyet, a' Serkei meg-fomorodott Udvar-Házban el-
mondott

ZÁDORHÁZI BETES JO'SEF.

A' Serkei Reform. Eklé'siának Tanítója, MDCCLXX.

Böjt-elő Havának 23-dik Napján.

'SOLT. XXVII: 4.

Egy dolgot kértem az URtól, most-is azont kérem; hogy lakhassam az URnak Házában, életemnek minden idejében, hogy láthassam az URnak képségét, és látogathassam az Ő Templomát.

JÁN. IX: 31.

A° ki az ISTENT tiszteli, és a'nak akarátját tselekezi, azt meg-halगतja Ő.

SZENT LETZKE.

1 Tim. IV: 8.

A' testnek gyakorlásának kevés haszna vagyon: de az ISTENi tisztelet mindenre hasznos, mellynek ígéreti vagyon e' Világon és a' más Világon.

ELÖL-JARÓ BESZÉD.

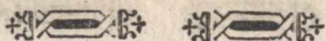

AZ ö tselekedeteikkel, szokásaikkal, erköltseikkel, és babonás Isteni tiszteletekkel, más egyép Nemzeteket fejül haladó Római Pógány köhségnek eleiről reá maradt babonás szokása volt az; hogy az ö Isteneiknek Innepeket szentelvén, azoknak tisztességére a' játékos Iffjakat bizonyos játékokban gyakorolván, a' győzedelmefeket a' megígértetett hasznos jutalommal meg-ajándékozzák. Külömbb-külömbb

féle játékaik lettenek ámbár a' *Római* Pogányoknak; de minden játékaik között leg régibb és nemesebb volt, a' *Küfködésnek játéka*. Melly-is illy' móddal ment véghez: Hogy a' küfködő Személyek, minden ruháikból le-vetkeztettek, és olajjal testek meg-kenettettvén, 's porral bé-hintettvén, karjaikkal egy-mást által ölelték, hogy a'nyival inkább erejek nyilván valóbb lenne. E' játéknak neme pedig ö nálok kétféle módon fokott végben menni: Né-melleyek egyenesen fenn-álva küfködtének, némelleyek pe-dig a' földön egymásban kaptstolt kezekkel hevervén, ma-gok erejeket mútogatták. Senki pedig közülök győzedel-mesnek nem neveztetetett; hanem ha a' maga küfködő társát háromszor úgy tsaphatta a' földhöz, hogy azt ö a-latta lenni mások-is láthafsák, melly meg-lévén, a' győze-delmesnek adattatott oztán a' meg-ígértetett jutalom.

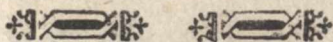
Szabad légyen nékem Szomoru K. H. ezen régi *Ró-mai*aknak az ö Isteneiknek szenteltetett Innepeken véghez menni fokott babonás fokáfokat, e' mái Kerefztyén Világ-ban élő embereknek fokáfaikkal egyben vetni, és ez által az igaz ISTENT tisztelni kívánó Kerefztyéneknek tiszteket 's kötelefségeket egy kevésbé bővebben világosítani. Le-kellett 1. A' *Római*aknál vetkeztetni öltözetekből a' küf-ködő személyeknek, hogy a'nál ferényebben vihefsék vég-hez tiszteket: vallyon nem azé ma-is minden Ujj-Testa-mentomi Kerefztyéneknek az ö tiszték; hogy e'dig viselt öltözetekből, t. i. a' bűnnek köntöséből, mellyet az Apos-tol *Éfés*. IV: 22. ó embernek nevez, ha az ISTENT szól-gálni akarják, úgy a' mint az ö Szentsége kívánnya, ök-is le-vetkezzenek. Olajjal meg-kenettettni 's porral bé-hin-tettetni kellett. 2. a' régi *Római*aknál a' fen-álva és le-fekve küfködő személyeknek, hogy a'nyival-is inkább ere-jek nyilván való lenne: Nem ez-é minden Ujj-Testamen-tumi

tumi ISTEN-felöknek az ő tíftek ; hogy midön az ISTE-
ni tíftelehez kézülnek, magokat a' Léleknek drága olajjá-
val meg-kennyék, hogy midön ök-is a' porból fel-kelnek,
amaz ö baj-vívó társát meg-gyöző *Goellel* az Ur JÉ'SUS-
sal, a' pornak tetejére álván *Jób. XIX: 25.* magok le-
refztett kezeiknek, és refzkető térdeiknek meg-erősítése ál-
tal 'Sid. XII : 12. erejeket nyilván valóvá tegyék. De az-
is emlékezetre méltó dolog 3. Hogy fenkinek nem adat-
tatott a' régi *Római*aknak ezen játékában, a' játék igazgató
Mestertől, a' meg-ígértetett jutalom ; hanem tsak a'nak , a'
ki háromszor úgy tsaphatta-le a' maga társát, hogy azt má-
fok-is láthatnák. Vallyon az ISTEN-is, mint az Hívek-
nek tselekedeteket, minden rézből jól meg-fzemlélő Bölts
Mester, nem azoknak adja-é a' meg-ígértetett jutalmat, a'
kik a' magok három ellenségeiket; a' *Sátánt*, e' *Világot*,
és a' *Testet*, az ISTENi tíftele' dól-gában háromszor úgy
el-tudják üzni az Apostollal, 2 *Kór. XII: 8.* hogy ez fem-
mi ártalmat e'nek végben vitelében ne okozzon : Bizo-
nyára azoknak, mert ezek fel-öltöztettek lévén az ISTEN-
nek minden fegyvereiben, meg-álhatnak az ördögnek min-
den álnoksági e'len *Éfé's. VI: 11.* az honnan-is mondat-
nak mindenektől valóban gyözedelmeskedni ellenségeiken.

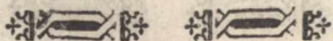
Ezek szerint jól tudván a' Szent Apostol-is ; kik lé-
gyenek gyözedelmefek , kik pedig nem az ISTENi tíf-
telet avagy Vallás dól-gában, az e'lenségnek még valamit
engedő embereknek *kevés hafnot*, de azt egézlen meg-
gyöző Lelki vitézeknek, földi 's Mennyei jutalmat ígér a'
Szent Letzkében így szólván : *A' Testnek gyakorlásának ke-
vés hafna vagyon.*

Ama' 'Sidó Törvényben járatos, ISTEN Anya-üzent-
egy-házát háborgató és puftító, de az ISTEN' kegyelmé-
ből el-hívattatott, KRISTUS követtségében híven forgoló-

dó, fzent Pál Apostol, minekutánna az *Éfé'sus-bélieknél* haf-
noson tanított vólna; elébbeni jövendölése fzerint, midön
éfre venné azoknak Gyülekezetekben, hogy fok hamis far-
kafok támadtanak vólna, kik femmit a' nyájnak kedvezni
nem kívánnának; söt ö közülök-is, hogy már támadtanak
vólna ollyak, kik a' Tanítványoknak el-áltatásokra ellenke-
ző dolgokat főznának (: *Tsel. XX: 29, 30.* :) tellyes igye-
kezettel azon vagyon; hogy ö közöttök való elébbeni haf-
nos fáradozása hafzontalanná ne lenne: Ezokáért egy Gyer-
mekségétől fogva az Írásokat tudó, különbözö Nemzetségü
Szüléktől, t. i. egy hív 'Sidó Afzronyi-állattól, és egy Gö-
rög Férjfiutól fázmazott (: *Tsel. XVI: 1.* :) maga fzerel-
mes Hitbéli Fíának és Tanítványának Timotheusnak, kit
maga el-jövetele után közöttök hagyott vala; ezen maga
Levelét Frigyjának *Laodicea* nevü Városából ajánlja, melly-
ben-is akarja, hogy a' 'Sidó *Tzévromiáknak* 's Törvények-
nek vége légyen, mivel hogy azok a' KRISTUSban
való bé-telleyefedések után, tsak hafzontalanok vólnának, és
hogy más Isten nyájjának legeltetésére válaftatott Hívek-
kel együtt, ö-is a' Jóságos tselekedeteknek gyakorlására
mint egy ugyan példát adjon.

Levelének 1. Rézfében maga fokott közöntésén kívül,
mellyet az 1. és 2. *ψ-ben* le-tett, leg-elsöben-is kéri *Timot-
heust*, hogy a' Törvénynek némelly hamis magyarázó *Doc-
torait*, zabolázza-meg. Ez után a' maga Apostoli tiztit,
(: mellyért ISTENnek hálákat ad :) erősen állattya, ho-
lott-is, inti *Timotheust*-is, hogy ö-is a' maga Apostoli tizti
fzerint, vitézkedjék ama' jó vitézséggel, az Hittel egyben
fogalván a' jó-Lelki-isméretet. Melly kívánságát, hogy az
Apostol ö benne jobban el-érje a' II. *Rézfben* inti, hogy
légyenek kérések, könyörgések, imádkozások, hálá-adások,
minden emberekért, nevezetesen a' Királyokért, és min-
den

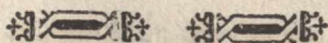

den Méltóságban helyheztekért. Holott-is a' *R-nek* végén, a' Férfiakat és Áfzonyi-állatokat tanította, mint villyék magokat a' közönséges könyörgéseknek, és ISTENI tífzetnek alkalmazóságával. Az III. *R-ben* tanította minéműnek kell lenni a' Püspököknek, t. i. a' Lelki Tanítóknak és a' *Diaconus*oknak, és mind kettőnek Feleségeiknek. Ezeket pedig miért írta, okát adja, mellynek alkalmazóságával a' Kerefztyéni Tudománynak szakaszait summafón emlegeti a' 14. *ψ-től fogva a' R-nek végéig*. Ez' IV. *R-nek* pedig elein: Elsőben jövendőli némelly hamis *Doctrok* által a' következő időkben, az Hittől való elszakadását az Híveknek, az 6. *ψ-sig*. Utollyára pedig az ő tífzet mi légyen, mind ezek után megmondja *ψ. 7.* intvén: *Hogy az alkalmazatlan és hijában való befédeket el-távoztassa, hanem gyakorollya magát a' Kegyetségben*. Melly Idveséges intésének okát adja, a' fzent Letzkében: *Mert a' Testnek gyakorlásának kevés haszna vagyon, de a' kegyeségre*.

Summa. Melly Idveséges intésében a' minden testiségektől, és hijábanvalóságoktól meg-üresített, ISTEN fzeretetének gyakorlására, az a'ra indító okokkal, olly' hatharófon int mindeneket a' fzent Apostol; hogy a'ból mind *Timotheus*, mind egyéb mind testi és Lelki boldogságokat fzerető emberek, ISTENhez való fzeros Lelki köteleltségéből fzármazott fzeretetre. 's Fiui félelemmel való fólgálatra, hatharófon fel-ferkentethetnének.

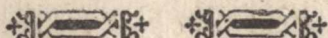
Három Rézet vagyon a' fzent Letzkének; I. A' Testnek gyakorlásának el-távoztatásáról való intés ezekben: *A' Testnek gyakorlásának kevés haszna vagyon*. II. *Az ISTENI fólgálatra* való, ezekben: *A' Kegyetség mindenre hasznos*. III. *Az a'ra hatharófon indító ok: Mellynek igéreti vagyon 's a't*.

Magyarázat. Illy' okokra nézve parantsollya az Apostol a' testnek gyakorlásának el-távoztatását: *A' Testnek gyakorlásának kevés haszna vagyon*. gya-

A' *Gyakorlás*. A' szorgalmatofáságnak végben vitt tselekedete lévén, tézi az akaratnak azt a' bé-tellyesfedését, melly szert valaki meg-vi'sgálván módját 's alkalmatofásá-gát a' dolognak, a'nak végben vitelét egész tehetséggel 's igyekezettel munkálódja. Ez a' *Gyakorlás* pedig az ISTEN Könyvében a' szent Írásokban, különböző tekintetek alatt vétettettvén, tézi néhánykor, az elmének, vagy a' Léleknek, jó és ISTENnek tettö dolgok körül való foglalatos-ságát, mint 'Sid. V : 14. az Apostol, a' Kereftyéni Tudományt másoknál helyesebben értö, értelemmel öregek felöl mondja : hogy azoknak *gyakoroltatott érzékenységek va-gyon*, a' jónak és gonofznak meg-választására. Néha pedig tézi az ISTEN' parantsolatit meg-vetö, 's azt femmiben hajtó embereknek, a' testi dolgok körül való foglalatos-ságokat, mint a' fősvénységben el-merült emberek felöl azt mondja az Apostol 2 *Pét. II : 14.* hogy az ö fívek nem másban; hanem a' telhetetlenségben gyakoroltatott. Illy' testi dolgok körül való foglalatos-sága az-is az embernek, midön az ISTEN parantsolatának el-múlatásával, a' szabad akarat szert való ISTENi tífteletet, mellyet az ISTEN fo-ha nem parantsolt, ferényen követi, ama' kérkedö *Fari-séussal*, ezt mondván : *Böjtölök kétfer egy héten, igazán meg-adom dézmáját minden marhámnak.* Luk. XVIII ; 12.

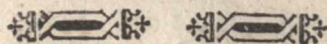
Ezt a' szabad akarat szert való ISTENi tífteletet ne-vezi már az Apostol a' szent Letzkében, *Testnek gyakorlá-sának*. Melly-is e'lenében tétettvén az embernek, a' Lelki dolgok körül való szorgalmatofáságnak, nem tézi itt a' Pállya-futásban, küfzködésben, és egyéb mesterségekben való maga gyakorlását az embereknek, hanem itten akarja e' föllásnak formájával érteni az Apostol, mind azokat a' kül-sö tselekedeteket, mellyeket a' Vallás, avagy ISTENi tíf-telet dól-gában gyakorol valaki, a' minémüek : a' böjtölés, mezi-

meztelen lábakkal való járás, maga meg ostorozás; álmatlanság, némelly étkektől való meg-tartózkodás, úgy a' fokott Könyörgéseknek értelem nélkül való el-mondása 'sa't. Mellyek mivel hogy emberi találmányok, nem pedig ISTENnek parantsolati, ámbár nem fín-mutatásból; hanem fzeretéből: és ISTENhez való bugóságból mennyenek-is véghez, mindazonáltal semmit nem érnek, azért-is méltán mondja ezek felöl az IDVEZITÖ: *Hijjában tífetelnek engemet, tanítván olly' Tudományokat, mellyek embereknek parantsolati.* Math. XV: 9. Ez IDVEZITÖnk Idvesféges fzaivaiból vévén erősféget a' fzent Apoftol-is, azt mondja ezek felöl Kol. II: 23: *hogy ezek jóllehet böltsefségnek látattatnak lenni, a' fabad akarar ferint való ISTENi tífere-tért, és az elmének tettetes alázatofságáért, és azért hogy tes-teknek nem kedveznek; mindazonáltal hafzontalanok, mivel-hogy a' testnek bizlalására való.*

A' fzent Letzkében pedig azt mondja e' felöl; *Kévés hafzna vagyon. Hafnos az: A' mi valamelly dolognak elnyerése 's meg-fzerzése körül munkálkodó femellynek mint élköz segittséggel vagyon.* Hogy egyebeket pedig félre tégyek: Az ISTENi tífeteletnek, avagy Vallásnak dolgában hafnos az, a' mi Idvesféges. *Mitsoda légyen pedig Idvesféges!* meg-mondja fzent Pál Apoftol Tit. III: 8. t. i. *hogy igyekezzenek jó-tselekedettel elől járni azok, a' kik bittenek ISTENnek, az az, tíftefséges tselekedetekkel, és az embereknek hafnosfókat.* Az holott-is mindjárt a' 9. v-ben hafzontalanoknak nevezi, és hijjában-valóknak a' bolond kérdéseket, Nemzetségről való tudakozódáfokat, és a' Törvényben való versengéseket, 's viaskodáfokat, és parantsollya-is, hogy ezeket meg-kell tiltani.

A' testnek gyakorlását pedig a' fzent Letzkében nem egézflen hafzontalannak nevezi a' fzent Apoftól: hanem így

zöll félöle: *Kevés hánna vagyon.* Az holott *Első* tekintettel, ha a' dolgot meg-gondollyuk, láttattatik az Apostol valamelly *kevés hánnotskát* a' testnek gyakorlásának tulajdonítani, melly ha hánnálhatna-is valamit, mondhatom hogy hánnál inkább történetből, a' minémü: hogy ezek által gyakoroltatik a' test az aprólékos fzenvedésekben, hogy ha az ISTENi bölts gond-vifelésnek úgy fog tetfzeni, hogy az Igazságért, és a' JÉ'SUS KRISTUSnak nevéért kéntelenek lennének az Hívek halált fzenvedni; azt könnyebben el-vifelhessék, mivelhogy még a' végig fzentén nem tufakodtának, a' bün ellen hartzolván 'Sid. XII: 4. De *Második* tekintettel, ha magokban gondoljuk ezeket, *kevés,* az az, *semmi hánna nintsen,* mert az ISTEN az embertől ezt fo-ha nem kívánta. Tudva vagyon mi nálunk *Magyaroknál* is, hogy a' melly dólgon nem igen kapunk, vagy a' mellyet nem sokra betsüllünk, így fzoctunk félöle fzóllani: *Keveset ér, kevés hánon e'böl.* Az Apostol-is azért nem sokra betsülvén a' *Testnek gyakorlását,* nem ok nélkül mon-dotta e' félöl: *kevés hánna vagyon.*

Jól tudván pedig azt a' fzent Apostol, hogy még a' fzínes Kerefzyének-is, gyakran magokat a' testnek gyakor-lása által, mások előtt mútogathatják; azért az ISTENhez közelébb jární kívánó embernek, ezen kívül egy drága jó-ságos tselekedetet *comendál a' fzent Letzkének Második r-ben,* midön e'lenében téfzi amannak a' *Kegyefséget,* így fzólván: *De a' Kegyefség mindenekre hánnos.*

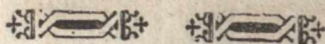
Azon fzótt, a' mellyet itt az Apostol *Kegyefségnek* ne-vezett a' Magyar fordító fordította, *ISTENni Tíftéletnek,* melly a' dologgal semmit nem ellenkezik, mert ezek úgy együvé vagynak köttetve, hogy egyik a' másík nélkül nem lehet, ugyan-is gondoljuk jól-meg a' dólgot, hogy fénki az ISTENt igazán nem fzólgálhattya; hanem-ha *Kegyés le-jénd,*

jénd, és fenki Kegyesnek nem neveztetetik; hanem-ha igazán és ISTENnek tetző-képen szolgálja az ISTENT.

Az honnan a' *Kegyesség* femmi nem egyéb: hanem a' meg-fenteltetett akaratnak olly' kézsége 's hajlandósága, melly fzerint maga köteletségét ISTEN aránt meg-es mérvén valaki, tellyes igyekezettel azon vagyon, hogy az ISTENT maga Szentségéhez illendöképen tisztelje, és e'ben magát minden időben gyakorollya. Illy' kézség, fzigalmatosság pedig vallyon kibén találtathatik az újjá-fülettetett emberen kívül, én úgy ítélem; hogy fenkiben fem. Ugyan-is Ö az, a' ki mind *Belsőképen*, mind *Külső képen*, fel-ruházta vagyon fzin-mutatás nélkül való *Kegyesség*gel. *Belsőképen*, mert fzívének belső indúlattyából fzeretvén az ISTENT, igyekezik ö Felségét a'képen tisztelni. Melly belső ISTENi tífztelet áll, az ISTENnek tífzta fzeretetiben, a' Fiui félelemben, az ISTEN' jóságában, a' KRISTUS' érdemében vetett tellyes bizodalomban 's a' t. Illy' *Belső Kegyességgel* vala fel-ruházta, a' XXVI. 'Sóltárban éneklő Proféta, midön láttattatik mint-egy ugyan az ISTENT hívni tanú-bizonyságul az 2. 3. §-ben. Mondván: *Probáally-meg engemet URam, kísérts-meg engemet, kérdezd-meg az én veséimet, és az én fívetemet. Mert a' Te irgalmasfágod az én fsemeim előtt vagyon. es jártam a' Te igazságodban.*

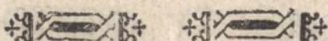
De *Külsőképen*-is, meg-mútattya magát kegyesnek lenni, mert buzgó Könyörgésekkel, ISTENi dítseretekkel, hála-adásokkal, és egyéb jóságos tselekedeteknek gyakorlásával igyekezik a' maga ISTENét tisztelni, miképen tselekedtek vala az Apostolok és az Afzfonyi-állatok *Tsel. I: 14.* E're inti fzent Pál az ö Lelki Fiát *Timotheust* 1 *Tim. II: 1.* mondván: *Intlek azért mindeneknek elötte, hogy légyenek könyörgések, kérések, imádkozások, hála-adások minden emberekért.* Ezt tselekedte a' Proféta *Külsőképen* a' XXVI.

⁂Sólt. 6. 7. ⁂-ben. Meg-mosom az én kezeimet ártatlanságban, és a' Te óltárodát gyakorlom vala: Hogy ballható s főval dítsérjelek Tégedet, és hirdésem minden Te tsudáidat. Az embe eknek ez belső és külső ISTENni tiszteletben való maga gyakorlását, nevezi már az Apostol a' Lertzkében Kegyeiségnek.

Melly *Kegyeiséget* hogy ha félefebb értelemben véfűnk, téfi ez az újjá-fűillettetett embernek, *mind ISTEN, mind Szűléi, mind Felebaráttya* aránt gyakorlani főkott kötelességét. Hogy *ISTEN*hez való kötelességét tégye, azt e'dig rövideden meg-mútozottam, főolván a' *Belső és Külső ISTENi* tiszteletről. De hogy *Szűléinknek*-is tartozunk kegyeiséggel, meg-tetfzik a'ból a' mi vagyon *1 Tim. V: 4.* az holott a' Magzatoknak és az Unokáknak parantsoltatik, hogy gyakorollyák a' Kegyeiséget a' magok Házokban, jól tévén t. i. az ő Özvegy Annyokkal, és meg-öregedett nagy Annyokkal, mellynek utánna ezt téfi az Apostol: *Hogy ez tiszteséges dolog, és ISTEN előtt kedves.*

Mivel pedig az hármás kötél erősebb, és nehezebben szakad-el, azért *ISTEN*en és *Szűléinken* kívül, *Felebarátin*kal-is tartozunk jól tenni, a' Kegyeiségnek munkáit gyakorolván azokkal-is, azt taníttya az *IDVEZITŐ* a' Második Táblán lévő parantsolatban, így főolván: *Math. XXII: 39. Szerefsed Felebarátodat, mint tennen magadat.* Hogy fzereti pedig az ember önnön magát? Ugy hogy, mind idő fzerint, mind pedig örökké-való, testi és Lelki jókat kívánf tennen magadnak, és nem tsak kívánod, hanem munkálkodod-is azt: Így tartozol *Felebarátodat*-is fzeretni a' kegyeiségnek régulái fzerint, Avagy nem ezt parantsollya-é az *IDVEZITŐ* *fán. XIII: 34. Újj parantsolatot adok néktek, hogy egymást ferefsétek, a' mint én-is ferettelek titeket, ti-is úgy ferefsétek egymást.* Példát hagyott e'ben minékünk

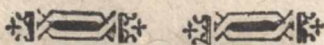

künk fzent Pál Apostol, a' ki olly' kegyes buzgósággal vi-
feltetett a' maga Attyafiaihoz, hogy azokért kéz volt *A-*
nathemavá, el-*szakadott* átokká lenni, tsak hogy a' KRIS-
TUSnak meg-nyerhetné azokat *Rom. IX: 3.*

Az illy' féles értelemben vétetett, ISTENnek, Szü-
léinknek, és Felebarátunknak fzeretetit magában foglaló ke-
gyességét tézi már az Apostol a' testnek gyakorlásának e'-
lenében, így szólván felöle : hogy *ez mindenre hafnos.*

Mindenre hafnos az: A' mi minden dolognak meg-
tselekedésére, vagy nem tselekedésére, meg-kivántatik. Ne
gondollyuk mindazonáltal azt; hogy itt az Apostol leg-fé-
lesebb értelemben vette volna a' dólgot, úgy hogy a' ma-
gok természetek fzerént sem nem jó, sem nem gonof dol-
goknak végben vitelére-is, a' Kegyességet fziükséges-képen
meg-kivántatni mondotta volna, mert ezek ollyatén dolgok
lévén, hogy mind el-múlatni, mind meg-tselekedni lehet
valakinek, azért végben vitelekre-is keveset hafznál a' Ke-
gyesség : hanem értsük ezt mindenekre hafnosnak a'nyi-
ban; a' mennyiben ez minden jóságostselekedeteknek, fzü-
lö Anya és gyökere lévén, azokat igazgatja, ezokáért-
az helyes gondolatokban, igaz és építésre való befédek-
ben, úgy a' Jóságos tselekedeteknek gyakorlásában, Fele-
barátunk hafzának elébb mozdításában, ez mindenekre va-
ló hafználatos volta a' Kegyességnek rövideden fummáltat-
hatik, mert ezek tézik az embert tökéletessé a' JÉ'SUS
KRISTUSban *Kol. I: 28.* azért, az ISTEN-is ezeknek tes-
teket és Lelkeket meg-tarja ártatlanságban, avagy fedhe-
tetlenül, a' mi URunk JÉ'SUS KRISTUSnak el-jövetelére
1 Thes. V: 23.

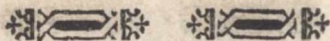
Nintsen tehát fundamentum nélkül, hogy az Apostol
fzent Pál az ö Lelki Fiának *Timotheusnak* minden egyéb
jóságos tselekedetek felett a' Kegyességet *Commendállya* a'

szent Letzkében. Ugyan-is a' Kegyetség az egyedül, a' melly az embert egész élet-béli foglalatosságáiban, 's munkáiban vezeti: az UR' félelmére, az Hitre, az igaz meg-térésre, és mind magunk, mind másokért lejendő könyörgésre *'s a't.* Ugy egyedül nem más, hanem a' Kegyeőség tselekezi azt: hogy meg-tagadván a' hitetlenséget, és a' Világi kívánságokat, egyéb vétkekkel együtt, éljünk mértékletesen, igazán, és szentül e' jelen való Világban *Tit. II: 12.* Ha azért mind a' jó dolgoknak gyakorlására, mind a' gonoszoknak el-távoztatására, a' mint ezekből ki-tetzik, hasznos legyen a' Kegyeőség: bizonyára méltán mondhatta az Apostol e' fölöl; hogy ez *mindenre hasznos.*

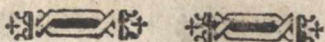
Mellyet-is hogy az Apostol a' nyival inkább el-hitefsen hasznosnak lenni, midőn az Híveket e'nek gyakorlására serkengetné; illy' hathatós indító o'kal él, a' *szent Letzkének harmadik r-ében: Igéreti vagyon mind ezen, mind a' más Világon való meg-ajándékozásáról.* A' Görög nyelvben, mivel semmi nyoma nintsen ezeknek a' szóknak: *való meg-ajándékozásáról:* azért én-is nem akarván a' dolgot bőviteni, így mondom-ki rövidebben: *De a' Kegyeőség mindenre hasznos, igéreti lévén e' Világon, és a' más Világon.*

Igéreti vagyon hát a' Kegyeőség gyakorlásának: I. e' Világon, avagy ez Életben. Mellyen-is lehet érteni a' *testi jókat.* Ugyan-is: ISTEN ez életben az Híveknek gondvifelő Attya lévén; hogy ő Felségét a' nyival-is inkább szeretnyebben, 's szorgalmatosabban tisztelhetnék, ad a' magáinak a' Lelki jók mellé testieket is, hogy e'képen azoknak meg-kostolásokkal, fel-emelje őket a' Mennyei jóknak kívánására. Ezeket pedig úgy adja ISTEN az Híveknek-is; ha minden napon buzgó Könyörgésekkel ezeket ISTENTő kérni meg-nem fűnnek. Hogy pedig a' Kegyeőség gyakorlására tartozzon ez-is, t. i. a' testi jóknak ISTENTől való

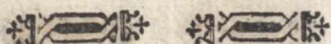

való kérések, azt láttatik IDVEZITÖnk tanítani, a' mindennapi Imádságban így kérni parantsolván ezeket: *Mi Atyánk! add meg nékiünk mindennapi Kenyerünket.* Szent Pál Apostol-is így tanit bennünket; hogy könyörögjünk a' felső Méltóságban helyhezettetekért 1 *Tim. II: 2.* hogy t. i. adjon az ISTEN mindnyájunknak közönséges békefséget.

Hogy pedig ezeknek meg-adattatások, a' Kegyefségnek munkáit főlta követni, meg-tetfzik az 3 *Mó's. XXVI:* és 5 *Mó's. XXVIII: Réfkeiböl.* Melly helyyeken fok jókat ígér ISTEN, az ő utaiban járni kívánó Népnék. Éppen ezt énekli a' Proféta *'Sólt. LV: 23.* *Vesséd az URra* így szólván a' *te terbedet, és ő gondot visel te róllad, és nem engedi hogy az igaz ember, mind örökké háborgattalsék.* KRISTUS URunk-is meg-ígérte az újj-Testamentomi Híveknek, hogy keresvén mindeneknek előtte az ISTENnek Országát és a'nak igazságát, mindenek meg-adattatnának nékiek *Math. VI: 33,* az holott azt láttatik IDVEZITÖnk tanítani e' főlkkal: *miudenek meg-adattatnak.* Hogy már ma az ISTEN az Ujj-Testamentomban az ötet tífzelöket nem tsak testi; hanem Lelki jókkal-is meg-áldja, e'lenében tévén az Ujj-Testamentomi ISTENi tífzeletet, az O-Testamentomi ISTENi tífzeletnek. Az O-Testamentomban azt ígérte vala az ISTEN az Ötet és Szüléit tífzelöknek: hogy *jól léfzen dolgok a' földön, mellyet az UR ád.* De már ma, mivel az ISTEN azt kívánnya, hogy Lélekben és Igazságban tífzeltetsék, azért Lelki jókat-is ígér az Híveknek. Melly Lelki jóknak 'sengéjét, már meg-kostollyák az Hívek ez Életben, minémüek: az újjá-füületés, meg-igazitás, meg-fizenteletés *'sa't.* De mivel ezek az Apostol fava fzerint, tsak réf fzerént vagynak az Hívekben, ez életben; azért a' dtsöfséges életben mennek tökélltetefségre.

Jól tudván ezt az Apostol szent Pál-is, azért ö-is a-mazokhoz hozzá köti a' Lelki-jókat így szólván a' *szent Letzkének végén, Igéreti vagyon a' Kegyeseknek a' más Világon-is.* Ezek a' *Lelki jók*, t. i. a' más Világnak javai, olly szorosán egybe vagynak kötve amazokkal, a' Kegyes emberek részéről: hogy a'tól a' kegyelemnek Törvénye és rendi szerint el-ne szakíthatassanak. Innen vagyon az, hogy a' kinek ISTEN ez életben jól-tévő Atya volt, halála után-is ugyan azon lézen, mert az Ö ajándéki és hivatalya ollyanok; hogy soha azokat meg-nem bányia *Róm. XI: 29.* Innen mondja édes IDVEZITÖnk-is *Ján. IV: 14. Valaki pedig ajándék a'ból a' vízből, melyet én adok nékie, meg-nem fagyhozik örökké, hanem az a' víz lézen ő benne, örök életre forró víznek két feje.* Kicsoda ízik pedig a'ból a' vízből? az az, az UR JÉ'SUS KRISTUS meg-igazító, meg-szentelő, és Lelki örömmel bé-töltő kegyelméből! Nem fenki; hanem csak az, a' ki a' KRISTUSban él. Ugyan-is, ezeket öröktől-fogva tudta, és el-választotta az Atya, hogy az ö Fiának ábrázattyához legyenek hasonlatosok, hogy ö első szülött legyen a' fok Atyafiak között *Róm. VIII: 29.* E' felett csak egyedül ezek ISTENnek örökösi a' JÉ'SUS KRISTUS által *Gal. IV: 7.* Kiknek a' JÉ'SUS KRISTUS Mennyben meg-készítette Mennyei örökségeket *Ján. XIV: 3.* De minek faragtyuk magunkat e'nek meg-mútoztatásában, hiszem teli vagyok e'zel a' tellyes szent Irás; hogy az ISTEN az ötet igazán féloknek, tisztelőknek, és ő benne hívőknek, örök élettel szokott ez élet után fizetni. Az honnan, az ISTEN ö Felsege, mint-egy ugyan *protestálni* látatik *É'sa. XLV: 19. Soha nem mondtam a' Jákóbnak magvának, híjában kereszenek engemet.* Melly ISTEN igéretihez támaszkodván maga-is a' szent Apostol, illy' Hittel láttattott lenni, hogy hartzának meg-hartzolása, pályájának meg-futása,

futása, hitinek meg-tartása után, számára le-vagyon téve az Igazságnak hervadhatatlan Koronája 2 Tim. IV: 7. 8.

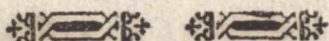
Hogy ha immár az Apostolnak ezen drága és Idves-séges oktató befejeit, egyben summályuk 's foglallyuk, valaki fizeit fel-nyittya; könnyen észre vézi azt, hogy e-zekből fok Idves-séges dolgok folynak-ki, t. i. meg-tetzik az innét: Hogy, *Tsak egyedül a' Kegyejség az a' drága jó-ságos tselekedet, a' melly mint-egy út-mutató kalauz, minden egyéb jó-ságos-tselekedetekre.* Mellyet fedezetünk a'ból, hogy az Apostol ezt *mindenre hafnosnak mondja.* Azt-is ki-lehet ezekből nyomozni: Hogy, *Tsak egyedül azok, a' kik ezt tít-tán 's forgalmatoson gyakorollyák, tapasztallyák az ISTENT jól-tévő Atyának, és minden áldásfoknak ki-merithetetlen gazdag kút-fejének lenni, a' ki-is őket meg-változhatatlan ígérati fe-rint, mind Lelki, mind Testi jókkal meg-fokta áldani.* A'melly e'ből foly; hogy az Apostol e' felől azt mondja: *Ígérati vagyon, mind ezen, mind a' más Világon.* Mind pedig azt-is utoljára fajditani lehet: Hogy *E' Testi jókkal, igazán va-ló élést: és a' Lélekieknek-is el-nyerését, a' testiekben magokat gyakorló emberek el-nem érhetik.* A' melly meg-tetzik a'ból; mert az Apostol *a' testnek gyakorlása felől* azt mondja, hogy e'nek, *kevés hafna vagyon.*

Mellyeket így értvén, Gondollya-meg, és volta-képen nézze meg-már akárki: Vallyon mivel üresíthette volna-meg inkább az Apostol szent Pál, a' minden testiségektől, és Világi hijában-valóságoktól az emberi elmét? Mivel fer-kengethette volna inkább mind *Timotheust*, mind egyéb testi és Lelki bődögságokat szerető embereket, az ISTEN szeretetének gyakorlására? És ugyan azoknak el-követésére mivel indíthatta volna-fel inkább elméjeket? mint az e'dig meg-magyarázot drága befejédekkel.

Praxis. Midőn azért Szomorú K. H. az e'dig el-mondottakból világosan által láthatatok azt, hogy minden jószágos tselekedeteknek követésére, és a' Világi 's Mennyei igéreteknek-is el-nyerésére, meg-kivántassék a' *Kegyefség*, mit kívánhatunk, mind magunkra, mind másokra nézve jobb 's Idvefségefebb dolgot, mint ezt: Oh vajha mind azok, kik a' magok fzenstégeket öregbiteni kívánnják, és a' jószágos-tselekedeteknek gyakorlása által, ISTENnek tefző életet akarnak élni, minden testi 's Világi hijában-valóságoktól az ISTENi tífztelet közben meg-üresítvén elméjeket, a' *Kegyefséget*, úgy a' mint az ISTENnek az ő fzenstége, 's tökéletes tífztasága kívánnya, egész igyekezettel, egész tehetséggel, gyakorlanák, így el-mérem mondani, jól lenne az ő dolgok, mind e' Világon, mind a' más Világon.

De óh fájdalom! melly fokban vagynak az Uj-Testamentomi arany időnek eftendejében, a' gonofzságnak útára indúlt, hitetlen, és ISTENTelen még tsak Keresztyéni nevet-is nem érdemlő emberek, kik az ISTENT nem tsak Lélekben és igazságban nem tífztelik; de a'mi kevefebből áll, még tsak külső-képen-is, magokat ő előtte meg-nem alázzák, kiket ritkán látnál a' közönséges fzent Gyülekezetben az ISTENi tífzteletnek helyén, kiknek minden befédek fajtalanság lévén, még tsak hallani sem kívánnják az ISTENnek élet adó drága befédét, és a'nak helyet sem kívánnak adni fzívekben, mivel egyfzer úgy belé keveredtek e' Világi hijában-valóságoknak fertőjében; hogy a' Mennyeiekre sem akarják elméjeket fel-emelni, kik-is az *Ásáfnak* fza va fserint: *Az égre tátották fájokat, és az ő nyelvök eljárja a' földet.* 'Sólt. LXXIII: Nem így, nem, emberek, mert az Apostol mondja: *hogy, az ISTENnek ítéteti igazság fserint vagyon azok e'ten, a' kik ilyen dolgokat tselekefnek.* Róm. II: 2. melly-is azt tselekefzi; hogy ezeket a' vefe.

vezedelmes pokolnak fenekére le-tazította, a' holott nagyon sirás, rívás, és fogaknak tsikorgatása.

Vallyon ezeken kívül mit érdemlenek itten a' testnek gyakorlásának fokot tulajdonító, és mások előtt-is magokat fenteknek, kegyeseknek tettető emberek, kik minden kegyességeket a'ban állattják lenni, ha magok testeket fanyargathatták, álmatlansággal, némelly étkektől való meg-tartózkodással, mezitelen lábakkal való járással, osztorozással, ha magok rendes órájokon a' rend-férint való Könyörgéseket el-mondhatták, ha fenkinek ártalmára nem igyekeznek, ha magok Vallások mellett nagy nyomorúságokat-is el-fenvedhetnek? Oh bizony az Apostollal együtt mondhatom, hogy keveset, vagy semmit sem, mert bizonyos az, az Apostol' szavaiból: Hogy ha valaki Angyaloknak nyelvével szállana-is, ha jövendőt tudna-is mondani, és minden titkokat 's böltsefségeket tudjon-is, és egész hiti légyen-is, úgy-annyira, hogy az hegyeket el-vihesse helyéről. És ha minden marháját a' fegényeknek tápláltatására költené-is, sőt a' maga testét a' tüzre adná-is, de ha fe-
retet nintsen benne, semmit nem használ 1 Kór. XIII: 1,
2, 3.

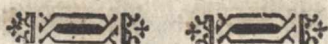
A' mellyekből méltán mondhatom, hogy még mi közöttünk-is, a' ditsőséges Kerefityéni Néven kívül semmit egyebet nem érdemlenek, azok a' fínes emberek, kik meg-elégedni akarván a' külső fin-mutatásból származott testnek gyakorlásával, ha a' Templomban a' Közönséges ISTENi tiszteletben meg-jelenhetnek, és itten a' Kegyeseknek munkáit külső képen véghez vihetik, magokat fenteknek tettétvén, a' fegényeknek alami'snálkodnak, azt el-akarják másokkal hitetni; hogy eleget tettek tiszteletnek 's hívatallyoknak, tsalárd pedig az ő fívek, és Fari'seusi álnok Lélektől vezéreltetnek, mert tsak a'dig tart az ő ke-

gyebségek, míg a' közönséges helyen tizteket 's hivatalyokat folytattyák, de mihellyt onnét el-jönek; leg-ottan kézek e' Világi gonof tselekedeteknek el-követésére. Avagy ezek-é követői a' Kegyebségnek? Nem, söt inkább meg-fertéztetőinek méltán mondhatom, mivel-hogy az elmét és az indulatokat, a' Mellyeknek ISTEN' útaira kellett volna igazgattatni, vezetik a' Világi gonof kívánságoknak meg-tselekedésére; 's végben vitelére.

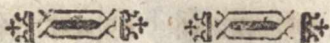
Vajha nem találkoznának ti közöttetek-is Kerefztyének, az ISTENT tsak illy' fájjal tiztelő, de fívekkal az URtól el-idegenedett, vagy pedig távol járó emberek, és kik légyenek illyek, noha én azt nem tudom, meg-ítelni sem akarom, de tudja az ISTEN, a' ki előtt semmi el-rejtetett dolog nintsen, tudják a' fzent Angyalok, tudják kinek-kinek az ő Lelki-isméreti. No hát óh bünösök, ne légyen nehéz néktek magatokat, ha tsak egy kevésé-is e' Világtól el-fakasztani. Állatok Törvény-féket a' ti magatok Lelketek-esméretivel, vallyon a' Kegyebségben, és a' valóságos fzent életben, melly nélkül fenki az URat nem láthattya 'Sid. XII: 14. vettetek-é öregbedést: így el-mérem mondani, hogy kik, és mik légyetek, könnyen meg-esmérhetitek.

Könnyü pedig azt meg-esmérni e' következendökből: (1.) Mert a' ki Kegyebséggel fel-ruházttva vagyon, a' minden-napon, este, reggel, és egyéb adandó alkalmatofságokkal-is az ISTENröl meg-emlékezvén, néki az el-vett jókért hálákat ad, az el-vevendökért könyörög, és egyéb fzent elmélkedésekben foglalatoskodván, mint-egy ugyan bé-mégyen a' Szentek fzentében ISTEN eleiben. (2.) Mikor a' fzent Irást olvassa, olvassa azt maga meg-alázódásával, mivel hogy a' Proféták, az Apostolok által, el-hízi azt, hogy magával beféll az ISTENnel, az honnét következik az,
hogy

hogy fozorgalmatoson réa figyelmez a'ra, mit parantsol az ISTEN néki, reménységének meg-erősítésére, 's kötelességének végben-vitelére, Söt (3.) Mikor ötet e' Világi fok akadályok el-akarják-is vonni a' Kegyetségnek gyakorlásától, a'kor azoknak, magát egész tehetséggel e'lenében téfi. p. o. Ha e' Világi feslett erköltsökben élő embereknek tárfaságokat láttya, magán azoknak tárfaságokban nem e-elégíti. Ha a' vezedelmes ellenségeknek — ördönek in-tselkedéseit 's hitegetéseit maga körül ezméli, e'lene áll a'-nak, erős lévén az Hitben *Pét. V : 9.* és ugyan a'kor az ISTENnek meg-erősítő kegyelmét kéri.

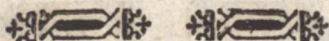
De talám azt mondjátok ti Világban merült Iffjak, Udvariak, Hadi és minden egyéb Méltóságban 's állapotban helyeztetett fámntalan Iffjak 's egyéb emberek: Hogy néktek a' Kegyetség nem hivataltok, *Papot illet a' fzent é-let,* így fállván: Mi a'ra nem vagyunk, hogy kegyes embereknek tartafsunk, mert mi e' Világban belé elegyed-tünk. De melly háfzontalan mentség légyen ez a' ti mentségtek, magatok itéllyétek-meg: Avagy jó ember, két út vagyon-é, a' melly vízen a' Menny-orfzagra, egyik a' kegyes emberek fámára való, a' máfik e' Világi emberekére? Azt gondolod-é, hogy az ISTENnek parantsolati nem minden emberekre tartoznak? Vagy hogy az ISTENnél fzemély válogatás vagyon? Vagy hogy az ISTEN maga Törvénye alól fel-fabadított tégedet? Ne gondolkodjál így, mert a' mint tartozik a' Pap fzent életet élni; úgy tartozol te-is, innen mondja már fzent Pál Apostol: *Hogy meg-jelent az ISTENnek Idvezítő kegyelme minden embereknek, melly tanit mindeneket, hogy éllyenek mértékletesen, igazán, és fzentül* Tit. II: 11. 12. Könnyü-is volna a' Kegyeiséget az embereknek gyakorlani; ha úgy nem-gondolkodnának e' felől, mint valami magános és komor életéről, az honnat-is fok-

éák mondani, hogy ez nem minden embereknek való. Melly vélekedés tellyeséggel hamis, mert a' Kegyefség gyakoroltathatik a' magános életen kívül, és a' Világi foglalatosságok mellett-is, tsak hogy azok tellyeséggel el-ne vonnyák az embert azoknak gyakorlásától, hanem a' mint az IDVEZITŐ mondotta: *Keresni kell azoban az ISTENnek Országát, és a'nak Igazságát* 's'c' Math. VI: 33.

Ehmály, 444. Ez azért ti magatokat minnyájan, kik még e'dig a' Kegyefség körül tsak testeiteket gyakorlottátok, és ha illy' zűkséges a' kegyefség, ti is e' körül foglalatokodjatok, ha az ISTENnek fővetséges Népe akartok lenni, és ez' jóságos tselekedetnek gyakorlása által örök élettellel meg-ajándékoztatni, tegyétek félre egy kevésbé a' testieket, és e' Világon való meg-tsufoltatástól, nevetségől meg-ne ijedjete, hanem akárki mit mondjon felöletek, tsak ti tizta fzeretettel a' Kegyefséget fzereséte, ezt kövesséte, és ezt mindenek felett meg-fzerzeni igyekezéte.

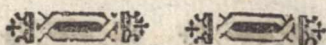
Mellyet hogy a'nál nagyobb kívánsággal tselekedjete: Gondollyátok-meg melly gyönyöröséges dolog a' Kegyesség' gyakorlása, ugyan-is tsak ezek járnak ISTENnel, ezek közelgetnek ö hozzá, ezek látnak az ö világofságánál világofságot, ezeknek ígértetik a' *fent Letzkében!* Mennyei és földi jókkal való bővölködés. Az honnan méltán mondhattjuk; hogy tsak egyedül kegyesen élni bóldog élet, Lelki élet, és ISTEN előtt kedves élet. Ez kegyes életnek gyakorlásáért vóltanak ditséretesek, mind az O, mind az Ujj-Testamentomban élt emberek-is. Mint *Énok* azért, hogy járt ISTEN előtt fzüntelen 1 *Mó's. V: 22.* *Noë* azért, hogy igaz és tökéletes Férfiú vala 1 *Mó's. VI: 9.* Ugy az Ujj-Testamentomban *Zakariás* és *Er'sébet Afzöny*, azért, hogy igazán és fegyhertetlenül élnek vala *Luk. I. 6.* *Kornelius*-is azért

azért, hogy jámbor és ISTEN-felő vala egész házával, *Apost. Tsel. X: 2.* És ugyan ez Kegyetségnek gyakorlásáért nyerték-is el amaz Mennyei halhatatlan életet.

Hát titeket a' testieket már nem a'nyira gyakorló, hanem az ISTENt Lélekben és igazságban tisztelni szerető, rész-férint a' kegyes élet által ISTENhez közelebb járó kérefztyének ha kérdenélek mint vagytok? Oh bizony vagyon még kevés panaszfa ti e'lenetek a' Léleknek, mert néha néha hidegek vagytok ti-is a' Kegyetség' dólgaiban. Nem emlitem itt talám azokat, a' kik magok füzkséges és elkerülhetetlen dolgaikat véghez akarván vinni, gyakran magok kegyesség-béli tizteket el-múlattyák: hanem inkább azokat, a' kiket e' Világi foglalatosságok meg-foztak akadályoztatni a' könyörgések és egyéb fzent elmélkedések közben, melly akadályok miatt, tizteknek minden részből eleget nem tehetnek. Vallyon el-felejtkezsem-é itten azokról az Iffjakrol, akár Legények, akár Léányok légyenek azok, a' kik leg gyakrabban Szüléiknek azt fozták fzemekre hányni, hogy ö nékiek fzip és tzipra köntösöket nem tsináltatnak, a'ról pedig soha meg-fem emlékeznek, hogy az ö Lelkek a' Kegyetségben és az ISTENi fözgláltban nem gyakoroltatván, öltözet nélkül maradott. Honnan vagynak mind ezek? Bizony nem a' kegyelemnek füzük vóltáért; hanem hogy nem melegedtek-meg fziweik a' JÉ-SUSnak drága véreben, nem égnek azok az ISTÉNhez való buzgó fzeretet miatt. És e'ben vagyon már részünk mindnyájunknak meg-kelet azt vallanunk.

Minek-okáért igyekezzünk a' Kegyetségben naponként öregbülni, igyekezzünk eröröl eröre, nyereségről nyereségre menni *'Sólt. LXXXIV:* Kérjük az ISTENnek újjá-fzülő, és minket a' Kegyetség munkáiban meg-fzentelő erejét, hogy minket vonnyon-el, az hijában való testi godolattoktól,

toktól, meg-fentelvén akaratunkat, indúlatinkat, és mind külső, mind belső érzékenységinket, hogy így a' miképen az ISTEN Lélek, azonképen mi-is ötet Lélekben szólghal-hassuk.

Melly boldogok vagytok hát ti a' Kegyetségnek után járó, és a'nak *regulái* szerint ISTENhez való kötelel-ségeitek tisztábban 's igazábban követő, ISTENnek Fiai és Lé-ányi, tudja maga az ISTEN, tudom én-is, de tudjátok magatok-is, hogy a' ti kedvetekért lettenek, és vagynak, az ISTENnek mind e' Világon, mind a' más Világon való, ígéretei: Mivel hogy ti vagytok egyedül azok, a' kik hal-ván az ISTEN parantsolatit, azt hittel 's engedelme-séggel bé-vézitek, érezvén kegyelmének munkáit fíveitekben, azt az elmének gyönyörűségével 's buzgó hálá-adással vég-hez vízitek, az ISTENT pedig önnön magát, már fő jónak meg-esmévén, hogy ő véle egyesülhetetek, ez minde-nek felett igyekezetetek.

Vagyon hát tinéktek olly' drága jószágos-tselekedete-tek, a' ki titeket vezérel a' Lelki jóknak serényen való el-követésére, vagyon olly'; a' ki titeket vezérel az UR' fé-lelmére, az Hitre, és a' valóságos szent életre, vagyon olly'; a' ki magatok meg-tagadása után, e' Világiakat-is meg-tagadhattya a' KRISTUS JÉ'SUSnak szeretetiért, vagyon olly' egy szóval; a'ki biztat ez életnek, és a' következendőnek ja-vaival való élésével. Oh boldog Nemzet, mellyet ennyire szeret a' Mennyei Felség! Oh drága jószágos tselekedet, melly az ISTENnel úgy egyesít.

E'nek gyakorlása által tisztittattatok-meg ti minden hólt tselekedetektől, e'nek gyakorlása által lettetek Men-nyei Polgárokká, ez által lettetek ISTENnek örökőfivé, és a' JÉ'SUS KRISTUSnak örökös tárfaivá. Bátran el-mond-hattjátok hát: Oh bizony tsak ez által magasztaltatik-fel a'

KRIS-

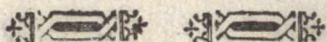
KRISTUS, mind éltetekben, mind halálatokban. Az honnan fel-kiálthattok fzent Pállal *Fil. 1: 8. Énnékem mind életemben, mind halálomban nyereségem a' KRISTUS.*

A L K A L M A Z T A T Á S.

Meg-fomorodott K. H. Tehettek mindnyájan bizony-ságot róla, hogy a' melly *fzent Letzkét* fel-vettem a' Magyarázatra, soha én oda nem hagytam; hanem alkalmaztatni kívántam, kívánom mostan-is, e' fomoru alkalmazatofsággal rövideden, e' Lelkére nézve meg-ditsöittetett, ez életben magát a' Kegyeségben gyakorlott, Méltóságos Uri Afzonyra, *Néhai Méltóságos Vajai VAI JUDITH Afzonyra.*

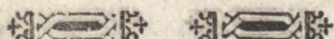
I. Azt mútogattam-meg, Szomoru K. H. *elsöben* a' Sz. Letzkének magyarázattyának alkalmazatofságával: *Hogy a' Testnek gyakorlásának semmi haszna nintsen.* Oh! bizony tudta ezt e' mi Méltóságos Afzonyunk, mert minden testiségeknek 's hijában-valóságoknak a' Vallás, vagy ISTENi tíftelet dolgában való meg-útálásával, tsak az ISTENi tífteletet, a' melly áll Lélekben és Igazságban, követte, fzerette, és mind végig gyakorlotta.

II. *Hogy a' belsö és külsö ISTENi tíftelet mindenre hasznos.* Oh! melly igen nagy fzorgalmatofsággal, másoknak példájára, gyakorlotta, a' *Belsö ISTENi tífteletet* a' mi Méltóságos Afzonyunk: Mert fzívének *belsö* indúlattyából fzerette az ISTENT, fzerette az ISTEN^o Házát, és igyekezett az ISTENT az ö fzentségéhez, és ISTENi természetéhez, méltó-képen tífteletni. *Külsö-képen-is,* meg-mútatta magát kegyesnek lenni, mert nappali és éjjeli buzgó Könyörgésekkel, ISTENi ditséretekkel, hála-adásokkal, alami'snálkodáfaival, és egy b drága *Virtusaival,* igyekezik vala a' maga fözvetséges ISTENE, és Meg-váltója előtt kedves lenni. Igyekezik vala egy fzóval, mind *ISTEN,* mind *édes Gyermekeit,*

mekei, mind *Felebaráti* aránt, gyakorlani maga fokott Kegyességét. Nem de, nem meg-mutattra-é ezt az *ISTEN' ditsőségéhez való buzgolkodásában?* Mert hogy emlitem ditselkedéssel: Tsak e' Serkei *ISTEN' Házát* 1718. Eftendőben végeztette vala el, és ez előtt négy Eftendőkkel, ujjabban e'nek Tornnyát romladozáfiból, maga kegyességéből, ismét meg-orvafoltatta. Gyakorlotta *édes Uri Gyermekének* fel-nevelésekben-is maga kegyességét: mert azokat a' maga követésre való jó példájával, az *UR' félelmében*, a' Kegyességben nevelte, kiknek Kegyességben való neveltetések, azt hozta magával; hogy nagy Méltóságra, e' Kegyességben való neveltetésekért, és a' kegyesség' gyakorlásáért, ezek-is emelttenek vala. Végezetre gyakorlotta e' fokott Kegyességét, a' maga *Felebarátiboz*, mind az *ISTEN' szólgaihhoz*, mind a' fzegény Özvegyekhez, Árvákhoz, mint minden fükölködő fzegényekhez 's nyomorultakhoz, tudván, 's el-nem felejtkezvén *IDVEZITŐ URunknak* ama mondásiról: *A' ki italt ad egynek e' kitsinyek közül, tsak egy pohár hideg vizet, nem veszi-el a'nak jutalmát.* Math. X: 42. és *hogy fzegények mindenkor léfnek ti veletek.* Math. XXVI: 11.

Melly Kegyességének gyakorlásából a' következett: Hogy meg-áldotta az *UR ISTEN*, e' Néhai Méltóságos Áfzfonyt *az ő Kegyességéért ez életben*, minden testi jokkal, Uri szép Gyermekkel, nagy Tisztességgel 's Méltósággal, máfok előtt való kedvességgel, minden Világi Jókban való bövséggel, meg áldotta hozfzuélettel, életének 83-dik Eftendeiben, és 29. Eftendőkig tartó Özvegységében, nékie hüségesen gondját viselvén. De ezek még kevesek valának, hanem meg-áldotta az *ISTEN*, e' mi Méltóságos Áfzfonyunkat, Nemes hartzának meg-hartzolásá, Pállyájának meg futása, Hitinek meg-tartása után, e' Világból való tsendes

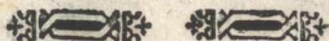

des ki-múlással, mert tegnapi napon, reggeli kilentz óra-
kor, tiz napokig tartó terhes nyavalyái után, maga kegyes-
ségének örökké való jutalmát el-vette, és a' Mennyei ö-
rökké való nyugodalomban Lelkére nézve által költöze.

Itt vagyon még előttünk ki-terítettve, meg-hidegedett,
Néhai Mélt. Vajai VAI ÁDAM Urtól, és *Mélt. FEKETE*
ER'SÉBETH Afzonytól fázalmazott Uri Teste, fetét Ko-
porsójában, a' míg bé-férkezne: Nem felejtkezhetik-el Uri
Mélt. Gyermekeiről, kiket mint a' maga Lelkét úgy szerete.

I. *Mélt. Gróf Ur Tzegei VASS ÁDÁM* Uram, *Mélt.*
Nagy Ertsei TOLDALAGI KATA Afzonnal, mint éle-
ted kedves Párjával együtt, ha fómoruán irott Levelünk-
ből, meg-tudhatod azt, több Uri Mélt, Véreiddel Erdély'
Országában; hogy meg-hólt édes Afzony Anyátok. Oh!
Vallyon nem indul-é-meg könyv-húllatástok? És vallyon nem
de nem ezt szóljátok: Oda van, 's meg-hólt, a' minket é-
des Anyai szeretettel szerető édes jó Afzony Anyánk. De
mit bánkódtok, holott e' vólt az ISTENTől meg-határoz-
tatott idő, mellyben Kegyeségének örökké való jutalmát el-
végye. Meg-hidegedett ajakait azért meg-nyitván, már én
általam édes Anyai indulatját te hozzád *Mélt. Gróf Ur*,
és *Mélt. Afzony* nyújtja, 's azt kívánja: A'Felsőleges min-
denható szent ISTEN, a' ki teremtette az első embert
Ádámot a' maga fenséges képére, az ő Párjával *Éva* Af-
zonnal egyben; tégyen titeket újj teremtett állatokká, a-
ma második Ádamban a' KRISTUS JÉ'SUSban, és szeres-
sen mind két ágon lévő Kedves Uri Mélt. Gyermekitek-
kel együtt, minden Lelki 's téfti áldásokkal.

II. Könyv-húllatásoknak záporával egészlen el-boritta-
tott édes első szülött Léánya, *Néhai b. e. Mélt. Consiliarius*
Vajai VAI ABRAHÁM Ur' Árya Özvegye, *Mélt. Gróf Tze-*
gei VASS ANNA Afzony. ki mind életében, mind halá-
lában,

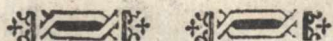

ában, édes Afzony Anyádhoz kegyes vóltál, Uri szép három Fiaddal: DÁNIEL, JOSEF, és MIKLOS Urfiakkal együtt, azt kívánnya tenéked kedves édes Afzonyod Anyád: Az Özvegyeknek 's Árváknak ISTENE és ATTYA, villyen maga hűségesen gondot réátok, hathatós vigasztalással vigasztallyon, és a' ti kegyességteknek adja-meg jutalmát, mind ezen, mind a' más Világon, el-törölvén minden könyv-hullatást a' ti fêmeitekről.

III. Mélt. Nagy Ertsei Gróf TOLDALAGI LÁSZLO Ur, Erdély Ország Felséges Királyi Táblának első 's fő Assessorra, életed kedves Párjával, Mélt. Gróf Tzegei VASS KATA Afzonnnyal, 's édes Gyermekeitekkel együtt, ti-is édes kedves Afzony Anyátoknak halálán bánkódhattok 's sírhattok. De kérlek halljátok butszúzó szavait édes Afzony Anyátoknak: A' Felséges Mindenható ISTEN álgyon-meg titeket, ez életben földi, ez élet után pedig Mennyei áldásokkal.

IV. Mélt. Báro Magyar Gyerő Monostori KEMÉNY MIKLOS Ur, Mélt Gróf kedves Házastársaddal Tzegei VASS KRISTINA Afzonnnyal, noza hajtsátok bánatnak fejeiteket, mert nem áll már tinéktek édes szókkal, Vajai VAI JUDITH édes Afzony Anyátok. De magatokat, Jóbbal nem vigasztalhattjátok, mint ha ezt mondjátok: E' vólt az Ur' akarattya; mi-is meg-nyúgofunk rajta. Ugy légyen mindenben, a' mint Ő akarja. Tinéktek meg-hidegedett ajakival ezt kívánnya: Légyen bövséges a' ti Kegyességteknek jutalma. Éltesse egy pár szép Uri tsemetéteket, és minekutánna el végezitek ti-is életeteket, légyen örökké való nyúgodalmatok az Egekben.

V. Mélt. Gróf Bethleni BETHLEN ELEK Ur, kedves Feleségeddel Mélt, Gróf Tzegei VASS JULIÁNA Afzonnnyal együtt méltán kecsereghettek, mert meg-holt az, a' ki titeket édes Anyai indulattal szerett, már nem lehet többé

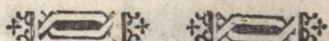

bé veletek. Vegyétek azért fívesen utolsó bútsúzó beféde-it, a' mellyet ti hozzátok-is ilyen édes Anyai indulattal nyújt: Légyen tinéktek-is bövséges rézetek az Égnek harmattyában, és a' földnek 'sírjában, éltefe szép Uri Magzatitokat, adja-meg a' más Világon örökké való jutalmátokat.

VI. *Néb. Mélt. Gr. Tzegei* VASS MIKLOS Urnak, nem igen régen árván maradott Özvegye, *Mélt. Lofontzi* BÁNFI KRISTINA Afzony, most említett böl dog emlékezetű Férjednek, mostoha Anyja vala, ez előttünk fekvő, Koporsójában mindjárt bé zároltatandó *Mélt. Afzony. De, ch bizony!* tsak nével vala mostoha, mert titeket-is Uri kedves Gyermeketekkel, mint édes Anya úgy fzeret vala, most-is tenéked, 's édes Árván Atya nélkül maradott Uri Magzatidnak azt kívánnya: Ne hagyjon el soha az Özvegyeknek 's Árváknak ISTENE 's ATTYA, visellyen hűségesen gondot te réád, és édes Magzatidra, adja-meg Kegyefségednek jutalmát, mind ez életben, mind ez élet után.

VII. *Mélt. Gr. Tzegei* VASS GYÖRGY Ur, és *Mélt. Grófné Sajó fent-Péteri* SZENT-PÉTERI ER'SÉBETH Afzony. Tehettek ti-is minden emberek előtt a'ról nyilván való tanu-bizonytságot, hogy ti hozzátok-is b. e. *Mélt. Vajai* VAI JUDITH Afzony, soha nem vólt mostoha, mert titeket, mint a' maga édes Gyermekeit, fíntén úgy fzeret vala. Most-is én általam tinéktek; 's Uri kedveseiteknek azt kívánnya: Ti rajtatok-is légyen mind örökké az URnak áldása, halgassa-meg Könyörgésteget, és mikor el-végezitek ti-is életeteket itt e' földön, éllyetek örök életet az Egekben.

VIII. SERKEI, SIMONI, és SAJO KAJINTZI, *Helv. Confessiot* tartó Kerefztyének, bánkódhattok minnyájan, e' nagy O'zlopnak el-esésén, 's el-dülésén, mert ezt, mikor találljátok-fel, a' bölts ISTEN tudja egyedül. Néktek-is azért azt kívánnya: Ama fšovetségnek Angyala, a' ki maga vezérlette a' maga Népét az ö bújdosásának pufztájában, ve-

zérellyen titeket-is mint jó Pástor, a'ti bújdosáftoknak földén, vezérellyen mint maga nyájját, gyönyörüséges és füves helyyeken, és maga légyen a'te Pai'sod és óltalmazód, adjon tinéktek a' maga Házában Lelki és testi állandó jó békeféséget, adjon hóltatok után örök Idvesféséget.

IX. Minnyáján tinéktek ISTENnek húséges Szólgái, kivált *Serkei* és *S. Kajintzi* f. Ekkle'siáknak Lelki Pástorai, a'kikkel együtt a'Kegyefségnek munkáit gyakorlotta, a'kikkel az IS IENnt együtt títelte, e' meg-hólt kegyes *Pát-rona* Afzonyotok ezt kívánnya: A'Pástoroknak Fejedelme az UR JÉ'SUS, adja-meg a' ti Kegyefségteknak jutalmát, mind ezen a' Világon, mind pedig a' más Világon.

X. Sirathattyátok meg-hólt Kegyes jó Afzonyotokat, minden Títzei, Szólgái, fólgaló-Léányai, körülöttünk lévő egy néhány Nemes Vármegyékben lévő minden Jobbágyai, mivel hogy ő vólt Anyátok, Párt-fogótok, és engedelemmel 's kegyefséggel igazgató Gond-vifelőtök. De avagy tsak a'dig míg hozzátok nyújtott butszúzó fávait el-mondja, magatokat a' sírástól tartóztassátok. Az UR ő mellette el-töltött erőtek helyett, adjon tinéktek erőt, légyen a'ti jutalmatok is bövséges, mind e' földön, mind a' Mennyekben.

B É - R E K E S Z T É S.

Ezek után, már nints egyéb hátra, hanem hogy e'mi Méltóságos Afzonyunknak meg-hidegedett tetemeit, kinek Lelkét az UR már meg-ditsóitette, tegyétek-bé az ő kopersójában. Melly meg-lévén, én, ki hat éztendóktól fogva az UR' munkájában együgyü, méltatlan, Szólgája valék nékie, azt kívánom: Az UR, ama' fel-támadásnak Napján, állyon az ő pora feliben, és támaszta-fel őtet az örök életre, és vigye-bé az Ábrahám' nyúgodalmas kebelében Ámen.

VAL-

VALLÁST TÉVŐ ISTEN SZÓL-
GÁLÓJÁNAK,

NÉHAI MÉLTOSÁGOS VAJAI
VAI JUDITH
ASZSZONY Ö NAGYSÁGÁNAK.

NÉHAI MÉLTOSÁGOS TZEGEI
VASS DANIEL
UR Ö NAGYSÁGA'
KEGYES ÖZVEGYÉNEK

Utolsó tisztetség tételére; és az egyben fereglett Uri so-
kaságnak fel-serkentésére, fent Pálnak, *Felix* előtt
mondott nemes Vallás-tételéről tett Halotti
Tanítás;

SZATHMÁRI PAXI ÁBRAHÁM által:

A' Serkei gyázos fzinben, 1770-dik Eftendőben.

Szent Jakab Havának 8-dik Napján.

Volt Judith özvegységben, a' maga házában; és ké-
fített sátor az ő házánál, a' vatsoráló házban, felöltöz-
vén maga özvegységének ruháiban. És bőjtölt a' maga öz-
vegységének minden napjain, ki-vévén a' Szombat előtt valo
napokat, és az Izrael' háza vigasságának napjait. Nem is
találtatott senki, a' ki valamelly gonosz dologgal vádolta volna
ötet; mivel-hogy igen féli vala az Isteni.

Judith Az. Könyve. VIII: 14. 4. 5. 6 - - 8. 7. 'sa' t.

S Z E N T L E T Z K E .

APOST. TSEL. XXIV: 16.

E'b'n gyakorlom pèdig magamat, hogy botránkozás nélkül való Lelki-eszméretem légyen, mind az ISTEN elõt, mind az emberek elõt mindenkor.

Alamint a' Teremtő ISTEN végére mehetetlen böltsétségének, és több Nagyságos tökéletességeinek mint-egy remek munkájának tartathatik, hogy e' mi tsekély természetünkben; egy néhány arafnyi emberben mondom, e'temérdek, és roppant Világot némü-némüképen belé-teremtette: nem tsak a' mennyiben minden *elementumokat*, e' nagy Világot fenn-tartó, öfve foglaló, 's éltető dolgokat, ilyen mor'sa állapotban mint az ember, egyben zavarodás nélkül öfve szerkeztette, söt egyéb részben-is maga fok formájú munkáinak mütató táblájává tette az embert:

E

Igy

Igy fíntén ITSENI böltsefségnek sűgari, tündökölnek az olly' emberi elmékben, mellyek a' nagy és széles ki-terjedő dolgokat jó móddal hiba nélkül öfve huzzák, és a' nagy temérdekséget, szép rövid summába ki-mútattyák. Nem lehet méltó ditséretektől meg-fosztani azokat-is; kik e' jó rövidítésnek, 's öfve fedésnek mesterségeben kezeik által kézítettének bizonyos remeket. Tsudálhattjuk azt az írot *Cicero*val; a' ki *Homerus*nak a' *Trojai* hadakozásról írott nem kevés Levelekből álló versit, annyi hártýára hiba nélkül le-írta; a' mennyi egy dio hajba szorittathatott. *Myrmides*nek jól képzelő elméjét, 's szépen pepetslő új-jait nem ok nélkül ditséri *Plinius*: a'ki négy Lovat kotsisával együtt olly kis formában tudott éléfant tetemből ki-metzeni, hogy egy Légynek szárnya, ezt az ő mivetskéjét el-fedezhette; a' Tengeri hajót ugyan éléfant tetemből, olly' *compendium*otskában ki-metfette, hogy azt egy Méhetske a' maga szárnyával egézfzen el-takarta.

Meg-nem állok én K. K. az ilyen elmés pepetsléfeknek tsudálásában: emelkedjünk innen fellyebb a' mi tzelünk szert.

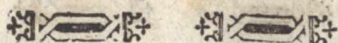
Ki ne tudná azt közölünk, hogy a' Mennyei Idveséges tudomány, igen bö, és széles, mélységfek itt az ISTEN böltsefségének, és tudományának gazdagsági, *Rom. XI: 33* ezért az hasonlatofságokkal tanítani szertő ISTEN' Lelke, mély vizeknek példájában szerteti, a' Mennyei dolgoknak tudományát elő adni, *Ézék. XLVII*: Itt álljunk-meg egy kevésse K. K. itt látzik-meg, mellyik elmében vagyon a' böltsefség; a' melly elme e' széles nagy mélységű tudomány körül jól tud *compendizálni*, hiba nélkül kis rövidségben az ISTENi Tudományt bé-foglalni, betsüllöm én azt az elmét. ISTENi elmének fikrájával tündöklönek tartom én azt.

Ha

Ha azt akarjátok, hogy e' félefen ki-terjedő Mennyei Tudománynak tökéletes rövid summáját láthassátok, jöjjetek egy kevésé én velem K. K. a' Thábor hegyére, majd meg-tanuljuk ott e' Világ' kezdetitől fogva, fok rendben, és fok formában hirdettetett Mennyei Tugományt; miképen lehet az ISTEN fája után, egy lehelléssel ki-mondani: Ez az én szerelmes Fiam, Kiben én meg-nyúgodtam, Ötet halgassátok. *Mát. XVII: 5.* Oh ditső *compendium*, tökéletes rövid summa! Nem azt mondom, hogy igen fok van e' rövid beszédben, hanem azt, hogy minden benne van. Itt vagyon az ISTENi személyek között az örökkévalóságban folytatott békeféség Tanátsa: itt a' Kegyelem' fővetsége, az ISTEN Testamentomának a' bünösök iránt való kedves akaratjának, 's hozzánk való jó kedvének ki-magyarázása: Itt vagyon az egész Menny-ország.

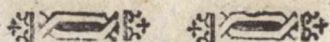
Nem érkezem most, sőt mászor-is nehezen érkezném mindeneknek ki-fejtésére, a' mellyeket az ISTENi böltsefség kötött e'ben a' tsmoban: Itt vagyon az halál tartományában ülő fetéségben bolyongó Világnak megvilágosittatása, ez egyetlen-egy Igétske által. *Ezt halgassátok*, mert ilyen értelmet lehet itt az ISTENi fájból ki nézni: Látjátok firalmas tévedezéstekeből, óh bünösök, hogy minden ember hazug, minden ember vak vezér, és a' sérelmes Lelkeknek hijában-való orvofsa, látod óh vak Világ, hogy se Pap, se Proféta, sem *Orator*, se *Phylosophus* nem alkalmas a'ra, hogy az Igazságnak egyenes után vezéreljen, azért ímé én magam állitok elötökben oktató, vezető, orvosló *Doctort*; az én szerelmes Fiamat: Ezt halgassátok, senkit ezen kívül tsalhatatlan Tanitónak ne tartsatok; ezen kívül semmi Tanitónak fájától, hiteteket, Vallástokat fel-ne függ-fésétek, valamelly Tanító, e'nek tudományától vagy el-hajol, vagy azt toldozza, foldozza, azt nem

egyébnek, hanem tévelygő Tsillagnak tartsátok, utánna ne mennyetek.

II-*kor*: Ha az emberekre tekintünk K. K. úgy találom én; hogy mennél közelebb járt valaki a' leg főbb Igazság-hoz 's Böltsétséghez a' szent ISTENhez: a'nál boldogabbúl rövid summázott. Akár az ó, akár pedig az új Testamentumnak ártatlanabb idejét végyük-fel, igen röviden ki mondhattya valaki mit hízen, mitsoda tudomány-hoz alkalmaztattya önnön magát. Elég volt Jónásnak, ilyen rövid befédben summálni, Hiti, 's tudománya felől való vallás-tételét: *'Sido vagyok én; és a' Mennyeknek Urát ISTENét tisztetem én; a' ki a' Tengert, és a' szárazt teremtette* Jon. I: 9.

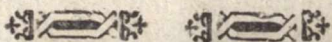
A' Kerefityén Vallás-is, míg a' maga együgyiségében maradt, és a' JÉ'SUS KRISTUSnak, az ő Mátkájának az Ekklé'siának engedett varrás nélkül való Palástyát, fok folttokkal meg-nem tarkázták némelly alkalmatlan szabók, szinte elég volt az hitről 's tudományról, ilyen vallást tenni: *Én Kerefityén vagyok*: mert a' ki e'ben az ártatlan időben Kerefityént említett, fel-tette véle, hogy ez olyan személy: kinek mind élete, mind tudománya szent, ártatlan. Szinte példa-beféddé vált a' Kerefityénségnek ártatlan idejében: *Nemo Christianus malus est*: Lehetetlen hogy egy Kerefityén-is rossz légyen. Ugy, hogy, amaz emberi testben lappangó fene-vadoknak, Néronak, Diocletianusnak; 's más útálatos üldözőknek idejekben, noha mint a' Kopók flagyalyák a' nyúlnak nyomait; úgy figyelmeztek, a' fok *Inquisitorok* a' szegény Kerefityéneknek minden lépéseikre; de tsak ugyan kéntelenek vóltanak az ő kezét meg-mosó, Lelki-esmérerét pedig szennyesen hagyó *Pilátussal* megvallani: Imé szorgalmatosán meg-tudakozván, semmi bünt nem találunk ez emberekben. *Luk. XXIII: 14.* Ugy hogy,
midőn

midön semmi okot nem találhatnának; az egy Kerefztyéni nevezetert rongálták, gyilkolták az ártatlan embereket.

Ölve vonom már én-is K. K. mezze mehető, de rövid summát ditsérő Elöl-járó befédemet, és tsak a'ra kérélek benneteket, hogy az Évangyéliomi fent Irókban feresésétek, 's tsudáljátok, a' kevés szókkal igen fok, és nagy dólgoakat ki-mondó böltsefséget. Különösen tündököl e' Sz. Pálnak befédeiben; mintha ugyan a'ra kézfítette volna magát, hogy rövideden fok, és nagy dólgoakat tudjon ölve foglalni. Mellynek, hogy több jeleit ne emlitem; nyilván való bizonyosága lehet, ama' Római Tíftartó *Felix* előtt fogságában mondott vallás-tétele, mellyet olly' bölttsen intézett; hogy három versékben, az egész *Dogmatica*, és *Practica* Kerefztyén *Theologiát* elő adná. A' *Dogmatica*, vagy Tudományra tartozó *Theologiának* rövid summája vagon, a' mi Letzkénket meg-elöző két Versékben; a' *Practica*, az az Kerefztyéni kötelefségeket magában foglaló, 's erköltsöket igazgató *Theologia* pedig, a' mi Letzkénken így summáltatott ölve: E'ben gyakorlom. 's a' t.

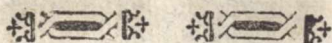
A' JÉ'SUS KRISTUSHoz és az ő Évangyéliomához való hűségért, fok kísérteteket, 's terhes vízföntagságokat fenedett fent Pál Apostol; midön az ő e'lene Jéru'sálemben fel-zendült 'Sidóknak körmei közzül, *Lyfiás* Hadnagy, és az ő hozzá halgató Római Katonák által ki-ragadtatott volna; *Cesareában* lévő *Felix* nevü Tíftartóhoz küldetett, az ő életének vezedelmére meg-esküdt 'Sidóknak ólálkodáfa elől. Kevés idővel ez után; ugy-mint el-vitetetése után ötöd nappal, *Anániás* Fő Pap, maga méltóságának nagy kifsebségével nem gondolván a' fogoly Pálnak vádolására egy *Tertullus* Prokátorral, 's némelly fő 'Sidókkal *Cesareában* mégyen, mert könnyen veztegetik olyankor a' nagy emberek-is Méltóságokat; forsok alatt való

alhalóságokra erezkedésekkel, mikor dühöfségeket olly⁹ zemély e'len kell ki-ontani, a' ki az ö gyűlölségeknek tárgya. Ezek a' nagy Tíztes Személyek azért *Felix* Tíz-tartónak eleiben állván, a' többinek képében *Tertullus Pro-cator*; a' ki még Jéru'salemben, mind nyelvét, mind Lelki esméretit áruban vetette, a' 'Sidó Fő Pap aranyáért; olly Prokatori mester ember, a' ki nyereségnek reménységéért, fok gyakorlas által ékefen szollóvá tette nyelvét az hamiságnak erősítésére: ez a' *Tertullus*, mondom elsöben is nagy borongásal, és tíma nyelvének tsapodárságával, épen Isten gyanánt imádja a' Pogány Tíz-tartót; az ö *Vir-tusainak*, 's böltsefségének tulajdonitván, az ortzátlan 'Sidó Orzágnak nagy jó békefségét.

Olly vérengző embernek befáll, így *Tertullus*, a' ki nem régen az ártatlan Jónáthán Fő Papot hitetlenül megölette: És a' mint Jó'sef Historicus írja, nagy alkalmatos-ságot szolgáltattott a'ra; hogy Jeru'salemben az alattomban járó gyilkosok igen el-szaporodnának; úgy hogy még a' Templom-is, ártatlan vérnek ki-ontásával meg-fertéztették. Illyen emberről *perorálja* a' Prokatori nyelv, hogy Jéru'sálem nagy jó békefséget nyert ö általa. De nem vígyázott e'kor *Tertullus* a'ra, mi az Igazság, hanem a'ra fordította minden mesterségét, mitsoda tsapodársággal vonhatya magok részére a' Pogány Tíz-tartót, hogy vagy kezekben adja Pált; vagy pedig e'lene kemény fententiát mondjon. Valamint torka szolgáltathat vádolja a' 'szegény Pált, mint dögleletes, hasonlós támaztó embert; és a' Nazarénusoknak Fejedelmét. *ψ. 5. 6.*

Midön e' vajnál simább, de pokolbéli kigyónak mér-gével elegyedett Prokatori *Orationak* vége vagyön: éfze vévén a' vádoltatott Pál *Felix*nek intéséből, hogy neki a' szollásra szabadság engedtetett; leg előzőr-is a' párt-ütéssel,
és

és Templom fertéztetéssel vadoló hazug fáját, e'lene mondhatatlan erősséggel bé-dugja *ψ.* 11: 12: 13. A' mi pedig a' Názárenusok fzerzetit illeti; mellynek ö Fejedelmének mondatik; meg-vallja nyilván, hogy ö a' Názáretbéli JÉ'SUSnak fzerzetén, az ö tölle fel-állított fzent Valláson vagon: távol légyen mindazon-által; hogy a' Názáret-béli JÉ'SUS hűségére állásával, az Igaz ISTENt meg-tagadta volna, mert tisztán ditséri a' maga Attyának t. i. Ábrahám-nak, I'sáknak, és Jákóbnak ISTENét *ψ.* 14. A'zal, hogy magát a' babonás, és törvénynek igaz végétől el-fordúlt 'Sidóktól el-fakasztotta; távol légyen, hogy az igaz Ekklé'siától fakadott volna-el; mert az igaz Ekklé'sia, a' Profétáknak fundamentomán vagon fel-épittetve; Ö pedig fzentül hízen mind azoknak, mellyek a'Törvényben, és a' Profétákban meg-vagynak irattatva *ψ.* 14. És a' mi a' Vallásban Fő dolog; t. i. a' jövendő életnek tudománya; ez iránt is tizta és egyenes az ö hiti, mert tsalhatatlan reménséggel várja jó ISTENétől az halottaknak fel-támadását *ψ.* 15. És e'nek a' reménységnek olly' nagy ereje vagon az ö fzívében, hogy e're nézve tellyes igyekezettel a'ban gyakorolja magát; hogy botránkozás nélkül 's a' t.

Mi K.K. ez' Apostoli ditsőséges vallás-tételnek vezérlése fzerint; igyekezzük le-rajzolni. 1. *för* a' Lelki-esméretnek természetit 's tulajdonságit. 2. *för*, Meg-mutatjuk, mitsod is a' botránkozás-nélkül való jó Lelki esméret. 3. *för*, De mint-hogy az egy-mással e'lenkező dolgok midön egy-másnak e'lenében tételnek, jól ki-mutatják tulajdonságokat, elébb fogunk fzollani a' botránkozó Lelki-esméretről. 4. *för*, Mi módon gyakorolta magát fzent Pál a'ban, hogy botránkozás nélkül való Lelki-esmérete légyen.

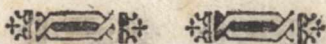
Lelki-esméretnek nevezzük azt a' ditsőséges tehetséget, melly az ö Felséges ISTENének Képében gondosan

vi's-

vi'sgálja mind azokat, a' mellyek mi bennünk és mi általunk véghez mennek; és tsudálatoson meg-érezvén mi a' jó, 's mi a' gonoz, indit a' jóra, azután ha véghez vízfzük *aprobálja*, tsendes gyönyörüségnék szerzésével helyben hagyja; rettent e'lenben a' gonoztól, és minekutánna véghez mégyen, gyötrelmeket, 's nyughatatlanságokat tapasztaltat. Meg-érdemli, ez a' mi természetünket ékesítő drága tehetség, hogy ötet ilyen *titulussal* i'lesem: *Praefes Tabulae divinae Locumtenentialis*; Az ISTENi hely-tartó táblának igazgatója. Söt nem tsak *Praefes* a' Lelki-esméret az ISTENi táblán, hanem ugyan *Vicarius*, mint Dávid szavai-ból meg-tetfzik *'Sólt. XXVII: 8. Te helyyetted mondja az én szívem, keressétek az én Orzámat.* Azért-is a' *conscientiá*-nak neve, nem tsak azért adattatik e' ditső tehetségnek, hogy a' mi Lelkünkkel együtt tudja azokat, a' mellyek mi bennünk, és mi általunk véghez mennek. *1 Kór. II: 11.* hanem a' maga leg tökéletesebb példájával az ISTENnel együtt tud, ítéleti az ISTEN ítéletivel meg-egyez: ezért méri szent Pál mondani. *Róm. IX: 1. Bizonyoságot téken az én Lelkem-esméreti a' szent Lélek által.* A' mint a' közönséges ítéletnek nagy napján-is, az ISTEN minden-tudóságának *commentariussal*; egyaránt meg-nyílnak a' Lelki-esméretnek Könyvei *Felen. XX: 12.*

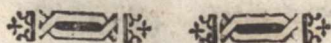
Nem kell pedig ezt a' Lelki-esméretet egybe zavarni az elmével; és a'nak tehetségeivel: mert ez a' Léleknek és az elmének minden tehetségei felett, mint vígyázó, és igazgató fő Tízt, aképen vagyon. Igaz, hogy a' maga tíztinek követésében, mind az értelemmel, mind az ítéletet tévő tehetséggel, mind pedig az akarattal; mint maga szolgálival él a' Lelki-esméret, de különböző tehetség ezektől; mert még az ítéletet is meg-ítéli, és rá-mára vonnya, mint éfze vehetni *Róm. II: 15.* Inkább lehet tsudálni,
mint

mint elegendőképen le-írni, e'nek a' Lelki-esméretnek tulajdonságát; nevezhetnéd azt, az ISTENi tűz' lángotkájának, melly a' Teremtőnek keze által a' Lélek felett meggyújtván; mint Jéhovának lámpása, és fővétneke a' fívnek minden rejtekeire, a' kívánságok fogantatásának, 's leg első mozdulásaiknak rendére, és kézületeire, a' gondolatoknak titkos Kamaráiban, a' maga sűgárát bé-botsátván, mind-azokat elő állithattya 's meg-ítélheti: És ha a' jó-tselekedeteknek kedveségét meg-érzi ez a' fient tűz, mint egy körül futtya, nyájafon nyalogattya a' Lelket; a' rof tselekedet után pedig süti, fázaztya, martzongja. Igen keskeny esméretire jutott vólt Cicero e'nek az ISTEN hely-tartójának a- Lelki-esméretnek, még-is fzíepen fzóllott egy helyen felöle: *Non parva vis inquit Naturae, rationis que; quod unum hoc animal sentit, qui sit Ordo, quid sit quod deceat; in factis dictisque qui modus:* Igen nagy ereje, és hathatósága úgy-mond az, a'mi okos természetünknek; hogy ez az egyetlen egy állat az ember, érti mi a' jó, 's mi légyen a' gonof, a'befédben, és a' tselekedetben, mitsoda módot kell tartani

Nem tsak a' maga Nemes teremtett-állatjának az embernek igazgatására; és el-tévelyedése után, jó útra találhatására nézve, helyhezette azt ö belé, az ö természeti-nek alkotója, hanem a' maga fedhetetlen igazságának, és ítéletinek igazítására-is. Noha Ö Felsége ez egész Világnak fábados URa, és tellyes hatalmu ítélö Birája; nem akarja mindazon-által az embert másképen ítélni, hanem a' fzerint az ítélet fzerint, mellyet maga az ember tehet, az ö állapottya felöl.

A' mint az Évagyéliumban ditsért fő ember fzóllott, a' maga méltán kárhoztatott fzólgájának; *A' te fából ítéllék-meg tégedet gonof.* Szólga Luk. XIX: 22. Szólhat olly-

formán a' Mennyei Bíró, az egész emberi nemzetnek: *A' ti tulajdon Lelketek esméretiből ítéllek-meg titeket.*

E' Világi Birákat melly gyakran vádolják 's kárhozzatják az ítéletnek egyenetlenségéért; de az ISTEN fórumán bé-dugattatik minden fáj, az ISTEN ítéletinek vádlására nézve, *Róm. III: 19.* Mikor leg nagyobb fájdalomokkal, 's gyalázatokkal kell ISTENnek reánk fállott ítéletit hordozni, így kiáltat a'kor-is a' jó karban lévő Lelki-esméret: *Igaznak íteltettél URam a' Te befédedben, és tizta vagy mi-kor ítélk' Sólt. LI: 6.*

Mellyre nézve könnyü által látni: hogy mivel a' Lelki-esméret ISTEN helyly-tartója, ISTEN nevével kötelez, indit, ISTEN képében tézen ítéletet: azért egyedül ISTENi világot lehet a'nak követni; nem egyebeknek, hanem ISTENTől származott parantsolatoknak lehet a' Lelki-esméretnek alá vettetni.

I. Az hol ISTENi világosság, ISTEN akarattjának helyes esmérete vagyon az értelemben; ott lehet a' maga tiztit helyyefen követni a' Lelki-esméretnek; mert ott fázrmazik ö benne a' kötelekségeknék érzése; a'ból az ISTENi világosságból vézen a' Lelki-esméret *motivumokat*, indító, serkengető erőskéket, és a' fzerint a'világosság fzerint folytatty a'maga ítéletit. Bizonyos értelemben jól mondják azt-is: *Conscientia sine scientia, est insipida; et scientia sine conscientia, est diabolica.* A' Lelki-esméret tudomány nélkül igen alkalmatlan; de a' tudomány Lelki-esméret nélkül ördögi tudomány: Mindazonáltal az-is igaz: hogy nem minden tudomány illik a' Lelki-esméretnek természetéhez, hanem egyedül ISTENi tudomány. Lehetetlen ISTENi *Vicariusnak*, ISTEN tüzének lenni néki, hanem ha az a'világosság van benne, a' melly az ISTENben. Ezért vagyon, hogy mivel az Évangéliom Lelki-esméretet kötelez ö

ISTENi

ISTENi tudomány jól tudván az Évangyeliomnak Szólgái, hogy a' Lelki-esméretnek lehetetlen másképen hajtatni, hanem ISTENi *auctoritással*. Ezért az ő *demonstratiojok*nak fient tudományok' igazsága meg-mútoztatásának egész farkalatja azon forgott, hogy az a' tudomány, a' mellyet ők hirdetnek ISTENi tudomány. Ide néz fient Pál 2 Kor. IV: 2. Nem álnok mesterséggel járunk, hanem az Igazságnak nyilván való meg-mútoztatásával *commendáljuk* magunkat minden embereknek Lelki-esméreteknel ISTEN előtt. az az: Ollyan meg-mútoztatásával élünk az Igazságnak; hogy a' Lelki-esméret mint ISTEN hely-tartója meg-érzi ISTENi tulajdonságát a' mi tudományunknak; és mihelyt meg-érzi, mindjárt inditya az elmét az illyen tudományhoz való ragafzkodásra; az akaratot, hogy hajoljon azon tudományban elő adott kötelefségekre.

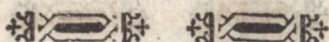
II. Lehetetlen-is akármelley Vallás-béli kötelefségeknk tetfzeni ISTENnek; míg a' Lelki-esméret nem érzi, hogy a' minden bizonynal ISTENTől parantsoltatott, a' miben ő gyakorolja magát. Ezért kívánnya az ISTENnek Lelke; hogy minden ember, a' ki t. i. ISTENT akar tisztelni, a' maga értelme felöl bizonyos légyen, az az, Tudja, érezze, hogy a' mit ő tsinál, ISTEN parantsolattya, s kedve fzerint tsinálja, és valami hitből, az az: bizonyos *persvasio*-ból, világos meg-gyözettedésből nintsen bün az Róm. XIV: 5, 23.

Valamint ha az Ora kerekének azok a' fogai el-töredeznek, mellyek fzerint mérsékelte az Orás mester, az órának járását, s mutatását, akármit tsináljanak az ahoz nem értök az illyen bomlott órával, akármint mozgafsák *inqui-*
esét; rángafsák terhelő köteleit, nem óra már ő többé, mert ha mutat-is, tsak a'nyit tézen mintha nem mutatna; ha vér-is, óra fzámban nem lehet azt bé-venni. Igy

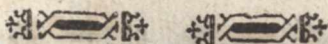
Éintén, midőn az emberben lévő *primum movens*, az ISTENnel, ISTEN' hűségére indító Lelki-esméret előtt, nintsen az értelemben az ISTENi mérték, nintsenek azok az ISTENi *Regulák*, és *Törvények*, a' mellyek fzerint kellene az embert Indítani a' Lelki-esméretnek : akár mint mozgásák az ilyen embert mások, nó így, nó amúgy kell az ISTENt tisztelned; ezekben a' *Tzeremoniákban* kell magadat gyakorolnod : akár-mit tsináljon egy szóval az ilyen ember, maga, 's mások indításából, semmit fe tsinál. Valamint a' bomlott órának járása femmiben *imputáltatik*; ugy az ő ISTENi világosság 's indítás nélkül való minden Vallás-béli gyakorlása femminek tartatik. M'kor él-faragtya-is magát az ilyen ISTENi tiszteletben, tsak ezt mondja réa a' Vallásnak URa : *Kitsoda kívánta ezt te töled*. É'sa. I: Még az ő hozzá fzeros júsokat tartó, de az ő világosságát nem követő tisztelőknek-is ilyen szavokra: *URam! avagy nem a' Te Nevedben tselekedtünk-é fok hatalmas dolgokat*: Így felel a' JÉ'SUS: *Soha nem esmértélek titeket; t. i. magaméinak, távozzatok-el én tölem álnokságnak tselekedni* Mát. VII: 22. 23. Hogy egy szóval fokot mondjak: Soha nem fordul jól a' Lelki-esméret valamikor ISTENi világosságra nem fordul. Tsak a'kor néz, a'kor itél jól, mikor ezt mondhatya: *Az én lábaimnak Szövetneke a' Te Igéd, és az én ösvényemnek világa* 'Sólt. CXIX: 105.

Igaz dolog ugyan; hogy az emberi tudományokra, és előre vett vétkes el-hitetésekre figyelmező emberekben is látzik a' Lelki-esméretnek nagy munkája; a' mennyiben erősen hajtának hevítettnek bizonyos kötelefségekre, a' mellyek emberek rendeléséből, 's nem ISTENtől vagnak; de az ilyen indítáfok, nem a' Lelki-esméretnek munkái; hanem az el-tsalattatott fívnek, és rozé ítéletnek. A' melly meg-tetfzik o'nan: hogy mihelyt a' Lelki-esméret a' maga

maga valóságos munkáira fel-ferken, és az ISTEN beszé-
dének világára reá talál, az embernek elébbi vonattatásit
kárhoztatja, és azokat a' gondolatokat mellyeknek a'nak
előtte olly' fokot tulajdonított utálatosfokká tézi. p. o. Mi-
kor az igaz ISTENi tudománytól el-hajlott Izrael a' bál-
ványok után vitett: úgy látzott, hogy azt a' nagy indi-
tást; melly az idegen Isteneknek tiszteletire vonta őket,
a' Lelki-esméretnek lehetett volna tulajdonítani, de hogy
a' Lelki-esméretnek e'ben semmi része nem volt; meg-ter-
fizik o'nan, hogy mihelyt a' Profétától nyújtott ISTENi vi-
lágosságot látja a' Lelki-esméret, mindjárt így indul az el-
tsalattatott Izraelnek vádolására fégyenyítésére: *Jér. III-
23.* Bizony meg-tsalattattunk az halmoktól, és az hegyek-
nek fokaságától; bizony az Izraelnek meg-maradása, a' Jé-
hovában a' mi ISTENünkben vagyon. Akarják mondani:
mikor az emberi el-hitetések, és a' mi ostoba indulataink
után vitettünk, úgy látzott minékünk, hogy azoktól az
Istentől, mellyeket az hegyeken, és halmokon tiszteltünk
meg-tartattunk, érzi már az ISTEN Profétájának szavára
Lelkünk-esméreti, és szemünkre hánnya, a' mi el-tsalatta-
tásunknak bolondságát, előnkben tézi már a' Lelki-esmé-
ret, melly fégyen volt illy későre venni ezünkre ezt az
Igazságot, mellynek mindenkor eleven emlékezetünkben
kell vala lenni: hogy az Izraelnek meg-maradása, egyedül
az ő URÁban ISTENÉben vagyon.

De mint-hogy az igaz világosságtól meg-foztatott em-
berek, azt az inditást, mellyet az hibás köteleltségekre néz-
ve tapasztalnak magokban a' Lelki-esméret indításának tar-
tyák; felette veszedelmes állapotban vagynak az illyenek;
mert ha véghez vízik-is az e'féle inditást vétkeznek, ha
véghez nem vízik, úgy-is vétkeznek, mint szent Pál em-
lékezik olyan emberekről-is, a' kiknek Lelkek-esméreti a'

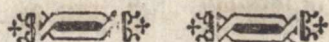

kor-is meg-fertéztetik, mikor valósággal nem kellene meg-fertéztetni 1 Kór. VIII. 7. Illy fokban áll a' Lelki-esméretnek ISTENi világosság nélkül lenni.

Akarmint különböztesék az Oskolában a' Lelki-esméretet, némellyek *erroneának* vétkesnek, mást *Scrupulosának*, akadályoskodónak nevezvén, nem helyyefen vagyon: mert az ISTEN hely-tartójában a' Lelki-esméretben, magától t. i. nem lehet vétek; hanem a' mennyiben rofz ítéletet követ. Gondold-meg; miképen alkalmaztatna ISTEN a' maga ítéletinek gyakorlására meg-veztegetődött Bírót, azt alkalmaztatná pedig ha a' Lelki-esméret magától meg-veztegetődhetne. Meg-mútatya f. Pál, hogy a' vezetésnek leg-felsőbb gráditsára lépett Pogányokban-is jól dolgozik a' Lelki-esméret, mihelyt ISTENTől fel-ferkentetik. Róm. II: 15. Ezeknek Lelkek-esméreti, és az ő gondolat-tyok, mellyek egymást vádolják, vagy mentik, bizonyságot tézen, hogy a' törvénynek tselekedeti az ő fívekbe bé-irattott.

Igaz, hogy emlékezik f. Pál meg-bélyegezett Lelki-esméretről 1 Tim. IV: 2. De nem úgy vézi, a' mint közönségesen magyaráztatik, mintha olly' érzéketlenné, 's hafrontalanná lehetne az, mint a' tüzes vafsal meg-süttetett baromnak bőre, hanem meg-bélyegezett Lelki-esméret a', *quae notas scelerum inustus, et alte inpressas gerit*: A' melly a' bünöknek képeit 's formáit, magában mint-egy bé süttve, 's erősen bé-nyomattatva hordozza; a' fám adásnak nagy napjára: épen a' mint az ISTENnek Lelke áll. Jér. XVII: 1. A' Judának vétke fel-íratott vas pennával, Adamis köre, fel-íratott az ő fíveknek táblájára.

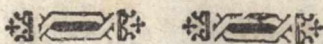
Meg-vallom én-is; hogy vezedelmes forsa, 's állapottya vagyon fok bünösökben a' Lelki-esméretnek, és úgy gondolkodom e' dologról: valamint régentén, a' maga ditsőséges

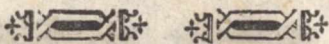
séges jelen voltának 'ki-ábrázolóját' a' frigy ládát fogságban adta volt ISTEN és ezt az ő ditsőséget, az ellenség kezében botsátotta. 'Solt. LXXVIII: 61. Igy fíntén, ezt a' drága ISTENi *Cimeliumot*, a' Lelki-esméretet-is a' bűnös emberekben, meg-engedi a' gonof indúlatoknak, mint ineg-a'nyi Filistéufoknak, rabságában esni. Melly gyalázatos állapotban, a' maga Mennyei természetéhez, illő munkáját nem gyakorolhattya. Ha néha tíztihez hozzá fogna-is, a' feles indúlatoknak dühösége miatt nem halja az elme a' Lelki-esméretnek fívat.

Fertur equis auriga; nec audit currus habenas: Ollyan állapotban vagyon az ő gonof indúlatyaikat követő emberekben a' Lelki-esméret, mint a' kényes Lovaktól el ragadtatott fíkerben a' korszis, a' ki hógatja ugyan a' Lovakat, akarná gyeplő rángatással tartóztatni, de a' tsörgés tsattogás által nagyobb nagyobb fíelet kapván a' Lovak, hafzontalan mind a' hógatás, mind a' gyeplő rángatás.

III. Egyenefen foly, a' fellyebb mondottakból az-is; hogy a' Lelki-esméret semmi erőszakot: és kénfíerítést nem fízenvedhet. Ugyan-is, ISTENTől rétetett Tízt, ISTEN' hely-tartója lévén a' Lelki-esméret, egyedül ISTENTől lehet a'nak minden ereje, hathatósága; és igazgattatáfa. Fíért mondja az Apostol: *1. Ján. III: 20.* Az ISTEN hatalmasabb, a' mi fíveinknél. Az az: a' ki a' mi fíveinket vonhattya, igazgathattya 's meg-ítélheti ISTEN az. Minden kötelefségek, még azok-is a' mellyekkel e' Világi Uralkodoknak, 's külső Méltóságoknak tartozunk, onnan véfínek magoknak nagy erőt; és hathatóságot, hogy az ISTEN *informálta*, tudosította azok íránt a' Lelki-esméretet. p. o. Mint-hogy tudom ISTEN fívának lenni ezt; minden Lélek a' felső hatalmaságoknak engedelmes légyen. *Rom. XIII: 1.* azért e'ből erőfséget 's világot véfízen a' Lelki-esmé-

esméret, öztönözvén engemet, hogy engedelemmel tiszteljem a' Fő Méltóságokat, és valaki nem az ISTEN' parantsolatjához való engedelemből tiszteli azokat, nem jól tiszteli, mert nintsen *fundamentuma*, és jó gyökere az ő engedelmének, az ő tiszteletének. Ezért az Apostol-is azt mondja, *ψ. 5.* Szükség engedni, nem tsak a' bozfü-állásnak okáért, hanem a' Lelki-esméretért, és a' ki tsak azért tiszteli a' Fő Méltóságokat, hogy nagy emberek, hatalmasak megbüntethetik az engedetleneket, nem jól tiszteli; hanem ezért kell tisztelni, hogy az ISTEN kötelezte erre, maga parantsolatja által a' Lelki-esméretet. A' mellyből az-is világos, hogy az Uralkodó Méltóságoknak nintsen hibébb tisztelője, mint az ISTEN' akarattyát, 's tudományát értő meg-világosított ember. Más részről ugyan azon ISTEN, bizonyosá tévén engemet, a' maga bezedében az iránt, hogy a' Lelken való birodalmat ő Felsege magának hagyta: Lelkére nézve nem más Urnak, hanem Mennyei URának áll, vagy esik minden ember *Rom. XIV: 4.* a' Lelket, ISTENen kívül senki nem ítélheti, nem büntetheti, azért a' Léleknek egyedül ISTENTől lehet függeni, mint IDEVEZITÖNK mondja: *Matt. X: 28. Ne féljétek azoktól, kik a' testet ölhetik-meg, a' Lelket pedig meg-nem ölhetik, hanem féljétek a'tól, a' ki mind a' testet, mind a' Lelket el-vefetheti a' gyehennába.* Ezért a' Lelki-esméret a'-ra indit ISTEN szava után, hogy a' Léleknek hitire Lelke Idveségére tartozó dolgokban egyedül ISTENTől függjek. Ugyan i'nen vett erőtséget gyözték-meg az Aostolok, az őket erőszakos parantsolattal terhelő Fő embereket *Tsel. IV: 19.* Hogy ha ISTEN előtt igaz légyen néktek engednünk inkább mint az ISTENnek, ítéljétek-meg m. h. m. Ti mint hogy Mesének tartjátok a' Fel-tamadott JÉ'SUS KRISTUSTól való tudományt, azért nekünk ezt parantsolatátok,

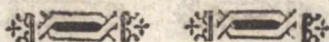
játok, hogy ezt a' tudományt ne hirdecsük; de mi egyes parantsolatot vettünk ez iránt ISTENTől, hogy ezt Prédikáljuk: már tégyetek ítéletet, tinéktek kell é engednünk kik a' mi testünknek Urai vagytok, vagy ISTENnek, a' ki Lelkünknek testünknek URa, ítélő Biraja.

Kezdjük már látni K. K. melly szép mesterséget folytatott szent Pál, a'ban gyakorolván magát, hogy botránkozás nélkül való Lelki-esmérete légyen. Mintha mondaná: Minden-napi foglalatofságom nékem a'ra vigyázni, hogy az én Lelkem-isméreti igaz tudományt köveksen; és a' mit szentül hízek a'nak a' Mennyei tudománynak, melly Mó'sesnek és a' több Profétáknak iráfiban bé-foglaltatott; a' mint nagy és tsalhatatlan reménységgel várom az halottaknak fel-támadását; úgy minden-nap ferkenget engemet a'ra a' Lelki-esméret; hogy ehez az ISTENi tudományhoz, ehez a' szent reménységhez illő életet éljek. Nagy gondom vagyon nékem a'ra vigyázni; hogy az én Lelkem esméreti kép-mutatásfal, vagy más gonofsággal, ISTEN, 's Felebarátim iránt való kötelefségemnek el-múlatásával Apostoli hivatalomban, hibás el-járáfommal engemet ne vádoljon.

Nem ok nélkül gyakorlotta magát e'ben szent Pál Apostol, mert a' Lelki-esméret eleven érzékenységekkel telyes lévén, könnyen botránkozik, igen könnyen hajol a'ra, hogy az embert tisztinek el-múlatásáért, ama' tökéletes nagy mértéknek az ISTEN törvényének által hágásáért, vádolja, kárhoztatása. Mikor semmi tanu nintsen a' gonofság ellen; ezer tanúknál többet tézen az ember vádolására, kárhoztatására. E' tselekezi azt; hogy az ISTENtelen fut, ha fenki nem kergeti is. *Péld. XXVIII. 1. és ha el-falad-is, fohol árnyékot, 's bátorságos helyet nem találhat. És ez a' Lelki-esméret vádolás miatt való belső gyöttelelem, fokkal nagyobb minden Világi külső nyomorusá-*

G

goknál:

ságoknál: mert mikor kívülről jönnek a' fzenvedésnek okai, az ember' Lelkében bé-fálnak; el-kézíti magát, ISTENnek a' leg főbb Orvosnak keresésére; de mikor belől fints femmi békeféség, mikor az ISTEN haragjának, 's ítéletinek, mint ólthatatlan tüznek eleiben terjeftésével heviti a' Lelket, ez a' nagy tanú a' Lelki-esméret, fziükséges-képen irtoztató gyötrelmeket okoz. Ez a' Lelki-esméretnek vádoló, 's kárhoztató munkája az halthatatlan féreg, 's ólthatatlan tüz. *É'sa.* LXVI: 24.

Valamint a' kinek lábában tövis törik, valamikor tapod, mindenkor tövisben tapod; így az ilyen emberekben mindenkor van a' mi fzikrája sértse a' Lelket. Az illyenekről mondja az ISTENnek Lelke: *É'sa.* XXVIII: 20. *Rövidebb nékiek az ágy, mintsem a'ban el-nyújtóztatnának, kissébb a' lepedő, hogy nem mint a'zal bé-takarhatnák magokat,* azt akarja mondani: hogy a' meg-botráncozott, 's rof Lelki-esméretüeknek minden hely fzorofs, unalmas, alkalmatlan. Ez a' belső féreg tette a' nyavalyás Kainnak fzorofsá ez egész Világot, e' kezdettette-el Tiberiufsal, 's más-sal, még e' Világon a' rettenetes orditást, e'vettetett az ördöggel bérett Judáfsal kötelet nyakában, vagy némelyeknek értelmek fzerint, az ördögöt válaftotta véll megfojtó, 's bélit ki-ontó hóhérává. *Tsel.* I: 18.

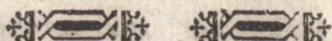
Hi sunt, qui trepidant et ad omnia fulgura pallent,

Ha dörög, 's villámlik fejek felett az ég.

Ortájok halovány, 's fzívek hideg mint jég

Magában hordozza az illyen Lelki-esméret vádolási között lévő ember, mind a' Bírót, mind a' Tanukat, mind az hohért; jelesen fáll e'ről B. S. *Péld.* XXVIII: 17. A' meg-öletett embernek vérével el-nyomattatott Férjfiú, a' veremig fut, nem kell azt meg-fogni: mint Schultens Albert Uram fordítja a' Böltsnek fzaivit. Akarja mondani:

Ha

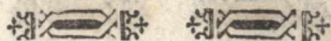

Ha az emberek nem kergetik-is, az ártatlan vért ontott gyilkost, van magában olly' hajdú, a' ki kergeti mind a' veremig, az az, mind a'dig, míg az ISTEN ítéletitől megfogattatik, leg-kifsebb ezköz, tsak egy madár fészka-is elegendő az ISTENnek törben ejtésére, mint egy *Bessus* nevű emberről emlékezetben hagyta *Plutarchus*, hogy ez a' maga Attyát meg-ölvén, fok ideig gyilkofsága titokban volt, fok idő múlva a' maga aztali tárfaival a' vendég-fogadóba menvén, vatsorálni uttyában fetske fézkekre találkozik, mellyeket kardjával nagy haragofon le-fúrkált midön intenék Baráti, alkalmatlan maga vifeléséről 's ártatlan Madarak e'len való kegyetlenkedéséről, e'képen felel nékiek *Bessus*: Igen haragfom ezekre a' gaz Madarakra, mert régtől fogva azt tsivogják, hogy az Atyámat én öltem-meg, ezen Baráti el-bámulván, a' Magisztrátushoz vizik *Bessus*nak favaít: hol midön vizsgálódás alá vettetett vólna, meg valja; hogy ő légyen az Attyának gyilkofsa.

Láttjuk már K. K. melly nagy gonofzt távoztatott fzent Pál, midön a' botránkozó Lelki-esméretet távoztatta, ellenben a'ban gyakorlotta magát 's a' t. az az élő, és vigyázó Igazgatója vólt a' Lelki-esméret, az ő egézf életének és minden tselekedeteinek.

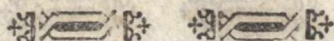
E'nek a' botránkozás nélkül való Lelki esméretnek tulajdonsága ez, hogy minden apróbb ISTENnek 's Felebarátunknak tartozó kötelefségekre öftönöz bennünket: a' meg-fzenteltetett Léleknek jó barátjává léfzen, ugy-hogy a'nak f zavát örömmel halja, alá botsátja inagát az ISTEN fzent Lelke' vezérlésének a' bünöknek minden alkalmatos-ságít fzorgalmatosfabban tavoztatja, mint az Orofzlányoknak barlangjait

2. Azon felül botránkozás nélkül való Lelki-esméret az, melly a' büntetésre való kötelefségnek fzomorú érzése

alól, az igaz hit által el-fogott KRISTUS JÉ'SUS érdeméért meg-fzabadult. A' melly nem tsak nem kárhozzat, hanem az ISTEN előtt lett meg-igazittatásnak *absolutio*ját fel-óldozó sententziáját meg-érezvén, örömmel, bátorsággal, 's reménységgel bé-rölt bennünket. A' melly erős és élő bizonyrágot tézen Lelki és élő állapotunknak fozgalmatos vi'sgáláfa után, hogy valósággal reánk tartoznak, az illyen Évangyéliomi nagy igazságok: Semmi kárhozzatáfok nintsen azoknak a' kik a' KRISTUS JÉ'SUSban vagynak 'sa't. *Róm. VIII: 1.* ha fízte az előtt mint-egy vas pennával bé-írva vóltak-is bűneink a' Lelki-esméretnek tablájára. *Fér. XVII: 1.* De már most az Évangyéliomi ígéreteknek fíveinkben lévő erejéből, és a' fízte Lélek bizonyrág tételéből érezzük: tapafztaljuk, hogy az örökké-való Lélek által magát meg-áldozott KRISTUS JÉ'SUS vérével meg-tífttatott Lelküink-esméreti az hólt tselekedetektől 'Sid. IX: 14.

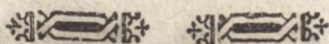
És midön a' Lelki-esméretnek ez a' jó érzéfe nem hamis hitetésből, hanem a' tölünk le-írt jó módok fzerint vagon; ki-nem lehet mondani, melly drágalátos gyönyörüségekkal tölte-bé az egész Lelket. Nem ok nélkül hafonlíttya ezt az állapotot B. S. Lakodalmi vendégséghez. *Péld. XV: 15.* Mert valamint a' nagy Lakodalmokban, nem tsak az éhséget enyhítö, hanem az érzékenységeket-is gyönyörködtetö eledelek tétetnekefel, fívet vidámitó borral egyetemben, így fízten, a' mi belsö jó rendben lévő állapotunknak érzéfe, a' kegyelem' ki-mondhatatlan édeségeinek kofztolgotását, 's azok miatt való fzip meg-illetödéfeinket magával hozza. Jól mondja e' dologra *Chriftofomus. Maximus dies festus est Conscientia bona:* A'kor van a' Kerefztýén embernek leg nagyobb innep napja; mikor a' jo Lelki-esméretnek munkáit tapafztalja magában. E' tselekefi azt, hogy nem tsak az ISTEN eleiben hitnek bizonyos bizodal-

dalmával járulhason az ember 'Sid. 10. 22. hanem az emberek között-is bátorsággal 's bizodalommal forog Gyantott ehez valamit *Seneca*, midön e'képen fólott: *Ipsa prodire vult, et conspici, atque turbam advocat.* Nem bánnya, ha vi'sgálják-is, rá-mára vonnyák-is életét, nem irtózik a' próbától, mint azok a' kik gonozt tselekedvén gyüölök a' világofságot. *Ján. III: 20.*

E'ben a' szép mesterségben gyakorlotta hát magát Sz. Pál Apostól, az az, fel-állította magában a' Lelki-esméretnek törvény fékit minden-nap meg-vi'sgálván; mi illik ő hozzá úgy-is, mint Kerefztyénhez, úgy-is mint KRISTUS Aposto'ához. Mit kell néki távoztatni, mint olly' Személynek a' ki nem régen rángattatott-ki a' pokolnak tor-kából, és a' ki az harmadik Égben ragadtatván, 's nagy világofságra méltóztatván mások felett köteles e'földön Mennyei életet élni. E' volt a' Pál' mestersége és vitézsége e' Világon; ugyan ezt hagyta örökségül a' maga Lelki Fiának, Timotheusnak 1 Tim. I: 18. 19. *Vitézkedjél ama' jó vitézséggel, meg-tartván az hitet, és a' jó Lelki-esméretet.*

Mennyire ment légyen f. Pál a' mindennapi gyakorlás által, e'ben a' jó Mesterségben; hogy botránkozás-nélkül való Lelki-esméreti légyen; nyilván valóvá tenném K. K. előttetek; ha a' mi Apostolunk életének, 's Apostoli hivatála gyakorlásának képét, az Évangyéliomi iráfokból lerajzolnánk: de nem akarván vízfza élni, az halgatásban mutatott kegyes tsendefségtek, e'ben az egy nemes valás-tételben zemléltetem; a' melly vagyon 2 Kór. I: 12. *A' mi ditsekedésünk e', t. i. Lelküink esméretinek bizonyása;* hogy ISTENi felidségben, és tisztaságban nem testi böltsésséggel, hanem ISTEN kegyelme által forgolódtunk e' világon.

MEG-JEGYZÉSRE MÉLTO IGASSÁG.

Nem lehet halhatatlan Lelkü embernek, sem dicsőségesebb, sem hasznosabb mesterségben gyakorolni magát a' Lelki-esméretre való ferény vigyázásnál, és a'nak meg-sértődésének szorgalmatos távoztatásánál.

Ki ne égyezze velem e'ben K. K. hogy az ember, okosság szerint a'kor munkálódja boldogságát, mikor a'maga természetit tökéletessé tenni igyekezik: már pedig a' mi természetünk tökéletességének egyenes, és mondhatom Királyi útja a' jó állapotban lévő jó Lelki-esmérettel való befélgetés, a'nak bennünk szem-fül vizsgálódása, 's tanátsinak követése. Ugyan-is; az ember természetinek védelme, i'nen vett magának eredetet; hogy magából kiment az ember; a' magában lévő ISTENi világosító tüzet meg-vetvén, az ördögnek kívülről mütogatott füstölgésére tekingetett; mellyre nézve, az emberi természet gyógyulásának első gráditsa, hogy magában vízfza mennyen, avagy Évangyéliomi szóllás szerint magában térjen a' tékozló Fiúval. Luk. XV. a' maga tulajdon fívével befélgessen. Lehetetlen a' tökéletességért, 's fő jóért való munkát jól kezdeni, míg az ember jól meg-nem tanulja, 's eleven emlékezetiben nem tartja amaz Évangyéliomi Letzkét: *Emlékezzél-meg rólla, honnan estél-ki.* Jel. II: 5.

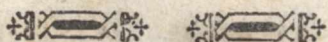
De óh fájdalom! hasonlatosfokká levének a' boldogtalan embernek indulati, 's elméjének tehetségei a' Kurva Afzonyhoz, kinek a' maga házában nem maradhatnak lábai, néha künn, néha az útzákon, 's minden fezegetnél lefelkedik. *Péld.* VII: 11. 12. Tengereken, mezze lévő Országokon, féltibe nyargalóznak, a' bünös ember gondolatai önnön magába pedig bé-nem mennek. Valamint az ő hafoknak, 's kevélységeknek szólgáló Világfiak; a'kik külömbkülömb féle tzifraságoknak, 's gazdag vendégségeknek kéfittésében foglalatoskodnak; nem szeretik zám-tartó könyveket.

veket kezekben venni, 's a'ból *computizálni*, mitsoda költséget engedhetne az ő jövedelmek, mint kellene az adótság alól szabadúlni: úgy az ő meg-romlott indúlatjokat követő emberek, többire mindenre réa érnek, e're az egyre nem érnek; hogy magokban állanának, 's *Lelkesmément*ivel befélgetnének; mert gyanittyák, hogy fok adótságokat hányna fémekre a' *Lelki-esméret*. Minden nap ítélnék másokat; pifkálják mások' fémekben a' fálkát, magokéban a' gerendányi temérdekséget észre nem veszik. *Foris Argi, Domi talpae*: kívül fáz fémü *Argufok*, othon vakondokok. Hasonlatos az embereknek nagyobb része az olly' *Afzönyok*hoz, a' ki mesterséges üvege alól mindennap nézegeti a' napnak és az hódnak motskait a' maga motskainak látására pedig fémeket bé-nem fordittya.

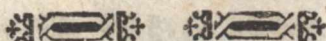
Oh melly fel-fordúlva vagyon e' Világnak állapottya *K. K.* ha meg-tekintyük azokat, a' kik böltseknek tartatnak; úgy tapafzraljuk, hogy mindent tudnak, magokat pedig nem tudják. A' *Historicusok*, melly nagy fontossággal elő fámllalyák a' *Trójai hadakozást*; Nagy *Sándornak*, 's másoknak viselt dólgaikat; önön magok viselt dólgaikra nézve, pedig gondatlanok. A' *Furisták* ez egész Világnak törvényt fábnek az ő tulajdon fívekben bé-írott *Törvényeket* pedig nem tudják olvasni. A' *Theologusok* véghetetlenül disputálnak másokkal *praedestinatoról, transsubstantiatio*ról, 's egyebekről; önön magokkal pedig felette kevesen disputálnak. Keményen hartzolnak az olly' eretnekek e' len a' kik régen nintsenek; az ő fíveknek eretnekségét pedig a' melly vagyon fokokban, ingyen fém illetik. A' kik e' Világon Fő embereknek tartatnak, véghetetlenül fokot tanúlnak e' Világnak, és amaz fertelmes *Isten Afzönynek* a' kevélységnek; a' *Lelki-esméretnek* pedig többire fémmit fém. Ezért *discretus*abbak fokan közzülök azokhoz a' kik lovaikat, mint azokhoz a' kik *Lelkesmémentit* igazgattyák;

E' vi.

E' világi törvényeket, múlatságra való dolgokat ; és amaz ördögi okádást a' *naturalismust* magokban foglaló könyvek, házi és úti befélgető tárfaik : az ISTEN befédének Sz. Könyve pedig ö réájok nézve, bé-petséttetett könyv. Félő úgy ne járjanak nem fokára; a' mi Fő Rendeink az ISTEN befédének könyvével; mint ez előtt két *Seculumokkal* jára egy Fő ember; a' kinek noha tízti fzerint kellett volna a' ízent Irást olvasni, de a' Kartyázás, 's egyéb Uri múlatságok miatt e're réa nem érvén, midön az *Augustai* gyűlésnek alkalmatosságával, az a'ztalon talált volna egy Bibliát, kezében vévén, itt, amott, futó szemekkel olvas belöle, midön bé-tenné, Barátyához fordul, 's ezt mondja: Én ezt nem tudom mitsoda Könyv, valahová fordítom, mindenütt mi e'lenünk beféll. Értik a' mi Fő Rendeink, e'világi Uralkodóknak rend-tartáfaikat; az ö igazgatófoknak rendit, és módját, a' Mennyei Királynak rendelését pedig nem akarják érteni. Nagy *Statisták* egyéb részben, a' Mennyei Udvarnak, és az ö tulajdon Lelkeknek mivólta felöl pedig többire, semmi *Statisticájok* nintsen. Mindennapi tsemegéjek a' Királyi Tábláról *discursalni*; a'nak foglalatosságit faporítani, és noha ö'nön magokban volna a' Mennyei Királyi Tábla, itt mindazonáltal többire mindenkor üre'f a' *Curia* 's *parlamentum*: sem *Director Tabulae Regiae*, az az, Mennyei világosság nintsen benne, a' *Tabulae Assessorok*nak, az ISTEN jufjáról's Törvényeiröl való elmélkedéfe'knek-is üre'f a' fzéki; egyedül a' *Proto Notarius*, a' Lelki-esméret fomorúan irogat egy homályos fzegeletben. És így midön a' mi élő embereink, a' jó igazgatásnak rendit 's törvényeit helyyefen érteni láttatnak; belöl magokban olly fel-fordúlt *respublicájok* vagyon; a' minémü volt az Izrael népée régentén, midön Király nem lévén közöttök, ki-ki azt tselekedte, a' mi jónak tetfzik vala az ö fze'mei előtt, *Bir. XVII: 6.*

Hogy

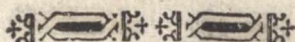
Hogy a' köz Népet-is illeszük ; e' nyavallyás többire, *sine scientia, et conscientia*, tudomány, és Lelki esméret nélkül vefödik ; majd ki-hajtya testének állását, nyughatatlan munkája által azért, hogy maga, 's Familiája hasának korgását le-tsilapítsa ; Lelkét pedig éhen, Lelki-esméretét Mennyei világosság nélkül hagyja kinlódni, Mennyei URa iránt való köteletségéről immel ámmal emlékezik. Mit mondhatunk mind ezekre ? Az ember mikor tisztességben vólna, nem vézi ézre magát, a'nakokáért hasonlittatik a' barmokhoz, mellyek el vefznek. 'Sólt. XLIX: 21.

Azért valakiből még a' jó érzékenységek, és tulajdon Lelkeiteken való könyörületességek tellyességgel kinem apadtak; igyekezzétek a' Lelki-esméretnek törvényfékét a' Mennyei világosság fzerint magatokban fel-állítani. Szoktassuk mi magunkat, a' Lelki-esméretnek olly' zemfűl vi'sgálódásához K. K. hogy mindennap ki-tégyük ISTEN eleibe próbára a' mi fizeinket: *Kísérts-meg engemet, erős ISTEN, és lássád az én Lelkemet, próbály-meg engemet, és lássád az én gondolatimat, lásd-meg, ha bozfkúságotra való úton járok-é, és bordonz engemet tökelletes úton.* 'Sólt. CXXXIX: 23. 24.

Mi magunk-is mindennap fel-rázogassuk magunkat; hogy ama' nagy gyalázattal bé-borító kérdését a' mi JÉ'SUSunknak el-távoztathassuk. *Nem tudjátok minémű Lélek legyen ti bemetek:* Luk. IX: 55. *Pythagorás* a' maga aranyos Verfeiben, illyen *regulát* hagyott Tanítványinak hogy minden estve, mikor feküdni mennek, így kérdezkedjenek magoktól: *Quo transi? Quid egi? quid oportuum omisi?* Mint hajlottam-el az Igaz útról, mit tselekedtem, mitsoda jó dólgot múltattam-el. Mi-is K. K. beféljünk a' mi belső rézfeinkkel éjtzaka. 'Sólt. XVI: 7. Ha feddetünk a' mi belső Biránk által, ne támadjunk e'lene; ne álljunk olly' forma

H

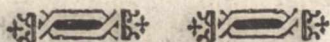
durva-

durvasággal; néki mint az ISTENTől el-távozott Ácháb Ilyésnek: *Avagy előmbé kellett-é tenéked jönöd, én e' lenségem.* 1 Kir. XXI: 20.

Valakik e'nek az igaz tanunak, és meg-hajolhatatlan Bírónak kárhoztatását fzerettyük el-távoztatni: Folyamodjunk előre ama' Lelkek tökéletes feredőjéhez, az ISTEN' Fiának vérehez: ez által meg-tisztulván, a' motskos Lelki-esmérettől, meg-tarthattuk mind végig, a' mi hitünknek tántorgás nélkül való Vallását. 'Sid. X: 22. 23.

Igy léfzen, hogy bátor fzenyes ruhában igyekezzen bennünket a' Sátán a' Mennyei Bíró eleiben rántzigálni, mint *Jo'sua Papot, meg-dorgálja ötöt érettünk a' JÉHOVA.* Zak. 3. Halálunk óráján, minden fzív erőfitő Orvofságoknál inkább élezt, 's vidámit bennünket a' meg-igazittatásnak érzésével bé-telleyesedett jó Lelki-esméret: Lehetetlen lefz, nem gyöznünk az utolsó ütközetben, ha a' mi fziünk nem kárhoztat minket. *Bernárd Doctor* felől olvastam; hogy halálához közelgetvén, elméjének némü-némü el-ragadtatásában láttatott magának az ISTEN' itélő fzéki eleibe vitetni, meg-jelent azonnal a' Sátán fok, és nagy vádokkal terhelve e' fzent embert; midön mindeneket elvégezett, és *Bernárdnak* a' maga rézféről kellene fzóllani, minden meg-haborodás nélkül ezt mondotta: *Meg-vallom, méltatlan vagyok a' Mennyeknek Orfágára; azt magam érdemei által meg-se nyerbetem; de az én kegyelmes Közbenjáró URam, két jus ferint birja a' Menny-Orfágot, t. i. az Atya ISTENnek Testamentoma, és a' maga érdeme által; az elsővel önmön maga meg-elégfzik, a' második just pedig nekem ajándékozza; melly beféd után meg-fzégyenülve el-távozott tőle a' Sátán.* Ti-is hát K. K. ha bé-véfitetek előre Lelkek-esméretiben, az ISTENTől lett meg-igazittatásnak eleven érzését; úgy nézitek az hozzátok közelgető hálált, mint

mint a' ti leg ditsőségefebb gyözedelmeteknek alkalmasoságát; mikor a' múlandóságnak, határ köve, és az Örökkévalóságnak kapuja között állatok; meg-nyilatkozik fátok a' ti ellenségtek ellen; *Kitsoda az a' ki kárboztatna; KRISTUS az, a' ki meg-bólt 's a' t.* Róm. VIII: 31.

Es ama' rettenetes Napnak közelítéfekor, midön e' Világ a' minden felöl el borító láng között olvadoz, és az önnön maga, 's Sz. Attya' ditsőségevel el jövő nagy Biró fékének kézületit látván; e' földnek Királyi, a' Fejedelmek, Hadnagyok, hatalmasok orditoznak kiáltván: esetek mi reánk hegyek, 's köziklak; rejtsetek-el a' Bárány haragjától. 's a' t. *Jel. VI: 15. 16.* A'kor ti, Bárány JÉ'SUS vérevel megtisztált Lelki-esméretü Hivek így énekeltek: *Örvendez az én Lelkem, az én Meg-tartó ISTENemben.* Luk. I: 47. *Imé a' mi Szerelmefünknek fávát haljuk; Ez az UR a' kit vártunk; örüljünk, és örvendezzünk az Ö favadításának.*

A L K A L M A Z T A T Á S.

Jól tudom én azt nagy Méltóságú, és tekintetü, Szomorú H. H. hogy a' Fő, 's Uri Afzönyoknak utolsó tífzeség-tételekre, többire az ISTEN befédében meg-ditsértetett jó Afzönyokról fálló Letzkéket válaftyák *Materiául* a' Predikáló Személlyek. De minthogy a' jobbréft válaftott Máriáról, a' Salamonról, 's más fent Iróktól meg-ditsért jó Afzönyokról, gyakran hallotatok halottri prédikátziókat. Illendőnek tartottam ezen vallást tévöt jelentő Judith nevü *Nébai Méltóságos Vajai* VAI JUDITH Afzöny ö Nagysága utolsó tífzeség tételére, valami ditsőséges vallás-tételről; nevezetesen, az ö kedves Doctorának, fent Pálnak drága Vallás-tételéről elmélkedni.

Es noha, a' fókásban vett, sokszor a' Lelkieknek nagy

kárával folytatott halotti alkalmaztatások, mi hozzánk Kegyelemnek Prédikátorihoz, nem egyenesen illenek-is: Kiknek kötelefségünk nem az, hogy vagy élőket, vagy meg-hóltokat ditsérjünk; hanem inkább, hogy az emberi romlottságnak, nyavalyáságnak, és a' JÉ'SUS érdemének tükörét mütogatván, alázatofságra, és ISTENnel való békeségre hivo-gafsuk az embereket. Igyekezem mindazonáltal e'ben a' részben-is botránkozás nélkül való Lelki-esmérettel el-járni: és e' nagy Apostolnak ditső Vallás-tételét úgy alkalmaztatni, a'mi vallást tévő Méltóságos Néhai JUDITH Afzonyunkra; hogy az élőknek használjak.

Azt a' Szent mesterséget követte *Néb. Mélt. Vajai VAI JUDITH Afzony* ö Nagysága-is: hogy előzőr ISTENe előtt lenne botránkozás nélkül való Lelki-esmérete; e're a' végre nézve nem tsak az ö ISTENének akaratiját, 's fzent Tudományát magában foglaló könyvet szorgalmatosan vi'sgálta, 's tanulta: hanem ama' jó Özvegy Annával, fok böjtölésekkel, éjjeli, nappali Könyörgésekkel fzőlgált az ö ISTENének. *Luk. 2.* Ha többire Fő, 's Uri Afzonyok, a' Vasárnapi, és egyéb Innepi napokat, sétálásra, 's egymással való nyájaskodásra fordítják-is; e' mi jó Méltóságos Afzonyunk, az ilyen fzent Napoknak nagy részét, ajtó bezárolva, olvasások, 's fzent elmélkedések között töltötte. És mondhatom, a'nyira ment az e'féle gyakorlások által az ISTEN útainak esméretiben *Márcellával*, hogy a' nagy böltséfségű *Hieronimus* főkkel, *Ekklé'siának Doctorival*-is befélgethetett. Nem az olly' idő töltésre való haszontalan Könyvek; mellyekkel a'mi Fő Afzonyaink múlatyák többire magokat, hanem azok, mellyekben az igaz Hitnek, fzent, és Kegyes életnek természetü elő adatik, Ö néki nappali, és háló társai vóltanak. Meg-hanyatlott állapotjában, az ISTEN' fzent Könyvén kívül, az én böldogúlt Nagy Atyámnak

nak fent *Siklusa* volt, mindennapi mulattatója; és e're a' Lelki kintsre, nagyobb gondja volt néki erőtelenségi között; mint a' pénzes Ládájára.

2. Külső maga viselése együgyü, és e' Világ' bolond pompájától idegen volt. Valamint *Dániel* erősen el tökéltette volt magában *Babiloniában*, hogy a' Pogány Király általának étkeivel magát meg-nem fertézteti *Dán. I: 8.* Ugy e' jó Méltóságos Afzonyt, sem a' nagyra vágyás, sem e' kevély világnak itéleti; sem a' naponként, fok formákban változó Intzi, Fintzi módiknak szemlélése, úgy meg-nem veztegethették, hogy e' világ' *lárvas* ábrázattyához való hűnyoritással Lelki-esméretit meg-botránkozttatta volna.

Öltözete tsupa együgyüség volt; és a'tól a' formától, mellyben én Gyermekek koromban láttam, életének végéig nem változott. Az új-modi *Komédiákhoz* alkalmaztatható köntösöknek tsak egy darabja-is e' Kerefityén testet nem fertéztette. A' mostani Dámáknak kezeikre, 's egyéb részeikre aggatott lobogó szárnyaik között, mellyekkel ahhoz láttatnak magokat kézfíteni, hogy az *Ádám*nak *Rabbinsok*-tól költött első *Litilb* nevü Feleségével, az emberi társaságból, és a' Férjfiaknak birodalma alól, idegen világban repüljenek: az említett Dámai szárnyak között mondom, tsak egyet-is magára nem füzött; jól tudván, hogy az ő teste nem repdesésre, hanem földön járogatásra kézfítettet.

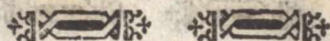
Befédét, e' világ fok Dámáinak módjok szerint, se Kígyói fizigéssel, sem Tsetsemői selyítéssel nem tzikornyázta, sem a' Magyar fót, idegen és fok Dámáktól magoktól sem értett fókkal nem tarkázta. A' Kotsist, nem *Postilion*-nak mondotta; hanem *Kotsisnak*. (A)

H 3

3. E.

(A) Némelly Urak, olly' ítéletet tettek ezen favaimról mint-ha gorombaságból, és értelem nélkül ejtettem volna-ki fámából. Mitsoda ez? hízem nem fókuk mi, sem a' mi Afzonyaink, a' Kotsist

3. E' világ Dámái előtt kedves *discursus*okban, megvalloim igen kevésre, vagy többire femmire nem mehetett. Ha valami Dáma, a' maga rendi, 's szokása szerint, a' Bálloknak szokásait, 's rend-tartásait beüzéltette volna előtte, alig tudott volna e'nek egyebet réa állani: *Tudom mitso-dás indulattal volt, az én ISTENem a' régi Baalosok iránt, kétség kívül az újabbak iránt-is olymial vagyion mint Hó's.* II: 7. 8. áll: *Ezekben nem vézik, hogy én adom nékik a' bort, buzát, és olajt, és én faporitom-meg az ezüstöt nékik, ok pedig Baalra költötték az aranyat 's a' t.* Ha valami Dama
stilus.

tsist *Postilion*nak mondani? Én a' Módiknak titkai, 's jelentései körül nagy *experientia*jú Udvari ember nem vagyok. Hallottam hogy az U, rak, 's Uri *Azfényok* gyakran pengetik *Éajokon* a' *Postiliot*; úgy gondolkodtam, hogy e'zel *Éüikségesképen* a' Kotsisra tzelozásúl élnek: tudván azt, hogy ez a' *Éó Postátskát, Posta Inast* tészen; melly gondolatban meg-erősödtem ez által, hogy a' kik a' modizásban máfok felett el-merülhetnek, az hozzan nyúló lovak Kotsisát úgy faragják, hogy Posta Kotsist mütásson.

2 - De ha valami hibátska esett-is az én állásomban: meg-kell gondolni; hogy én ezt, olly' állások formái közé akarom tenni, a' minémüeknek, sokkal többet kell jelenteni, mint az rangjok mütatya; az ilyen állásokról pedig azt tartják a' Tudósok, hogy nem kell azokat az elevenig bé-metélni, hanem a'ra kell vigyázni, a' mire tzelozott véle az a' ki állotta. Én azért 1-Éör e'zel azt akartam: Az ő beüzédiben nem a'ra vigyázott, miképen kell tzi-frábban ki-tenni valamit, hanem minden dolgot tulajdon nevével nevezett 2-Éör nem élt magától-is: nem értett idegen *Éókkal*, mint némelly Dámák közelebb e'zel a' *Éóval* úgy élnek.

3. A'ra-is tzeloztam, titkoson, hogy *Fő Rendeinknek Éemekre* hánytam, idegen módikra való vágyódásokat. A' kik a'ra a' mesterségre értettek, hogy az embereknek külső magok vifelésékből moralizálhassanak, a' kevélységnek iróztató halmait láttyák a'ban; midőn nem tsak idegen módikra vágnak az emberek, hanem *Tselédeiket, kézülettyeiket*, idegen nevekkal nevezik.

Laudas peregrina Balbe sola. Werens Epigr.

Semmi nem tétzik a' mi nem idegeni.

stilusa befédinek módja szerint, szép módos tántzot ditsért volna előtte, a'ra-is másképen nem tudott volna állani, hanem illy' formán: *Tudom a' Féru'sálem-béli porokkálva járó, 's nagy zengést, bongást csináló Leányoknak lábaikat, mint fenytette-meg ISTEN a' Babiloniai bekok, 's kötelek által.* E'sa. 3. felő hogy a' mai Dámáknak könnyű tántzoló Lábaikat-is öfve ne forritassa valamikor a' fetétségnek vas lántzaival. No, ilyen formán tudott a' mi Néhai Méltóságos Afzonyunk *discuralni*, de Dámai módon épen nem.

Jól tudom én azt, hogy az ilyen új-módiikkal e'lenkező együgyü életet, fel-fintorodott ó'rára függeftvén a' Kavaliéri, 's Dámai kevélység gorombaságnak száma közzé tézi: de ha a'nyira lehetne ki-terjezkedni, 's a' mi Néhai Mélt. Afzonyunk *apologia*, mentő beféd nélkül fükkölködné, meg-mútatnám én azt, hogy az ilyen együgyüség, az okofságnak tulajdon Házában, sőt a' KRISTUS Oskolájában füillettetett; az ezt kartzagó Kavaliérság, 's Dámaság pedig, a' bolondságnak felleg-varában rengettetett.

Én el-hízem azok közzül, az okok közzül, mellyek a' ki-költözést, 's a' JÉ'SUShoz menetelt ohajtották ő véllé; nem utolsó vólt; e' világnak az ő együgyüségét szerető elméjének tsömört okozó fermákban változása. Sok kísérteitei között meg-tartván az Hitet, és a' jó Lelki-esméretet: tapasztalja már most nyílváiban, mint mi le irhattuk, melly egyenes út vólt a' Bóldogságra a' jó, és botránkozás-nélkül való Lelki-esméretnek követése.

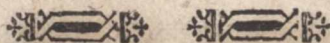
Melt. Gróf Tzegei VASS ANNA Afzony, Néh. Tek. Nemz. és Vitézlő Vajai VAI ÁBRAHÁM áldott emlékeztü Urnak kegyes Özvegye. Méltán alkalmaztathatom én te réád, *Augustinusnak* tőle az halál által el-költözött édes Anyáról Monikáról mondott szavait: Ha úgy-mond, a' meghóltaknak Lelkeik mi velünk élökkel társalkodharnának,
avagy

avagy tsak álmunkban, mi vélünk befélhetnének: engemet az én édes Anyám Monika egy éjtzaka-is el-nem hagyna; mert ha vizen fázazon követett engemet míg életben vólt; távol légyen, hogy most a' bóldogabb életre lett költözése után kegyetlenebbé lett vólna; úgy hogy, mikor valami fízemet fzorongattya nem vígáztalna, holott életében soha nem akart fzomorú ábrázattal látni. De bizony, ott vagynak a' meg holtoknak Lelkeik, az honnan nem láttyák a' mi tselekedeteinket, és a' mellyek ez életben érnek bennünket. Tégedet-is Mélt. Afzonym, mérem mondani el-költözése után sem hagyna-egy éjel ~~söt~~ egy órán-is. Méltóságos Afzony Anyád, ha az lehetséges vólna mert kivált közelebb folyt nyomoruságos napjaiban, alig vólt egy kedves órája te nálad nélkül, söt nem élet vólt az ő élete te nálad nélkül.

Ha amaz örökös fogságra, 's éhel halálra ítélt Római Afzonymnak Leánya, azért hogy édes Annyához a' tömlötzben bé-járogatván mindennap emlőjének tejével táplálgatta, méltónak ítéltetett a' Római Tanátstól a'ra, hogy e'nek emlékezetire, Templom építtesék, ilyen írással meg-tzim rezve. *Templum gratitudinis liberorum erga Parentes*: Méltó vólna a' te Leányi hüségednek-is ofzopot emelni: Mélt. Afzonym, mert én ugyan Magzatnak Szüléhez kivált olly' hozzás nyomoruságok között finlödött Sz léjéhez, a' te hüségedhez hasonló hüségét soha nem láttam, 's nem tapáztaltam. Kivánom azért, hogy a' Szüléknek tífzeteletire meg-jutalmaztató ISTENnek áldási örökösödjének meg a'te Fejeden, és a'te Maradékidnak Fejeken. Aina' te három gráditsaknál jelesebb Uri Fiaid, ékeskedjenek a'mi Ifjaink között, mint a' tellyes Hóld, az apró éjjeli tűzek között: vigyék-fel a' nagy tekintetü *Vajai VAI Fami-liának* ditsőséjét, a' Nap' fekeréig, és örök időkig.

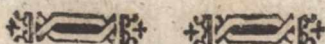
Mélt.

Mélt. Gróf Tzegei VASS ADÁM Ur', tégye az ISTENi Kegyelem Nagyságodat olly Vas oázlopá, a' minémüvé tette vólt az ő vezedelmes időre kézfített Profétáját Jérémiást. Tégye olly' Ádámmá, kiben a' második Ádámnak Képe, rontsa-el az első Ádám' Képét; és fokkal bővebb réft végy az elevenítő Ádántól, mint a'tól vettél, a' ki az halilra gyümöltözött. *Mélt. Gróf TOLDALAGI KATALIN* Afzony ő Nagyságával, mint életed Társával, *Mélt. Gróf Tzegei VASS DÁNIEL*, és *MIKLOS* Urfiakkal, *Mélt. Gróf Tzegei VASS ÁGNES* Afzonnal, *Mélt. Lib. Baro INTZÉDI GYÖRGY* Kedves Házas-Társával: Légyetek áldottak az Egeknek Urától. Valamint régentén, Jérikónak prédájából, a' vas edények ISTENnek fenteltettek: a'képen Nagyságtok légyenek ama' nagy Jó'suénak, a' mi JÉ'SUSunknak; e' világon való gyözedelmét olly' bóldog prédái, kik mint ISTENnek fenteltetett vasak az ISTEN' Templomában tífzteséges helyre függezfetsetek, és ott maradjatok mind örökké.

Mélt. Gróf Tzegei VASS KATA Afzony, *Mélt. Gróf Nagy Ertsei TOLDALAGI LÁSZLO* Urral; az Hazának és ISTEN Hazának nagy Oázlopával, nagy érdemü Tárfaddal, 's *Mélt.* két Ágon lévő *Grófi Szerelmeseitekkel*. Az igaz ditsőségnék oáztoatója, tégye Nagyságtokat olly Méltóságofokká, a' minémüekben vagyon ISTENnek e' földön gyönyörüsége. 'Sólt. XVI. 3. és hogy nem tsak e'ben, hanem a' meg-újuló Világban-is Méltóságofok Légyetek, kerestefse, ei is erezfze veletek az igaz Ditsőséget, tífzteséget, es romolhatatlanságot.

Mélt. Gróf Tzegei VASS KRISTINA Afzony; *Mélt. Lib. Baro Gyerő-Monostori KEMÉNY MIKLOS* Uri Férjeddal ő Nagyságával; 's egy Pár drága Méltóságos Olaj ág-fálai-

tökkel. Légyetek azok között az ISTEN' Szerelmes kin-
tsei között valók, kiket el-fokott ő Felsege rejteni maga
ortzájának rejtekében, mindeneknek kevélysége előtt.
Mind a' KRISTINÁi nevet illető KRISTUS Kenetének
Szentillattya, töltsé-bé Nagyságtok' Házát, mind pedig a'
JÉ'SUS' hűségére el-fánt kemény, még az koporsónál is
keményebb; ízetet mütáfsa-ki magát Nagyságtokban. És
ha Nagyságtok nagy Méltóságú Elei, Külső e'lenség e'len
mütatott vitézséggel voltak igaz KEMÉNYek; 'si lly' vitéz
Keménységeit a'ditséretnek egében repdesnek: már Nagy-
ságtok Méltóságos Szerelmesei nem KEMÉY MIKLOSok,
nem külső népnek győzésében hanem KEMÉNY KRISTI-
NÁK KRISTUS hitiben Kemények, Kemény Sámuelek,
ISTENhez buzgósággal, 's ISTENnek Könyörgéssel meg-
győzésében légyetek Kemények.

Mélt Gróf Tzegei VASS JULIÁNA Afzony, *Mélt.*
Gróf Bethleni BETHLEN ELEK Uri Férjeddal, 's *Mélt* két
ágon lévő három pár Uri Szerelmeseitekkel; nyugtassa IS-
TEN Nagyságtokat, e' világ Szélvézei, és a' kísértetek-
nek sűrűsége e'len védelmező fárnai alatt. Tenéked *Mélt.*
Frófné Afzonyom a' VASS név mellé, adjon az ISTENi
Kegyelem vas vállakat, Kereftednek hordozására; és mint-
hogy JULIÁNA neved nem tökéletes jelentésü, a'te hit
által való gyözedelmeid között, adjon a' Könyörülő JÉ-
'SUS, ama' meg-igazittatásnak fejeér Követskéjén újj irott
nevet, *mellyet senki nem tud, hanem a'ki el-véfi.* Jel. II: 17.
Mélt. BETHLEN ELEK Gróf Urnak, nyomja élvében az
ISTENENi Kegyelem; hogy ha szép dolog-is e' világon
BETHLENnek lenni, de még-is febb Béthelnek, az az,
ISTEN Házának lenni: tégye azért a' fent Lélek Beth-
lenből Béthellé. ISTENnek élő és fenn járó Házává Ő

Fel-

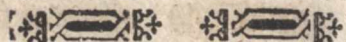
Felségét. Nagyságtok Méltóságos Szerelmeseinek-is, a' BETHLENI Grófi Kenyér felett Bethlehemi Menyből le-
zállott Kenyeret kívánok.

Néb. Mélt. Gróf Tzegei VASS MIKLOS Urnak nem régen el-maradott Özvegye, *Mélt. Lib. Baronissa Losontzi BANFFI KRISTINA* Afzony, *Mélt. Szerelmeseiddel Mélt. Gróf Tzegei VASS GYÖRGY* Ur, *Mélt. Frófné: SZENT-PÉTERI ER'SÉBETH* Afzony Uri Társáddal, 's *Mélt. két ágon lévő Szerelmeseitekkel*: Nem tsak a' természet, hanem a' Kegyelem Egének harmattyában is bő részt vegyetek: és mint hogy nével Mostohák, valósággal Szerelmetafek vóltatok, a' Szeretetek, és békeféségnek ISTENE áldja-meg Nagyságtokat.

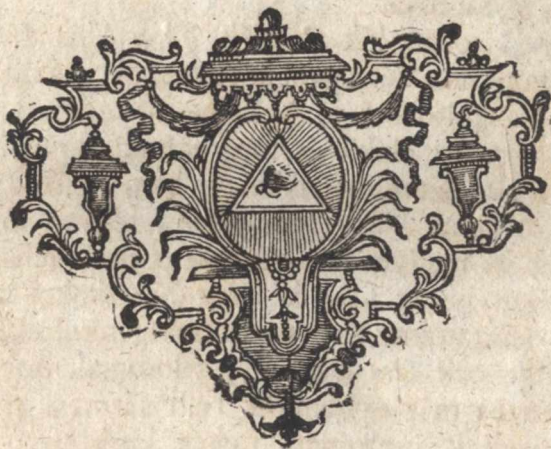
Nagyságtokat, kik a' *Mélt. Vajai VAI Lineán e' Néb. Mélt. Afzonyhoz Vérséggel köttettenek*, szabad légyen örök-ké-valóságra költözött jó Afzonyom képeben özve foglalva ajánlanom, az élők', és meg-hóltak' Bírájának irgalmas-ságiban. *Mélt. Szerelmeseikkel egyben, köfse ISTEN Nagyságtok Lelkét az Élet' tsojojában*; tégyen forfosivá a'nak az életnek a' mellyen az halál nem uralkodhatik.

Titeket pedig fok, és nagy *Titulusokra méltó Szomó-rú K. K. Halgatóim, Kegyes tífzteség-tételtekért tífzteljen-meg az Egeknek Ura a'zal a' jutalommal, hogy a' mint ti, e' Méltóságos már el-bomlott testi sátozt, majd Temető bóltjaig kísérték*; a'képen titeket kísértetsen-el Ö Felsége Koporsótoztig, a' botránkozás nélkül való Lelki - esmérettel.

Egyen egyen K. K. Sz. H. H. valamint mindnyájan fzeretünk bóldogok lenni; úgy fzeresük botránkozás-nélkül való Lelki-esméretet-is ferezni; mert e' nélkül fa-lad tölünk, 's nem közelit hozzánk a' bóldogság. Ez által

mind e' világnak lármái között tsendefséget nyerünk ;
mind pedig az utolsó álmra ilyen jó bizodalmat éleztö
énekléssel húnyhattyuk-bé femeinket. Örül az én
fivem, és örvendez az én ditsöségem ; még az én
testem-is bátorságban nyugzik. A M E N.

H A-

HALOTTI ORATIO

Mellyben

NÉHAI MÉLTOSÁGOS GROF

V A J A I

VAI JUDITH

ASZSZONYT Ö NAGYSÁGÁT,

NÉHAI MÉLTOSÁGOS

T Z E G E I

VASS DÁNIEL

UR' KEGYES ÖZVEGYÉT

a,

Vétség' ékes Koronájával

Leg-utoljára meg-tízeltelte

M I K L O S S Á M U E L,

Miskóltzi Ref. Oskola Tanító Igazgatója.

Az Uráság Serkel Ösi Ióházában éomoroDott éIVVeL.

és LéLekkél ParentáLVán

Szent Jakab Havának Nyoltzadik Napján.

Franc. Petrarcha Dial. LXXXIII:

Est unde gaudeas, si non inter vicia fenuisti: aut si vel ad ultimum surrexisti, bona tibi et utilis est *Senectus*, nec exiguum favoris divini indicium

Van öröme való okod, ha nem a' vétkekben vénültél-meg; vagy pedig ha finte utoljára-is meg-tértél, jó és hasznos a' te Véniséged, és az ISTEN irántad való jó akarattjának igen nagy bizonyysága.

Böls Sirák. XXV: 3. 4. 8.

Három féle Embereket gyűlöl az én Lelekm, és igen haraggom azoknak életekre.

A' fegény kevélyt, és a' gazdag hazugot, és a' vén paráznát, a' kiből kevés értelem vagyon.

A' Véneknek Koronájok, a' sok dolgoknak meg-probálása, és azoknak dítsekedések az URnak félelme.

*Méltósággal és jeles Virtusokkal ékeskedő Férfiak, 's
Nagyságos Ur-Azfényok:*

Tekintetes és Nemzetés Uri Rendek:

ISTEN Nyájjának Hűséges Páftorai, Tisztetes 's tudós Atyák:

Kedves Ifjak: Kellemetes Szüzek:

Öf hajjal Koronás Vének:

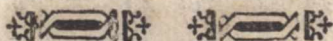
Mindnyájan Szomorú Kegyes Halgatoim!

Em tsak a'jó erköltsökkel, 's ma-is ditséretes
fokáfsokkal tsinos, és minden dolgokat tör-
vényes renden folytató Nemzetségek, hanem
még a' Paraszt, durva, 's fene Népek-is, mint
egy köz akaratból, és titkos meg-egyezésből, az Ösz, és
meg-ért idejü Vénéket, eleitől fogva, minden magos sor-
fú, és Méltóságú emberek felett betsülték. *Spartában* a-
ma' Törvény szerző Fejedelem, *Lycurgus*, (:kit még Apo-
ló-is úgy betsült, hogy, nem tudná, ha, embernek-é, vagy
ISTENnek szóltsa :) az ISTENek után leg-közelebb be-
sültetni

tsültetni parantsolta a' *Véneket*. Söt közönségesen Görög Ország, olly nagy tisztelője volt régentén a' *Véneknek*, hogy *Vétség* Templomának neveztetnék. Sok volna a' *Véneknek* ezeknél volt *praerogativájokat* el-fámlálnom: de azt épen el-nem halgathatom, hogy a' Görögök között, a' *Vén* ember fejr haja, akár melly halálos bünösnek-is ha azt kezével illethette, bizonyosbb mentsége volt, mint az Isteneknek Oltárjaik. Róma is, a' mint *Gellius* bizonyítja, mind-a'dig, míg az Hazát fegyverrel, és erővel óltalmazható Ifjaktól, sok e' lensegei, főképen, ama fortélyos *Hannibál* szerentsés karja által, ki-fogyván, az Házafokat, kiváltképen a' Fiakkal szaporákat, mindeneknek eleiben tenni nem kéntelenítettett, minden külömség nélkül a' *Véneket*, mint valamelly földi Isteneket, és közönséges Atyákat, az Ifjakkal tiszteltette. Jeles az-is, a' mit, a' *Massagétákról* irnak az Historiák, hogy, a' *Véneket*, azoknak Attyok-fiai egybe gyűlvén, egy néhány Juhokkal együtt, az ő Isteneiknek meg-áldozták, és azoknak húfaikat, közönségesen, nagy örömmel meg-ették. Ne véljétek ezt, Kegyes Halgatók! a' *Véneket* semmiben hájtó, és tsak mint valamelly oktalan állatokat, kevésre betsüllő indulatnak. Nem hághatott e'nél feljebb ő közöttök a' tisztelet, azért-is nagy bánattal bánkódtanak, ha, melly *Vénnek*, nyavalyából halála történvén, ilyen tisztességet utoljára nem tehettek. Mind ezeknél, kiket előttetek említettem söt mindazoknál, kik a' természetű romlot tságnak *Labyrinthusában* keveredhetetlenül tévelygettének, azokat, kiket a' természet, hófzás idő által, ösz hajakkal meg-tisztelt, illendőbb, és nagyobb tisztességben tartják, kik ugyan az iránt, mem valamelly *Numától*, vagy *Solontól*, vagy *Lycurgustól*, hanem ama' Fő Törvény-tévő ISTENTől, világos, és ISTENI újakkal kö táblára metzfettetett parantsolatot vettének. De ki is lehetne az emberi Nemzetben olly'

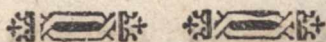
olly képtelen tsuda, ki a' *Véneket* nem betsülné? holott, ha jobb, és nem bal fémmelel nézzük őket, ö benne kézemléhetjük a' mi nemes természetünknek tökéletességre ment mivoltát: mellyre, minek elötte el-jutnának az emberek, mint a' meg-érés elötte a' gyümölcstben, mindenkor vagyon ö benne olly' valami, mellynek lenni nem kellene, és nintsen olly' valami, mellynek meg-lenni kellene. Kitsoda nem tífzelné azokat, (: a' kik immár:) ott állanak, az hová vágyó-dáfsal ugyan mindnyájan kapafzkodunk, de kevesen, azok is gyötrelmes törödések által hághatnak-fel.

Nem kétséges elötte Szomorú Kegyes Halgatóim! hogy mindnyájan Ti-is, falak nélkül való fzeretből, nagy tífzlettel vífeltettek a' *Vénekekhez*. A' mi pedig én réám néz, kegyes engedelmetekből, a' zal kérkedem elöttek, hogy, mennyire tsak magamat esmérhetem, a' Tífzletes *Vénségnek* első betsüllöje én vagyok. És ugyan azért állottam ki, ezen ékes *Vénségnek* tífzletire egyben feregett Népségnek közepében, hogy ditsekedésemnek meg-fellevén, fzetek láttára, az *Öreg* jámborokat tífztlejem. Meg-tífztelek a' nakokáért Öket, a' *Vénségnek* amaz ékes Koronájával; mellyel, ha, a' Görögöknek, és a' Rómaiaknak akár-melly némü gyözedelmi Koronáikat, mellyekért ök a' nyira tufakodnak, egyben hasonlittyúk, tsak gyermekeskedés; fzet-bé kötés, és bolondság vóltanak. Söt a' Fejedelmek, Királyok; és Tsáfárok birodalmi ékefségeik-is, ámbár ezüftből, aranyból, és a' fzemmel ingerkedő drága kövekből ezes mesterséggel tsináltattak légyenek-is, ehhez képeft, alávalóságnál nem egyebek.

Leg-elsőben-is az elötte hajtom-meg magamat, kinek Koporsója körül minden idejü emberek, illy' fzept Sereggel utolsó tífzteség' tétel végre, le-ültének, és tífztelek amaz Izrael-béli nagy Anyát, ama' Dízes *Vénséggel* az ISTENTől

K

meg-

meg-tiszteltetett Afzönyságot, *Néhai Méltóságos Vajai VAI JUDITH Afzönnyt*, *Néhai Mélt. Tzegei VASS DÁNIEL Ur*, életében, az Erdélyi Méltóságos Törvényes Királyi Táblának egyik valóságos Tagjának, és az ISTEN Házának nagy Ofzlopának Kegyes Özvegyét. A'nakokáért ez halhatatlan emlékezetü Afzönyságnak tizteletivel tellyes fivemből kérlek mindnyájakat, fzenvedjetek-el, az ö tizteletire engem' a'dig, míg Ötet elötökben állítom a' jó *Vénségnek* Koronájában, mellyel, Szerelmesinek, söt az emberi nemzetnek ékességére, hozzás ideig díszeskedék. Föképen, Méltóságos Szomorú Atyafiság! infállok elöttetek azért, hogy én, a' ki, *Násónak* ama' verse fzerint:

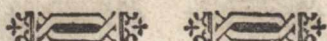
Invida me spatio natura coarctat arcto,

Ingenii vires exiguasque dedit.

mind testemre, mind a' mi károsabb elmémre nézve tsekély vagyok, ha fzinte a' Ti érdemeteknek magasságát fel-nem érem-is; mindazonáltal, e' részben hibátlan fíveségemet, és parantsolatotoknak engedelmeskedő kézségemet, jó neven venni méltóztatsatok.

Többire még azok-is, kiknek fzemek fejekben van és olly' élesen néznek, mint amaz *Epidaurusi* Sárkány; annyival inkább azok, kiknek ezek, tsak fzemekben, és más külső érzékenységekben lakozik, mint egyebet, úgy a' *Vénséget*-is, egyedül a' fzembe tűnés, és a' bé-vett fokás fzerint fontolják. Rómában hajdon, *Servius Tullius* rendeléséből, kit kit életének negyven-hatodik eftendején feljül; másoknál, az ö Böltseik meg-határozásokból, az ötven ötödik eftendön túl, akár kit-is a' *Vének* közzé fzámláltak. A' mi Magyar Községünk-is, mint tulajdon fzóllásaik, és fzaik bizonyítják, a' testnek némelly tapasztható fogyatkozásából téfnek itéletet a' *Vénségről*. Az hajak, ha vagy le-húltak, vagy ha fejer fzinben öltöztek; tél van már ott,

azt

azt mondják: az ortzákon ha ro'sákat, és liliomokat nem látnak; el-múlt már ott mind a' tavaž, mind a' nyár: ha a' bőr rántzofodik; özi alá fántanak ott: ha köhögést, 's hurutolást hallanak; téli madár fava az, és a' *Vénség*' nótája az: ha lepittyedt, és le-esett az ajak; ki-nyilt már ott a' kapu, 's kézül hazúl az öreg Ur: ha a' lábok dagadoznak; meg-harapta *Charon Demonaxot*, azt mondják, 's így főllanak az emberek: mind ezekkel, a' mint jól értitek, a' *Vénséget* tzimerezvén

Ah! nem úgy, nem, Jó emberek! ah nem a' *Vénség* tulajdon jelei azok, mellyekből ti, a' látás, és hallás által ítélték! Vagy a' testet meg-hervasztó valamely nyavalyát, vagy az ortzákat meg-feketítő, és a' bőrt mint-egy hegyes tövel rántzba fedő valamely bút, és gondot, vagy fámos ezteendőket, keressetek inkább, mint *Vénséget*, az ollyatén rzégéreknél. Az el-töltött ezteendőeknek hozzú *laistroma*, időssé ugyan, de nem tézi *Vénné* az embert. *Ovidius* bölts és helyes mondása ez:

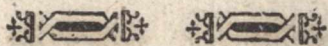
Quid numeras annos?

Acta senem faciunt: haec numeranda tibi.

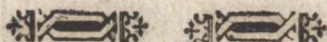
Ne fámláld ezteendeidet; Hanem, tselekedeteidet.

Ha Vénnék kívánž tartatni; fok lép *Virtust* tudj mutatni.

A' Bölts-is hasonló ítéletet tézen a' *Vénségről*: nem az hozzú idős *Vénség*, úgy-mond a' *Vénség*, sem pedig nem az, mellyet az ezteendőeknek fáma határozott-meg; hanem az embereknek *Vénsége* a' makula nélkül való élet, és a' mint más főll, az Hitnek jeles tselekedetei. Az öž, és ezüst füzü fejér hajak-is, néha ugyan fámos ezteendőeknek bizonyágai; de nem tzimerei a' *Vénség*nek. Mert *Ambrosius* mondáfa-ként: *Non canis, sed meritis albescit Senectus*. Nem öž főrrel, hanem, nagy érdemekkel, tizta erköltsökkel, és motsok nélkül való

Lelki-esmérettel fejérik a' *Vénség*. Őz lehetsz, de *Vén* nem vagy, ha erköltseid feketék; és ha valaki az éretlen Ifjúságnak otsmányságait, meg-fejéredett hajjal gyakorolja, nem *Vén* az, hanem mint az ollyat helyyefen *titulálják* a' Magyarok, *ebül özült kara Fia*. A' földnek kopazsága sem mindenkor mutat Kintsre; azt bátor a' Termézet' Búvárai, több a'ra vezető jelek közzé helyheztesék: az haj nélkül való fő-is, óh be ritkán ül olly mely felett, mellyben, a' tizteletes *Vénségnek* sok ideig gyült kintsei el-rejtetve fe-küfznek! És hogy az embereknek a' *Vénségről* való közön-séges vélekedésekről hozfzabban ne bezéljek, azt mondom rövideden: a' *Vénséget*, a' testnek fogyatkozásiban, annyi-val-is inkább, a'nak motskaiban helyheztetni, illetlenség. Mert mondhatom azt, hogy, valamiképen a' *Platonikusok* azt tartották, hogy az égi dolgok az *elementumok*nak java és virágja; a' földiek pedig azoknak tsak sepreje: úgy a' *Vénség*, az emberi életnek díze, java, és virágja; más ré-fzei pedig tsak sepreje. Mit? az Ifjúság ugyan testtel erős; de a' *Vénség*, elmével, és Lélekkal: az Ifjúság testének, ha-mar el-hervadó szépségével virágozik; a' *Vénség* kedves er-költsökkel, mint valamemelly jól meg-fántatott és mivel-tetett föld, bövségesen gyümölsözik: amaz a' külső, és a' testi e'lenséget meg-verheti; ez, a' belsön, és a' Lelket ostromló rofz indulatokon diadalmaskodik: amaz, múlandó és hitvány gyönyörüségekkel; ez, a' Lélekkal, örökre meg-maradókkal gyönyörködtet. Tsak a' Termézet'i okofság-nak homályos világánál-is illynek látzik a' *Vénség*: honnan a' Pogányok' Böltsei, azt, elme virágzáfa, Lélek' erősödé-se és az élet' gyümölsözése idejének nevezték. *Plato*-is úgy írt a' *Vénségről*, hogy az, nem a'yira e' földi futás-nak végezete, mint ama' bódog életnek kezdete légyen: kétség nélkül azért, hogy a'ban a' test' erejének fogyása-val,

val, a' Lélek erősödik és éled. Az orvosló gyökereknek nagyobb erejek és hathatóságok van azután, ha leveleiket el-húllatják, és ha öfzre, 's télre fordul az idő; az ember-is vidám tavafzát és életének meleg nyarát el-töltvén, ha kedves katzagáfsait, kedvetlen óhajtáfok, nyájas, és mulattató tréfáit unalmas panaszokodáfok tserélik-el, ha testének dízes zíne, díztelen sárgasággá változik, ha fejének zöld pá'sintját, az öfi dér meg-lepi, és ha meleg véreinek febes folyamattyát, a' jeges tél meg-késleli; a'kor, ö benne-is, a' jó és ditséretes tselekedeteknek gyökerei erősebbek.

De úgy tetfzik, ideje már K. H. hogy a' *Vénség* Koronáját ékefitő drága köveket elő fzedjem, és azoknak természetí szépségeket elöttetek meg-mútafsam, egyfzer'smind, hogy azokkal, a' *Véneknek* fejeik, melly ékefek, 's azok nélkül, melly éktelenek légyenek veletek zemléltetfsem. Sokak azok, és mint az égen a' *Tsillagok* olly' sürüen ragyognak. Én pedig noha, a' *Ti*, *Véneket* tíftelő zívefségtek iránt, tele vagyok bizodalommal: mindazáltal, hogy unalmat ne ferezzenek, tsak kevetet mutatok-ki azok közzül.

Méltó, hogy elsőben-is, a' *Vénségnek*, amaz minden drága köveket, és kintset betstsel meg-haladó ékefségét, a' *Böltsefséget*, tekintsük-meg. Tudom én azt, hogy valamint eleitől fogva vóltanak, úgy e' máí időben-is feles fzámmal találatnak, kik, a' dél fzinben ragyogó Nappal fényel vetékedő *Böltsefséget* nem látják, és a'nak ISTENÍ szépségét nem kedvellik. Nem tsudáalom mindazonáltal, mert valamint az Isteneket tsak az Istenek láthatják, mint ama' *Bölts* fól: úgy a' *Böltsefséget* nem máfok, hanem a' mint *Xenophanes* monaja *Impeaclesnek*, tsak a' *Böltsek* zemlélhetik. A' jádzó természet-is úgy tsufolta-meg az éjjeli

madarakat, hogy a' napot, melly minden femes állatot megvilágosit, ne láthassák. Oh boldogtalan vakság azt nem látni, melly az elmének tulajdonképen való napja, melly nélkül, az ember, a' Léleknek napot nem esmérő tömlötze! Esmérte ezt *Alphonsus*, *Áragoniának* bölts Királya, és az Halhatatlan ISTEN' Halhatatlan Leányának lenni meg esmérte. Hogy *Salomont* ne emlitem, kinek Böltsétségének hire az egész földet bé-töltötte, és mint valamelly vafat a' *mágnes*, mezze földről-is a' Fejedelmeket magához vont; esmérték a' Böltsésgét, az hajdoni Pogányok között, a' fel nyíltabb fémüek nem kevesen. Itt-is, hogy *Senecát*, *Epicetetust*, és másokat el-halgassam, az ékesen szólásnak fogyhatatlan tengere vólt *Cicero*, kinek jóllehet fájából a' befédnek féles folyó vizei omlottanak; e'nek mégis elégséges ditséretire szót nem talál; ezt néha az ember formálójának, néha örzőjének, néha igazgatójának nevezi. Ez az elme egészsége, ez a' Lélek' élete, ez a' jó mesteriségnek szülő anyja, azt mondja. Néha így szól: Ha a' Böltsésgét fêmeikkel láthatnák az emberek; óh! melly lángoló szeretetet gerjeztene maga iránt ö benne! néha pedig e're fokad: az ISTENek e'nél, az embereknek sem szébb, sem jobb, sem nagyobb ajándékot nem adhattak; és ha, valaki ezt gyalázni mérészlené, az, mit tarthatna ditséretesnek, ö úgy-mond, tellyeséggel nem tudhattya. Egyet értek én-is, *Cicero*val mind ezekben, K. H. Ti sem léztek tőlünk pártosok, úgy ítélem. Hogy pedig *Junó* helyett, tzelom e'len, valanelly üres felleget ne ölelgettesek veletek, nem akarom a' Bolondságot, a' *Véneket* meg-ékesítő Böltsésgének köntösében és ábrázatjában öltöztetni. Vóltak régen ugyan-is, az emberi társaságban olly' rendüek, kiknek *regulás* módiok vólt *nem mostani*, nem füsülködni, talpig fényben, és penézfben rothadni: 's úgy kívántanak
máfok-

másoktól *Böltseknek* tartattatni, az állókot mellyeiket elborító borzos szakált; fejeiken tsapos füretjeikben vállaikra le-erefkedett hajakat; el-nyúlt mezítelen nyakaikban tás-kát, és valamelly dúrva palástot vífeltenek: 's úgy kíván-tak másoktól *Böltseknek* tartattatni. Ah! kárhozatos szemtelenség! Ha *Philóval*, és másokkal józanon gondolkodunk, tsak a' *Böltsek* emberek; ezek, képtelen vázok, nem emberek: a' *Böltsek*, az emberi Nemzetnek, mint a' Nap e' Világnak, ékefségei; ezek pedig éktelen gyalázatjai: a' *Böltsek* a'nak az időnek, mellyben élnek, sóvai, és jó ízt füz-ző fii-füzfámai; ezek, gyomrot fel-háborító tsömörök: a' *Böltsek* égből alá botsáttatott emberek; ezek, szemét dombon termett gombák. Amaz ezes *Poeta-is Horatius*, minden feliben, zintén az égig, és az égben az ISTENig fel-emeli a' *Bölts* embert:

- - - *Sapiens vno minor est Jove, Diues, Liber, honoratus, pulcer, Rex denique Regum.*

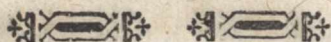
úgy-mond: Tsak az egy *Jupiter* nagyobb a' *Böltseknél*,
Nints gazdagabb, nints szebb fenki-is ezeknél,
Szabadok, 's betsefek feljebb mindeneknél,
'S Magasabban ülnek Királyi székeknél.

Illyenek látjátok K. H. a' *Böltsek*: amazoknál pedig, kiket elébb emlegeténk, mi lehetne, kérlek alább való? Nintsen hát ezeknél a' *Böltsefség*. Mások-is házontalan ke-reszik azt, az holmi aprólékos tudományokkal tellyes fokben, és a' fok-féle dolgokról kézen fokot befélhető nyelvekben. *Tháles'* ítéleti az e' dologban, hogy a' tsekély dolgokról való fok beféd, *Böltsefséget* nem tziimerez: a' *Bölts* ugyan-is tsak a'kor szól, mikor zükség; és a' kérdésre, egy 'skét szóval felel vízfza. Kérjünk vokfot hát ez iránt magoktól, a' *Böltsefségnek* tulajdon Fiaitól' kik a' józan okofságnak mérő serpenyőjével fontolnak, és ama' valóságos *Promet-beus*

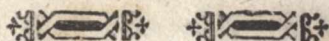

heus által, az égből alá hozattatott tüzzel meg-világosított fzemmel néznek. Mindnyájoknak értelmekből az igazána? *Bölds Ember*: a' ki dolgait, , és egész életét egy bizonyos, és valósággal jó végre kormányozza. De, hogy még-is a' Böldogság' seprejétől tökéletesen meg-tisztult *Böldseseget* jobban ki-mútasák: az ISTENnek, mint Fő Jónak; Magának az Embernek, mint femminek; 's minden más dolgoknak, mint múlandóknak esméretit, mondják lenni *Böldsességnek*. Nem hibáz itt az ítélet K. H. és a' *Böldséségről* e'nél böltsebben állani nem-is lehet. Mert valakik ez három dolgokat vóltok-képen nem esmérik, azok, mind bizonyos; mind jó vég-nélkül, mint valamelly meg-örjültek, e' világnak pufztájában keringenek. Ha az ISTEN a' *Böldsesség*, *Augustinus*-is így okoskodik; tsak a' tehát *Philosophus*, az az, a' *Bölds Ember*, a' ki ezt a' *Böldseseget* esméri. Magát-is, ha valaki az ő femmiségében nem esméri; nem kisebb Bolond a'nál, a' ki a'zal fantazéroz, hogy ő légyen az ISTEN. Azokról-is, kik e' földi dolgokat múlandóságokban nem esmervén, azokon, mint állandókon úgy kapdosnak, mit mondhatnánk e'nél helyefebbet: *Bolondnak fa pénz-is jó*. Nem halgathatom-el, e' dologra *Lactantius* arany szavait: *Omnis Sapientia Hominis, in hoc vno est: ut DEUM cognoscat, qui vult igitur Sapiens ac beatus esse, audiat DEI vocem, discat justitiam, Sacramentum natiuitatis suae noscat, humana contemnat, diuina suscipiat, ut summum illud Bonum, ad quod natus est, possit adipisci*. Minden Böldsésége, úgy-mond, az Embernek ez az egy dolog: az ISTENT meg-esmérje. ha ki a'nakokáért *Bölds* és boldog akar lenni: az ISTEN' szavára figyelmezzon, az Igazságot tanulja-meg, születése titkát, és tzelját esmérje-meg, az emberi dolgokat meg-vesse, az ISTENi dolgokat szerefse, hogy azt a' Fő Jót, a' mellyre születtetett, meg-nyerhesse.

Oh

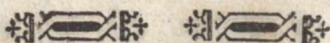

Oh *Böltsefség* Mennyei jó! Tsak Te tudod mi a' Fő Jó, Te vagy Mennyből hozzánk követ: Böldog a' ki Téged követ! Ez i'már K. H. az a' *Böltsefség*, melly a' Vén Ember' öz fejéhez igen ilik; söt e' nélkül a' Tízteletes Vén-ség meg-nem áthat. Az Ember, még a' Pogányok itéletek fzerint-is, a' végre fzülettetik e' világra, hogy a' Termézetnek, és a'nak Böltsefségének mi vóltát fzelelje; és mikor ide bé-küldetik, ezt a' munkát bizzák reá, hogy a' dolgok fzeleléséből magának Böltsefséget fzeerzen. Azok az emberek a'nakokáért, kik már régen bé-küldettek e' világba, még fem *Böltsek*; ama' *Créta*-béli *Epimenides*hez hasonlók: a' fok időt, a' fok e'ztendőket el alutták; és a' rájok bizattatott munkát el-múlatták. Azt mondja *Bafilus*: *Mundus est Schola cognitionis DEI*; ez a' világ olly' Oskola, mellyben az ISTEN' esméretit tanuljuk: a' pedig már régen meg-mondotta, hogy, *turpis, et ridicula res est Elementarius Senex*, tsufság vólna az öz fakállós *abeciffa*: *Böltsefség* nélkül, melly az ISTEN' Esmérése, pontban ollyan a' Vén Ember, azért mondja ama' Görög *Philóis*, hogy az Özség tsak a'kor tízteletes, ha értelemmel vagy *Böltsefség*-gel együtt vagyon; de, a' nélkül nem egyéb az, hanem a' fok e'ztendőknék gyalázatja. Negyven, Ötven, Hatvan, 's Hetven e'ztendőig *Scholát* jární; még-is három betüt, vagy leg feljebb három fzótskát meg-nem tanulni, nagy gyalázat. A' *Böltsefség*, mellyet e' világban, mint a'ra kézíttetett oskolában, tanulnunk kell, tsak ez három fzótskákából áll: *ISTEN*, *Magunk*, 's *Egyéb Dólgok*: tsak ezeket, Embernek, *Vénség*éig meg-nem tanulhatni, a' Magyarok mondáfaként, *valósággal fakállós gyalázat ám*. Én a' váltott Gyermekeket nem esmérem, a' bábák tudva lévő *stilusok*ként, az a' ki mindég gyermek, 's femmit fem nő. Van, 's nints illyen, ám maradjon, a' váltott Öregeket jól esmérem, azok ezek,

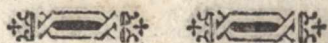

kik testekben fíntén a' *Vénségig* fel-nöttek, értelmekkel pedig, és elméjekkel a' gyermeksebbe maradtanak. Értésétek itt az ollyakat, kiknek testeiken a' *Vénségnek* külső jelei meg-tetűzenek; de az ISTENT nem esmérven, tsak olyanok, mint az önön Atyjokat-is nem esmérő tsetsemök. Sem magokat, sem a' több dolgokat valósággal nem esmérven, a' magokat nem eszmélő, és a' roz, 's jó között külömbiséget nem tehető gyermekektől egyedül tsak aggott testel külömböznek. A' *Bölt*s Ember, magával többet, mint másokkal, az ISTENnel pedig leg többet fíol és befíell: ezek tehát, sem az ISTENT, sem magokat nem esmérven, még befíedet nem tehető *Vén* kiseddek. Oh szép-lök! óh *Vénségnek* magatok vérevel le-mofatandó motskai! A' jó és szép erköltsöknek Tanítóí, kárhoztatják ugyan azoknak tselekedeteket, kik, hogy idősöknek ne tetsenek, a' meg-özült haj-fíalakat vagy ki-tépik, vagy feketében öltözterik, tőpörödött böreiket ki-rámázzák, ortzáiknak halaványságát patikai ifjú fínnel élelzetik: én pedig néktek *Böltsefség* nélkül való *Vének!* azt tanátslom, hogy vagy a' *Vénség* első ékefségét a' *Böltsefséget*, ha mind későre-is, tegyétek fejetekben; vagy a' *Vénség'* külső jeleit, ez éktelen gyaláztatnak, magatokról-is ugyan, de leg-inkább, a' Tízteletes *Vénségről* lejendő el-háritására, ha mind hazug fíntü köntössel-is fedjétek-bé.

A' *Vénségnek* Koronáját nem kevésbbé ékefíti másod' helyen az *Okofság*; melly a' *Böltsefség'* testvér Húga. Olly' *Virtus* ez, melly a' *Böltsefségtől* mútatott tzelra, az ék-özöket ki-keresvén, az akadályokat el-háritván, az embert mint-egy kézen fogva el vezeti. Ez az el-múltakat jól tudja; a' jelen valókat vi'sgálja; még a' jövendöket-is nagy távrolról ki-kémeleli. Mit ér a' test Lélek nélkül? mit ér a' Tábor Vezér nélkül? e' Világ-is mit ér ISTEN nélkül?

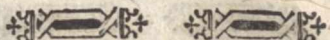

kül? Semmit sem. Az ember élete-is *okofság* nélkül tsak a'nyit ér. Ezen állanak az Országok, a'köz-Társaságokat e' tartja, az Ház-népeket e' rendeli, ezt a' kis *Respublicát*-is, az embert, minden romlás e'len ez örizi. Ha e' nintsen, bennünket, fêmeinket-is vezélyben, nyelveinket-is kötélben, kezeinket-is bilintsben, lábainkat-is törben, és veremben ejtenek. E're nézve, Apolló ítéleti szerint amaz egy *Böls Socrates*, ezt tanátsolja mindeneknek, hogy az *Okofságra*, mint leg hüségesebb Tutorra és gondvifelőre bízzák életeket. A' mint ritka; úgy drága *Virtus* is az *Okofság*: a' mint az emberi életnek más részeiben ritkán taláztatik; úgy az idős *Vénség*ben el múlhatatlanúl meg-kivántatik. *Ciceró*-is, *Cato* neve alatt, a' mint az Ifjúságnak vakmerőséget, úgy a' *Vénség*nek *Okofságot* tulajdonit. Ugy tetzik, ha a' dologra figyelmezőnk, könnyen által-is láthatjuk azt, hogy az ISTEN' 's a' Termézet, a' mint a' Szüléket, az Emberi Társaságnak szaporítására, úgy a' *Véneket*, a'nak fen-tartására, és igazgatására rendelte. Ugy látjuk ugyan-is azt, hogy azon köz-termézet-i indításból, minden Népek, és Nemzetek a' *Véneket* ültetik a' dolgoknak kormányjára. A' Rómaiak, a' leg-felsőbb Tanáts Rendet a' *Vénekről* neveztek *Senatusnak*; mellyet *Romulus* leg-elsőben, hogy a' dolgokat folytatnák, mind *Vénekből* állított fel. Sőt *Solon* *Áthénásban* törvénnyel tilalmazta-el még a' leg-tudófsabb Ifjat-is a' Tanástól. *Okofság* nélkül pedig, hogy igazgat a' *Vénség*. A' *Vének* strásák és vigyázók a' Városban; kik a' vézedelmet elméikkel jó előre el-látván, el-hárítják. *Okofság* nélkül pedig vak az Elme. A' *Vének* ezek erejével oltalmazzák a' *Respublicát*. 'Sídó *Philó* mondásaként pedig, *Okofság* nélkül halálofan beteg az ész. A'nakokáért ha a' *Vének* okatlanok: olyan lézen a' Társaság; mint a' vak strásákra, 's *invalidus* katonákra bizattatott erőfség. Mind az

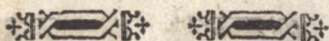

Ifjak, mind a' *Vének* erőtelen emberek: a' *Vének* testeikben erőtelnek : az Ifjak erköltsökben gyengék; és a' rofzra fiamlók. A' Termézet' Böltsefsége, vegyének gondolóra K. H. ezt a' két réz gyengeségét, hogy az emberi Nemzet megálhason, ugyan azon Rézek által költsönösen erőfiti. Az Ifjaknak erőt adott a' testben; hogy a' testben erőtelen *Véneknek* támafzaiak lehetnének. Ez okáért *Lycurgussal* törvényben-is tétette azt, mellyet azután Rómában is bé-vettének, hogy az Ifjak, a' *Véneket*, ha magánosan látnák menni, fel-tett tzeljokig el-kisérnék, és óltalmaznák. E'lenben a' *Véneknek* azért adott *Okófságot*; hogy az hirtelen indulatú, éretlen, és a' rofzra hanyatló Ifjúságot tartóztatnák, tsendesítenék, oktatnák. Ezért-is *Lacedemon* Várofsában, törvény fzerint hatalmok vólt a' *Véneknek*, az Ifjakat, kiket elöl találtanak, tselekedetekről meg-kérdeni. Söt ha a' *Vén*, a' rofzfat tselekedő Ifjat, ha látná, meg-nem intené; nem az Ifjú, hanem a' vén büntetődött. Bártorkodom ezek fzerint én-is i'már azt mondani, a' mit egy *Bölt*s hajdon mondott, hogy: a' *Vén* okos ember mindenkor a' Tárfság nagy kárával hal-meg; az oktalan *Vén* e'lenben, mindeneknek terhére él.

Ékefiti ezek után, a' *Vénségnek* Koronáját ama' mindenkor egy fziint mútató drága Követske : melly *illendő Maga víselésének*, 's *Maga rá-tartásának* neveztetik. Az élet ki-keletjének melegétől, az Ifjú test' vitzka véri meg-érleltetvén, fziintelen a'ra fzőkdös, hogy magában meg nem férvén, a' *Vénus'* virágjait nedvesítse. Kéz-is vólna ez indulat az Ifjakban, faguldó ló módjára, minden *Virtusokat* el-gázolván, kívánságai fzeles mezejében nyargalódnai; hanem ha az előre gondoskodó Bölt's Termézet, amazarany Zabolával, a' Szemérmetséggel tartóztatná. A' *Vének*-is, a' fok látás, hallás, hófzfas idők alatt fok dolgok közt lett for-

forgolódások által könnyen fel-fúvalkodhatnának: könnyen ismét tésteikben a' vér hideg lévén, a' *Trogloditák* most édes, majd keferü tava módjára, hirtelen meg változván, i'letlen gyermekségre le-erezkedhetnének; ha az maga reá tartás, közép uton őket nem jártatná. Bizonyoson ide nézett *Ambrosius*, midőn a' fel-ferdültekben a' Szemérmetséget; az Ifjakban a' gyorsaságot; a' *Vének*ben pedig az illendő maga reá tartást, ditséri. Ez a' *Virtus* rekeztiki a' *Vénekből*, az mások feliben emelkedő Kevélységet; ez üzi ki a' mord, és az embertelen komorságot; a' tsúfos alhatatlanságot-is tőlök ez hajtja-el. Ugyan-is a' *Vén Ember*, maga idejét, állapotját, 's ezeken álló Méltóságát meg-gondolván, bezédeit, tselekedeteit, öltözetinek-is módjait, tárfalkodásával egyetemben úgy intézi, hogy a' *Vétség* Ditsőségét azokkal meg-ne sértse. Jól tudja azt, a' mit *Chrysofostomus* ír e' felől, hogy a' *Vétség* a'kor tiszteletes az emberben, mikor azokat tselekezi, mellyek az ősz hajhoz i'lenek: mikor pedig a' *Vén Ember* Ifjak módjára tárfalkodik; nevetségesebb az Ifjagnál, Még ama' fene, és embertelen *Busiris*-is nagyra betsülte ezt a' *Virtust* a' *Vétség*ben: és ugyan azért feddette-meg egy barátját, hogy idővel öreg lévén, gyermeki tselekedeteket gyakorolna. Ha nem mondom-is, tudjátok azt, hogy a' követendő példának egy formán, mindég hibátlanak lenni kellek: a' *Véneket* olly' Például állította az Ifjagnak az ISTENi Gondviselés eleikben; hogy azokból mint a'nyi atzél tükörökből, egész életek folytatása rendit tanulnák-ki. Nem lehet hát olly' állapot, sem olly' víg, sem olly' fomorú dolgoknak környül állásai nem lehetnek, mellyekben a' *Véneknek* az illendő magok reá tartást félre tenni szabad volna. Havalahol az a'ztalnál, a' nyájas múlatozás közben szabadabbak lehetnének az Öregek: de a'kor-is ez a' Törvény irattott

tott régentén eleikben: a' *Véneknek* az a'ztálnál-is olly' *Gravitást* kell tartani; mintha a'kor-is a' Tanátsban törvény féket ülnének.

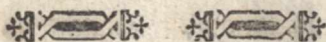
Negyedik ékefsége a' *Vénség* Koronájának amaz arany, és minden ditséretet fellyül múltó *Mértékletesség*. Sok felé botsátja ez fépenragyogó sűgárait: de az idő kevés lévén, és a' Ti Kegyezségteket terhelni nem akarván, nem többre, hanem három sűgárára fordítsuk fêmeinket. Első sűgára hát, az ételben 's az italban való *Mértékletességgel*, ékefsiti a' *Vénséget*. Szükség ugyan a' meg-fáradott *Vénséget* mind étellel, mind itallal, még pedig a' leg nemesebbel a' Borral, melly, *Lac Senum*, *Véneknek* való *Téjnek* neveztetik életfgetni: de *Bölts Cato* tanátsából, úgy kel e'ni, 's úgy kel i'nya; hogy az erő meg-éledjen, 's nem meg-fuljon. Bizonyos ugyan-is az, hogy az Ifjaknak nyavalyát hoz a' tobzódás; a' *Véneknek* pedig halált okoz. A' métsre, melly az el-alváshoz közel vagon, ha hirtelen 'sirt, vagy olajt böven tölte; nem meg-gyújtod, hanem el-óltod azt: a'vén testben az életet okozó tűz igen tsekély 's erőtelen; femmi-is azt véletlenebbül, mint a'módtalan evés, ivás, el-nem óltja. Mind káros, mind rút voltát e'nek látván a' Régiek, a' tobzódó Öregeket Józágaiktól meg-foztatták, és mint valamelly értetlen gyermekeknek, e'ni 's i'nya kéztől adtak. Nevezetes Törvény volt ez régentén a' *Gothusok* közt: *Si quis Senex ad mensam annos suos alteri propinaret, capitale esto*. Há a' *Vének* úgy dö'sölnek, hogy egyik a'nyi pohár bort igyék-meg, a' mennyi ezten-deje vagon a' másíknak; halál légyen a' fejeken. Nem egyébre tzélozott ez, hanem, hogy a' *Vénségről*, a' *Mértékletlenségnek* otsmányságát el-törölje. Adjanak helyt hát a' *Vének*, e'nek az *Hierocles* tanátsának: valamint tudománnyal, és *Virtusokkal*, úgy i'lik. Lelkeinket fel-ékesíteni; hogy

a' Men-

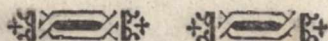
a' MeNYSEIEKkel együtt lakhasanak: úgy fényes, tiszta, és vastag *materia* nélkül való testet, a' mértékletes élet által szeresszünk; hogy az égi testek közzé oda illjen. Ezen kívül, a' testnek búja gyönyörűségétől való meg-tartózkodással sűgározik a' Mértékletesség; melly a' *Vénséget* ékefíti. Méltó hogy meg-haljuk, és örökre fűveinkbe fel-jegyezzük ama' Tarentumi *Architás*nak a' testnek ezen gyönyörűségei e'len mondott befédeit: nints, úgy mond, *az embernek balálofabb e'lensége ezekenél: nints olly' gonof, és rut dolog, mellyre ezek rá nem vesnek: az hol ezek uralkodnak, nints ott Virtus, nints okosság.* ÖrüljeteK a'nakokáért óh Tízteletes *Vének!* Cátóval magatoknak, a' *Vénség*nek, azon a' veletek tett drágalatos jó-tételén, hogy a'tól szabadított-meg-benneteket, a' mi az Ifjúságban-is leg gonofabb. ÖrüljeteK *Sophoclessel*, hogy azoktól az otsmány és dühös Uraitoktól meg-fabadultatok: és soha vízfűza ne térjeteK azokhoz; hogy ez arany szabadásznak szerző okát gyalázatban ne hájtsátok. Jut ezembe ama' 'Su'sánnára fel-gerjedett vén Latroktól, az emberi Termézetten tett gyalázat. Oh Bújaság, melly az Ördögi otsmányságot meg-haladod! Oh Gyalázat, mellynél éktelenebbet a' Nap soha nem fém-lélt! Imé! De a' *Vénség'* Tíztefűségétől meg-intervén, meg-indúlt panafzolkodó befédimet meg-tartóztatom. Harmadik sűgára lefű, a' földi dolgok szeretésének mérsékléfe. Közönséges *Nota Bene* az emberekről ez: hogy öK, a'nál inkább sugoriak, mennél jobban meg-vénhezűnek. Nyilván fűemekre-is hányta azt a' *Vének*nek, a' tapasztalt dolog után *Augustinus* ezt mondván: *Cuncta vitia in Senē senescunt; sola Avaritia iuvenescit;* a' *Vének*ben minden vétkek meg-vénhezűnek, a' Fösvénység pedig meg-ifjűdik. Igaz ugyan hogy a' leg *Vénebb*-is nem tudhatja meddig él még; és mitsoda állapotra juthat gyámoltalan idejében: mindazáltal

bizo-

bizonyos az, hogy a' *Vének*' útozáfa e' világban i'már rövid: az Okofság pedig, és *Cicero*, rövid útra, rakott Tár-fekerekkel indúlni képtelenségnek tartják lenni, Ditsérem a'nakokáért ama' *Boeotia*-béli Vénet, a' ki hetven éftendősnél több létében, rakás kintsre akadván, mint valamely már ö néki hafzontalan dolgot oda hagyta. Ah! Tízteletes *Vének*! esmérem én azt a' látás-béli hibátokat, hogy a' távol lévő betüket és iráfokat inkább láthatjátok, mint a' mellyek fzebitekhez közel vagynak. De kérlek: ne úgy nézzetek elmétekkal, ne nézzétek az ez életre tartozókat; mellyek i'már mezfe el-maradtak ti töletek; se ne nézzetek az ezután mezfe következhető éftendőkre: Hanem, hogy a' ti időtökhöz nem í'lendö Fösvénységnek köteleiböl ki-menekedhesetek: nézzétek a' Koporsót, mellyben már lábatok benne vagyon; nézzétek az örökké-valóságának már előttetek fel-nyitott Kapuit.

Utoljára, hogy többet ne emlitsek, a' *Vétség*, Koronája tetejében, mint a' Nap az égnek bóltozatján, olly' nagy fényvel ragyog a' *Kegyefség*: melly az ISTEN' fzeretetiböl, minden *Virtusok*nak, és Jó-tselekedeteknek gyakorlásában foglalatos. Igaz ugyan az-is a' mit befél *Chrysofomus*, hogy valamint a' Béres munkás egész napon az ö Urának munkájában foglalatos; maga körül pedig, nyugvásban, és evésben alig tölt-el egy órátskát: azonképen minékünk-is életünknek minden idejét az ISTEN |Ditsösége' munkájában kell töltenünk; magunk hafna körül tsak keveset forgolódván. Mindazáltal *Cyprianussal*, úgy itélek, hogy a' *Vének*nek, mindeneknél jobban kellek az ISTENi Tízteletben fozgalmatoskodniok: úgy-mint, kiket imár az ISTENi Gond vívelés ez Életnek fél-vefes tengerröl, a' ki-kötö parthoz közel juttatott. A' meg-vénhedett *Phoenix*, jó illatu fü-fzerfámokból rakván fézfket, fűn-

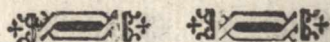
füntelen azok között múlatozik, és újj életre kívánván által menni, a' Napnak fordul, és a'nak ságáiban, 's mintegy kebelében belé fekszik. Szorgalmatos követője e' mádnak a' Meg-vénült *Kegyes ember*: Ki-is meg-fáradott idejében minden más munkákról már le-tézen; 's az égben is el-fel ható jó fagokkal illatozó *Virtusok* közt múlatozik. Egyfzer'smind ama' romolhatatlan újj életre vágyakozván, KRISTUSát, az Igazság Fényes Nájját Hitivel megöleli, Fejét erős Reménységgel kebelében belé hajtván, Tízta Szeretetnek Gyönyörüségében óh melly édesdeden nyugzik ottan. Mint a' meg-élemedett Hattyu, halálához közelitvén, vigan énekel, és már nem emelkedhető szárnyainak laszu mozgatásával, az halálra nagy kézségét bizonyítja: nem külömben a' *Vének*-is, az Igaz *Apollónak* szenteltett ama' meg-vénhedett Hattyúnak ezt az halálra kézüllő nótáját: *Kívánok el-költözni, és a' KRISTUShoz menni lakni: mert a' mindennél jobb.* Vigan énekelvén; jó előre, halalok előtt meg-halnak, és az ISTENhez kívánczó indúlatjaikkal e' világból ki-repülnek.

Ez i'már K. H. a' *Vénségnek* Koronája, Ez a' Koronás ékes *Vénség*. Ez az embernek nem a' vétkekben való meg-rothadáfa, hanem a' *Virtusokban* és Jó *Erköltökben* meg-érése lévén; az ISTEN szerelmének. és Jó kedvének tsalhatatlan bizonyása.

Le-fem tézem kezeimből ez' ékes Koronáját a' *Vénségnek*; hanem, a' Ti engedelmetekből, fejébe tézem a'nak' a' kit e'zel az ISTENi nagy *Kegyelem* meg-tetézett, 's meg-tízelt. Ti magatok midön fêmeiteket mindnyájan e' gyázos *Koporsóra* fordítjátok, mint-egy újjal mutatjátok-meg énnékem, ez az *Ékesség* kit illeszen, és némü-némü hangzó halgatáfsal kiáltjátok, hogy senkinek nagyobb jussá ahoz nintsen, mint a' *Nébai Mélt Vajai* VAI JU-

M

DITH

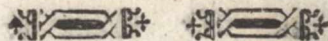
DITH Afzónynak, *Néhai Mélt. Tzegei* VASS DÁNIEL
Ur Kegyes, és ritka példájú Özvegyének.

Jól mondjátok: Öt' illeti e' Korona: mert a' *Vénséget*
ékefitő *Virtusokat* e'gyül e'gyig Ö benne fel-találom. Tá-
vozzatok-el méfze i'nen *Oratorok!* kitsinyt nagyzó, rutat
fépítő, hamisat igazító, 's még a' leg nagyobb igazságot-
is kétségefitő befédi *fineiteket* magatokkal vigyétek-el.
Soha magát *Mélt. Vajai* VAI JUDITH Afzóny kendözés-
sel nem fépítette, másoktól soha-is féint Ortzájára nem vá-
sárlott. Most sem fozult az *Orator* hangból álló festékjé-
re. Ékes vólt ö; ékes most-is amaz Égből néki küldette-
tett *Vénség'* dízefitő *Virtusokkal*. Tsak hamar, hogy päl-
lyáját ez Afzónyság futni kezdé, az ISTEN' igaz esmé-
retire el-jutván, amaz Alatson Magos Hegyre, melly alá-
zatofságnak hivattatik, fel-álittatott, és azon a' Mennyei, 's
nem földi *Böltsefségnek* Kozoruja, Mesterétől fejébe tétet-
tetett. E' mellett, élete', és dolgai fajkájának kormányjá-
ra Okofsággal úgy ül vala; hogy ki-botsáttatott vitorláit a'
minden rendek előtt való kelemetefségnek kedvező féeli
hajtják vala: és midön az Ifjúságnak *Sirenekkel* és közfik-
lakkal vezedelmes tengerén vitettetnék-is; Tíztetsége', Hi-
re', Neve', Szüz-Léanyi fémérmetetsége' kára nélkül ha-
jókázna. Azután, Páros állapotra által kelvén, Uri Házai-
ban, a' Mártha fozgalmatofságát Mária kegyefségével mér-
sékelvén, nagy okofon fozgolódott. Azt-is ki-tagadja? hogy
Szerelmes Uri Gyermekait, olly' gondos és kegyes okos-
sággal nevelte-fel, hogy mindnyájan, ISTEN' Ditsöfiségre,
Haza' erőfitésére, Maga, és *Mélt.* kedves Férije' emlékeze-
tire fel-emeltetett ékes O'zlopokká formáltattak. Tárfasá-
gát ha tekintjük, mennyire ez alatson földön lehet, Men-
nyei vólt: barátsági féövetséget kötni tsak ollyakkal igye-
keztvén, kikkel az égben-is együtt létét reménylhetné.
Töb-

'Többire a' kedvező szerentsével együtt tárfsalkodik a' Ke-
vélység: de Mélt. Afzonymot fel-nem futta; sem az emb-
bertelen Mordság ötet mások előtt kedvetlenné nem tet-
te. Maga viselését-is, ama' vezér tsillag, az Plendőség,
a'nyira igazgatta; hogy szavai sófak, és másokat-is meg-
egészsegefítő orvosságok; öltözetének is álhatatos együgyüség-
ei, ama' tsufos *Proteus*nak a' Módinak fűnhetetlen piron-
gatói vóltanak. Élete-is *Néb. Mélt. Vajai VAI JUDITH*
Afzonymnak, nem tsak Mértékletes, hanem az ő testét még
élteben *Spiritualizáló* tsupa mértékletesség vólt, e' mosta-
ni az has dolgaiban *eruditum seculum*ban. Az ISTENi Gond-
viselés Tár-házából vett Javait, másokkal jól tenni igyeke-
ző szerettétel úgy szerette, hogy azoknak kövérivel a' meg-
afzott szegénységet, minden kérést meg előző kézséggel hiz-
lalta. Oh Nagy Anya! be fok áldás kísér téged az egek-
be! Oh hü Dajka be fok ohajtárok húznak Téged vízfűza
az egeből! Nints olly' része életének, mellyet Mélt. Nagy
Afzonym ISTENE tiszteltire nem szentelt vólt. Kivált-
képen pedig régtől fogva meg-hanyatlott életében, testé-
nek rá toduló fok erőtlenségeit, a' szép *Virtusok* között va-
ló múltással könnyítette. Unalommal tellyes napjait, nyö-
gésekkel terhes és álmatlan éjtzakáit, nem embereknek
való Panaszokodással, hanem az ISTENnel mind titkos,
mind nyilvánóságos befélgetésekkel töltötte-el. Övé légyen
hát a' *Vétség* ékes Koronája, vigye-el ő magával, ékesked-
jen benne mind a' mi fíveinkben, mind maradékaink em-
lékezetében, mind az i'már meg-bóldogúlt Tiszteltes Vé-
nek feregében.

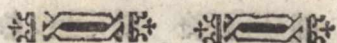
Tartóztassuk még-meg egy kevésé magunk között e'
*Néhai Mélt. Afzonym*ságot; és ha e'dig Ötet e' *Vétség*nek
Koronájában, velem együtt, tiszteltétek; magafs és nagy
Méltóságú szarmazásának-is ékekségében utoljára tiszteljétek.

Vette ugyan-is eredetét *Néh. Mélt.* Afzönyom, amaz eleitől fogva sok Nagy emberekkel, és heted-fél száz ezteendőknél feljebb hágó régiségével, s mindég Uri *Characterével* ditsekedhető *Mélt.* VAI *Familiából*: Melly még most is fíntén az irigységig virágozik. Ezen Uri *Mélt.* *Familiát*, mig előttetek, a' mint i'lik, kevés szóval, mostani kötelelsem azt kívánván, azon Uri *Familia Archivuma'* Hítelével, le-beféllem, kérlek figyelmeteségtekre méltóztatsatok.

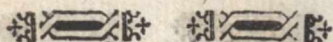
KRISTUS URunk fületése után, ezen Uri Nemzetségnek Elei közt, egy Fő ember, *Scythiái* föllás szerint *Omutb* nével neveztetett. Ezen Tör'sök el-ágazék *Omutb* és *Luskod* nevezetű két Fiakra: Kiktől oztán az egész Ház nagy félefen el-terjede. Mert e' közelebb említettett *Omutb* Háza, már Kerefityén módon, SIMEON, PÁL, és GERGELY nevezeteket viselő három jeles Fiakra szaporodott: Kik egyfzer'smind, *Comites de Zeoke*, *Zeokei* vagy Szökei Grófnak irattattak. Mely három Atyafiak között, PÁLNAK, JÁNOS nevéen lévő Fia, a'nak-utánna e'képen *tituláltatott*: *Comes Zeoke de Voja*,

I'nen i'már a' másik ágra mennyünk által. Fenn említett Első *Omutb* második Fiának *Luskodnak* Uri Háza ilyen módon nevekedék: URunk' fületése után a' tizenharmadik százban, LUSKOD nemzé ÁBRAHÁMOT: ez azután nemzé azt a' JÁNOST a' ki *Comes de Luskod*, Luskodi Grófnak neveztetett. E'től származtanak MIKLOS és LÁSZLO ama két Atyafiak, kikkel a' feljebb le-irt Ágból való *Comes dictus Zeoke de Voja*, Gróf *Vojai* ZEOKE JOANNES jószág iránt, melly az Atyafiságnak eleitől fogva metellye volt, törvénykező perbe szállott. Melly perlekedő Rézek között e'képen kézülvén-meg az egyesség, hogy Gróf *Zeokek* *Voját*, és az hozzá tartozókat, MIKLOS és LÁSZLO Atyafiakra

akra más Jószágért, Első Károly Királyságában 1316-dik éftendőben által adnák; MIKLOS és LÁSZLO lakáfokat Vojára által vitték, és a'kor kezdték Ök, és Maradékaik magokat Vojáról neveztetni. Mind ezek pedig, ez ideig Grófi Titulussal éltenek. Ezek után MIKLOS és LÁSZLO Grófok dolgaiknak ilyen jeles fzerentséjét öregbité Maradékaiknak, kiváltképen *Első Lajos* Király' idejében, az Házafsági áldásnak ereje által, nagyra lett ki-terjedése. Mind azok, az a'kori állapotként, ama' leg-fényesebb *Vitéz* titulussal jeleskedvén, *Vajai Vitézeknek* irattattak. De a' többi közt; MEDVE, MESK, LOLÁT, GERGELY, és OMUTH, e'zel-is fzerentsépek vóltanak, hogy a' *Familia* per folyta Levelei, az ö Neveiket ez ideig való emlékezetre, és továbbra is meg-tartották.

Nem kevésbé sértődne-meg a' VAI Ház' virágzó régi Méltósága, ha a'nak amaz *Hercules*sét, VAI ÁBRAHÁM ot el-halगतok. Élt vala ez a' XIV-dik *Seculum*ban, 'SIGMOND Király idejében: Kinek reá bizattatott terhes *expeditioit*, hadakozási munkáit fzerentséfen el-követvén, a' Királyi *Gratiából*, fok *privilegiumokkal*, mint valamely gazdanyerességekkel *Familiáját* bé-töltötte. Elsőben-is a' Velenzfések e'len vífelt hadban ki-tündöklött *Virtusai* ÁBRAHÁMnak a'nyit értek a' Királyi Felség előtt; hogy Ötet, Testvéreit, és minden Fiú Ágon lévő Maradékit *Fure Gladii, Szabad Ispánsággal* meg-tisztelné. Azután a' *Hussitak* e'len Tseh Országban hadakozván, Vitézi fzőlgálatját követte, ÁBRAHÁMnak fok *Virtusit, virtusiért* ugyan azon Felség előtt temérdek érdemeit jelentő ama' Tzimer, mellyel ma-is a' Méltóságos VAI *Familia* ékeskedik: Még sem tartja a' Királyi Felség ezekkel-is eléggé meg-jutalmaztatotnak VAI ÁBRAHÁMnak nagy érdemét; hanem ismét Magának, Testvéreinek, és Maradékaiknak illy *privilegiumot*-is engede,

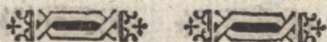
hogy minden *Bírságoktól*, vagy Birói büntetéstől mentek légyenek. Ezt is noha magában is elég nagy ez, más Királyi *Grátiával*, úgy-mint: Vaján eztendős Sokadalomról, és héti vásárokról való *privilegiummal* meg-tetézte. Nyomba követte mind ezeket VAI ÁBRAHÁMnak a' Felsőéges Király előtt olly' különös tekinteti, hogy az ő *instántiájára*, Valya, Tsakály, Martoni, és Luskód nevü helységeket, Nemes Szathmár Vár-megyéből ki-vévén, nemes Zabolch Vár-megyéhez ragasztaná. Illyen Nagy érdemü ember Ember vala VAI ÁBRAHÁM! De nem tsak e'zel az egy Férfiúval virágozék a'kor ez a' *Mélt. Familia*; hanem a' Belső Renden is Papi nagy Méltóságokat is Vifeltekkel ditsekedik. LÁSZLO ugyan is, Váradon; MIKLOS, Vátzon valának Püspökök; Tamást pedig, mint *Nagy Praepostyát* Eftergom úgy tisztelte.

De ki-gyözné a' többeket! egész *Kronikát* kéne írnom, ha a' VAI *Mélt. Familia* Virágjait akarnám elő számlálni. E-lég légyen a'nakokáért *Néh. Mélt. Vajai* VAI JUDITH Afzonyt távolabbról való eredetiben így esmérni.

Leg-közelebb pedig; *Néh. Mélt. Jó Afzonyom*, ama' Nagy Herosnak *Mélt. Vajai* VAI ÁDÁM Urnak, 's e'nek első Kedves élete Párjának, ama' fok *Virtusokkal* meg-éke-fítettett *Mátrónának Mélt. Iványi FEKETE ER'SÉBETH* Afzonymnak nemes Véreikből az ISTENi Böltés Kéz által formáltatott; fülettetvén e' világra 1687-dik eztendőben.

De ritka Születés-béli fzerentse ez! melly *Néh. Mélt. Afzonyomat*, édes Anyja Véri után, fzing' úgy ritka Magoságú és Méltóságú Eredetre emeli-fel. Itt fzelelem én ugyan is *Néh. Mélt. Vajai* VAI JUDITH Afzony Nagy Atyját, ama' Fülek Vára Vitézséggel ditséretes Kapitányját, *Néh. Iványi FEKETE LÁSZLO* Urat; E'nek Atyját, *FEKETE LÁSZLO*t; és Nagy Atyját, *FEKETE GYÖR-*

GYöt :

GYöt: Kik mind ketten nagy tekintetü Emberek valának idejekben. Itt vagynak említett FEKETE GYÖRGY Ur', Kedves élete Párjának, MONAI BORBÁRÁnak Édes Atyja, MONAI GÁSPÁR Ur; és e'nek Feleségének, KORNIS SOPHIA AÉzfonynak édes Atyja, *Göntz-Rufkai* KORNIS LAJOS, emlékezetes nagy Urak. Most említett KORNIS LAJOS Urnak Hites Tárfa, FELEDI ANNA AÉzfony pedig, Kedves máfik Leányának KORNIS MARGIT AÉzfonynak VÉTSEI SÁNDOR Urral való házafsága által, *Nébb. Mélt. Vajai* VAI JUDITH AÉzfony' Vérségi Méltóságát a' *Mélt. Báro* VÉTSEI *Familiával* feleliti; Egyfzer'smind, ugyan azon AÉzfonyság, FELEDI ANNA AÉzfony, maga Édes Atyjának FELEDI LESTÁRnak zülö Anyja DERENTSENYI SOPHIA AÉzfony által, zintén ama' Nagy *Herosnak*, Horváth Orzági Bán DERENTSENYI IMRÉnek méltóságáig emeli-fel.

Múlatozánk K. H! ez ideig, *Nébbai Mélt. Vajai* VAI JUDITH AÉzfonynak mind az Atyjai, mind Anyjai ágon lévő Uri Méltósággal dízes Nemzetsége között. Plö i'már azokat-is az Ö tíztesége öregbitésére emlitenem, kik *Nébb. Mélt.* Jó AÉzfonyom már említett Méltóságos Uri Szüleitől zármaztanak.

Elsök légyenek itt mind a' Születésnek rendi zérint, mind a' zorozsabb Atyafiságnak jussa zérint, Kik *Nébb. Mélt. Vajai* VAI JUDITH AÉzfonynal azon egy Anyától, *Mélt. Iványi* FEKETE ER'SÉBETH AÉzfonytól zülettettek. Ugy mint: *Nébb. Mélt.* VAI ER'SÉBETH AÉzfony, elsöben *Mélt. Gróf Bethleni* BETHLEN MIHÁLY Ur, azután *Mélt. Obrister Baro* DU'SÁRDIN FERENTZ Ur' Házas-Tárfa; *Nébbai Mélt.* VAI ANNA AÉzfony, *Nébb. Mélt. Baro Magyar Gyerö Monostori* KEMÉNY SIMON Ur' Kedves Párja; *Mélt. Grófné* VAI KATA AÉzfony, ama' ditséretes emlékezetü, 's
Ifjú-

Ifjúságában fok *Académiákon* meg-fordúlt, *Romai Szent Birodalom-béli Gróf TELEKI PÁL* Ur' Hites Társa; *Néhai Mélt. Vajai VAI ÁDÁM* Ur; Nemes Magyar Hazánkban Királyi Tábla' *Adjeffora*.

Emlitem ezek után *Néh. Mélt. Vajai VAI ÁDÁM* Urnak, *Néh. Mélt. Jó Afzonym* édes Atyjának második Feleségétől *M. L. Baronissa ZAI ANNA* Afzonytólzületett Gyermekeit: ama', Tudományok' után fokát bújdosott *Néh. T. Vajai VAI SÁMUEL* Urat; nem külömbben *Néh. Tekintetes Vajai VAI KLÁRA* Afzonyt, életében, *Néh Tek. Nemz. GERHÁRD GYÖRGY* Ur' Kedves Párját.

Illyen ékes Tsemetékkal zöldellő Uri Házban neveltetett *Néh. Mélt. Vajai VAI JUDITH* Afzony; és illyen Uri Atyafiság között múlatozott mind a'diglan, míg nem az ISTENi Bölts tetzésnek Rendelése Szüléinek tör'sökéről le-metfette, és *Néh. Mélt. Kis-Rhédei RHÉDEI MIHÁLY* Ur' fívében és Lelkében bé-oltotta; hogy az Házafisági élet által a'nak gyökeréről gyümöltsözne. Szép reményt-is nyújtott vala mind két rézről Uri kedves Feleinek Házafisági hibátlan életével, és gyümöltsök termésével. De tsak hamar gyökér szakadt ez örömben, midön, három kedves Gyermekeit, 's Kedvesebb Férjével együtt, ugyan ezen fetét Bóltban rekefztett-bé, mellyben Ö maga-is megfáradott tetemeivel, e' mái nap bé-fog szállani.

Oh Emberi reménységnek tsalárd volta! fázaz ágra állott i'már ez a' Kedves Párja után nyögdétselő Gerlitzétске: és nem reményli, 's többé nem-is várja azt a' madarakat párosító vidám tavaft, melly ö néki-is még valaha Társat hozna. De, ISTEN' dolga lévén az Házafiság; idő múlva, nem nehéz volt, Nemes Erdély Országából, *Néhai Mélt. Tzegei VASS DÁNIEL* Urnak, egyik Házából a' máfikba ki-sétálni, és *Néh. Mélt. Vajai VAI JUDITH* Afzony
Özvegy-

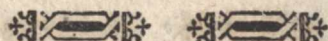
Özvegységi gyász ruháját, Meny-Afzonyi víg köntöfessel 1718-dik éftendőben el-tserélni. Élnek i'már ez' Hív Párok házafsági nagy örömben, és költsönös fzeretek melegének sugárával, elébbeni fzmorúságoknak fellegeit, Nagy Méltóságú Feleiknek vidámuláfokra, 's mifoknak-is következő örömökre, és fzerentséjekre el-ozlatják.

Irigységgel, 's más a'féle déltzeg indulattal méltán vádoltathatnám mindenektől, ha ez áldott Házafságból ISTEN' és emberek öröme, mind két ágon termett Uri Magzatokat itten el-halgtatnám. Első köztök idejére *M. G. Tzegei VASS ANNA* Afzony, ama' mindétig ohajtáfsal és ditsérettel említendő *Vajai VAI ÁBRAHÁM* Ur, Ditsöfségefén Uralkodó Felséges Király' Afzonyunk' *M. Confliarius* Ur Hívének Özvegye. Második, söt nemére első, *M. Gr. Tzegei VASS ÁDÁM* Ur, az ISTEN Házának jeles egy Ozlopa. Következnek ezek után, *M. Gr. Tzegei VASS KATA* Afzony, *M. Gr. Nagy Ertsei TOLDALAGI LÁSZLO* Ur, az Erdélyi M. Királyi Törvényes Tábla' *Adfessora'* Kedves Élete-Párja; *M. Tzegei VASS JUDITH* még gyenge virág-fál korában le-fakasztatott Kis-Afzony; *M. Gróf VASS KRISTINA* Afzony, *M. Baro KEMÉNY MIKLOS* Ur' fzerelmes Házaf-Tárfa; *M. G. VASS KLÁRA* Afzony, életében, *M. Baro Ifjabb BÁNFI FERENTZ* Ur' Hites-Tárfa; *M. G. VASS JULIÁNA* Afzony, *M. Gr. Beth. BETHLEN E-LEK* Ur Házafság-béli Kedvesfe. *Nomina Cedro digna!* maindyáján Tzedrus fából kézfittetett jegyző táblát hozzfas emlékezetre érdemlő Uri Nagy Nevek!

Midön i'már, i'lyen, Anyai fzet gyönyörködtető Magzatokkal fzerentséfttetett Házafságnak böldogsága, a'vig kedvnek sugár fárnyain a' napnak fzinte fzmfzédtségében jártatná *M. Vajai VAI JUDITH* Afzonyt, a'kor nagy véletlen, Kedves Férje halálával, fárnyai el-olvadván, az Özvegység'

N

keferü

keferü tengerében bé-esett. Mellynek kevély habjaitól mi-
nekutánna 29. éftendőig hányattatott; az Ur KRISTUS,
kihez tsak egyedül kiált vala, könyörülvén ö rajta, meg-
dorgálá az habokat, és meg-tartó karjait hozzá nyújtván,
ezen folyó 1770 *dik* éftendőben, *Böjt-elő Havának 22-dik*
napja' reggeli 9. órájakor, életének 83-*dik* éftende, ben ke-
gyelmesen ki-ragadá.

Ki-fállott i'már *Mélt.* Nagy Afzonym ISTENE' ke-
gyelmességéből, amaz örök nyugalomnak rév partjára.
Le-vonom hát én-is i'már most meg-faradott, és minden-
kor erőtelen *Oratiom* vitorlát. Nem is főlok már egyebet
előttetek' hanem a' mit nyugalma küföbjéről, kinek-
kinek közzületek fívének mélységéből kíván *Néh. M. Va-
jai* VAI JUDITH Afzony ö Nagysága.

Szerelmes Gyermeki közt, Te reád néz leg-söben
Mélt. Afzony' Anyád, *M. Gr. Tzegei VASS ANNA* Af-
zony, *Néh.* (: bár most-is élne :) *Tek. Nemz. és vitézlvő Va-
jai* VAI ÁBRAHÁM Urnak, Kegyelmesen Uralkodó Király
Afzonyunk Felséges MÁRIA THÉRÉ'SIA (: Kinek Ország-
lásá örök idökre meg-maradjon :) *Mélt. Consiliarius* Ur' igaz
Hívének Kegyes Özvegye! *Cleobis* és *Bitbon* nevezetesek a'
Régiéknél a'rol, hogy erőtlen Vén Anyjokat lektikában ma-
gok vonták a' Templomban az áldozatok tételére. Te
magad vagy mind a' kettő, a' ki *M.* Afzony édes Anyá-
dat, régtől fogva erőtlen Vénségében, mint ö Téged'
gyermekségedben, mind az ISTENi tífzeletre, mind má-
fuvá kebeledben hordod vala. A'ra nézve meg-nyílik az
Anyai fív, 's ezt az áldást ontja reád: hogy az ISTEN
Kegyelségedért, *Tek. DÁNIEL, JO'SEF,* és *MIKLOS* Édes
Hazájokat nagy reménységgel biztató Ur-Fiaiddal egyetem-
ben, e' földön nyomos étellel, az Egekben pedig örökké
valóval fzeressen.

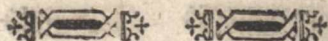
Mélt.

Mélt. Gr. Tzegei VASS ADÁM Ur, fok szép *Virtusok*kal ditséretes Atyának, és tiszta Kegyetségü Anyának ditséretes és kegyes Fia! Nem szakasztom-el tőled *szíved' felét*, *M. Gr. TOLDALAGI KATA* Afzonyt; Sem a' Ti szereteteknek egy-mással köz Zalogjait *M. Gr. Tzegei VASS DÁNIEL* és *MIKLOS* Urfiakat; *M. Gr. Tzegei VASS ÁGNES* Afzonyt, *M. L. B. INTZÉDI GYÖRGY* Ur' élete Párját, kedves Léányotokat. Túl lévén már *M. Nagy Afzonyom*, e' kemény vas természetü világon, az hétzer meg-bróbáltatot ezüftnél tisztább Fiúi és Léányi hűségtekért, ama' meg-tisztított arannyal fizessen-meg Ti-nétek az Ámen, hogy gazdagok légyetek Lelketekben, Anyai szívéből kívánja.

Mélt. Gr. Tzegei VASS KATA Afzony! Párossal, *M. Gr. Nagy Ertsei TOLDALAGI LÁSZLO* U'ral, Felsőges Koronás Királyunk' Erdélyi *M. Törvényes Királyi Táblája' Actualis Adfessorával*; és Uri kedves Gyermeketekkel, *M. Gr. Ifjabb TOLDALAGI LÁSZLO* és *ISTVÁN* Ur-Fiaitokkal; úgy *M. Gr. TOLDALAGI KRISTINA, ANNA, MÁRIA,* és *JULIÁNA* Kis-Afzonyaitokkal egyetemben. Még-is tele vagyon *Néb. Mélt. Jó Afzonyom* Kegyes szíve Anyai szeretettel irántatok; mellyet az *ISTEN*nek minden Idvességés áldásinak kívánásával önt réátok.

Mélt. Gr. Tzegei VASS KRISTINA Afzony! *M. L. B. Magyar-Gyerő-Monostori KEMÉNY MIKLOS* Ur, említett *M. Afzonyoságnak* szíve 's *Lelke!* Ezen *Mélt. Uraknak* szerelmes Gyermekük: *M. L. Baroniſſa KEMÉNY KRISTINA* Kis Afzony! és *M. Baro KEMÉNY SÁMUEL* Urfi! Valamint a' Termézet rendi szerint a' vas kemény; úgy az *ISTEN*i néha jádzó bölts gondolat, az egyesítő házassági szeretetek tüze által, hogy együtt Kemény Vass lennétek, özve forasztott Titeket: a'nakokáért az Idvességre

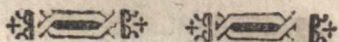

öriző ISTENi Kegyelem-is tégyen mindnyájatokat Kemény Vafsá : hogy a' Sátán' tüzes nyílai meg-ne sérthetsenek, *Mélt. Jó Afzzyom' Anyai Nevével kívánom.*

Mélt. Gr. Tzegei VASS JULIÁNA Afzzyony! utoljára édes Gyermekai között Te reád-is; és Kedves Uri Féjredre, *M. Gr. Beth. BETHLEN ELEK U'ra;* veletek együtt Uri kedves Gyermekeitekre-is : *Mélt. Gr. Beth. BETHLEN MIKLOS, DÁNIEL, és SÁMUEL Ur-Fiakra;* és *M. Gr. BETHLEN JUDITH, KLÁRA, és KRISTINA Kis-Afzzyonyokra, Néb. Mélt. Jó Afzzyom, Anyai áldást illy' főzkal mond:* o'nan feljül a' Világofságoknak Atyjától minden Jó adomány, és minden tökéletes Ajándék fáljon réatok bövséggel : hogy mind Házatok valósággal Bethlehem' kenyér-háza; mind fívetek légyen olly' Bethlehem, mellyben a' KRISTUS fíülettsék, és soha belöletek femmi Hérodés ki-ne üzze.

M. L. Baronissa Lofontzi BÁNFFI KRISTINA Afzzyony, N. M. Gr. Tzegei VASS MIKLOS Urnak, Felséges Király' Afzzyonyunk Consiliariusának még most-is fíveden mély febeket viselő Özvegye! 's már kiseded korokban az Atya nélkül való árvaságra jutott egy pár Uri Gyermekekkel egybe. *Mélt. Gróf Tzegei VASS GYÖRGY Ur!* hozzád kötvén pár Galambodat *Mélt. Gr. SZENT-PÉTERI ER'SÉBETH Afzzyonyt, Grófi kedves Magzatitokkal együtt. Titeket-is nem Mostoha, hanem, mondhatom, édes Anyai fívévén viselvén, N. M. Vajai VAI JUDITH Afzzyony,* utolsó fava hozzátok ez: E' mostoha világnak keferü vizeit, az ISTEN maga Atyai fíerelmének kedves tejével édesítse Ti-néktek!

Titeket fem hágy *Néb. M. Vajai VAI JUDITH Afzzyony utolsó Áldás nélkül, kedves Testvérjének M. Vajai VAI ER'SÉBETH Afzzyonynak,* elsöben *N. M. Gr. Bethleni BETH-*

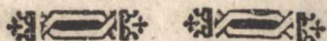
BETHLEN MIHÁLY Ur; a'nakutánna *M. Obrister* DU'SÁR-DIN FERENTZ Ur Özvegyének félefen ki-terjedett Uri Maradékai! Atyafisággal tellyes fívéből ohajtván azt, hogy az ISTEN légyen néktek ISTENetek.

A' Ti Nevetek-is fíven forog *N. M. Afzonymnak* mint tökéletes Afzony Atyátokfiának, *Néb. M. VAI ANNA* Afzonymnak, *N. M. B. Magyar Gyerö-Monostori* KEMÉNY SIMON Ur' Özvegyének Uri Maradékai! Kiváltképen pedig Titeket *N. M. L. Baronissa* KEMÉNY ER'SÉBETH Afzony', *N. Tek. Nemz. és Vitézlvő Bartsai* BARTSAI JÁNOS Kegyes Özvegye' fépen virágzó Uri Háza! forró fívvvel ajánl a' Mennyei Atyának kebelében.

Hasonló tízta Atyafiságos indulatból *N. M. L. Baronissa* KEMÉNY KATA Afzony', *N. M. L. Baro, és Actualis Intimus Erdélyi Gubernialis Consiliarius Lofontzi* BÁNFI 'SIGMOND Ur' Házás-Tárfa, *Mélt. Uri Házát közönségesen, N. M. Vajai* VAI JUDITH Afzony életének utolsó határ kövinél az ISTEN' óltalmazó Karjaira által tézi.

Mélt. L. Baronissa KEMÉNY KRISTINA Afzony, *N. M. L. Baro Lofontzi* BÁNFI BOLDI'SÁR Ur' Kegyes Özvegye! 's minden *Mélt. Gyermekei!* Ti-néktek is ama' valóságos Bóldogságnak Hazájából, mellyben i'már maga bé-érkezett, *N. M. Vajai* VAI JUDITH Afzony, fzerelmes Afzony Atyátok-fia, a' Mennyei Tár-házokból az áldásnak süri Zaporát kívánja.

Butsúzik *Néb. Mélt. Jó Afzonym* utolsó butsuzáfsal, Tölletetek-is, *M. L. Baro* KEMÉNY SIMON Ur, Felsőges Koronás Király, és Erdélyi Fejedelem' arany Kóltsos Kamarás Ur Híve?! Házafisági fzerelmednek Felesével *M. Gr. Tzegei* VASS KATA Afzonymnyal egybe. Nem külömben Te töled-is, most említett *M. Baro* Ur' Afzony Anyja, *Mélt. Gr.* RHÉDEI DRU'SIÁNA Afzony, *Néb. Mélt. Lib. Baro*

KEMÉNY ÁDÁM Ur' Kegyes Özvegye! Butsúzik mondom töletek vég-képen, e' világnak puftájáról, ama' bóldog Kannahánba a'nak idejében lejendő bé-menetelt kívánván.

Mélt. Grófné Néb. Vajai VAI KATA AÉZONY', N. M. Romai Szent Birodalom-béli Gr. Széki TELEKI PÁL Ur Özvegye' Mélt. Unokáira-is: Mélt. Gr. TELEKI 'SU'SÁNA AÉZONYRA, Mélt. L. Baro KORDA GYÖRGY Ur, Ditsőségefen uralkodó Római Felséges Tsáfárunk', és-Kegyelmes Király' AÉZONYUNK Actualis Intimus Consiliariusssa, és arany Koltsos Kamarás Ur Híve' élete Kedves Párjára ö Excellentijára, Titulált Nagy Méltóságú Férjére, és Uri M. Gyermekeire: Mélt. Romai Szent Birodalom-béli Gr. Széki TELEKI ÁDÁM U'ra, a' Királyi Felség' arany Koltsos Kamarás Ur Hívére, és Nemes Kö-vár vidéke Fő Kapitánjára, és kedves Párjára Mélt. L. Baronissá Hadadi VESSELENYI MÁRIA AÉZONYRA: Nem különben, M. Gr. TELEKI KATA AÉZONYRA, Mélt. Gr. RHÉDEI FARKAS Ur Kedves élete Párjára, mind ez életre, mind a' következendőre fűkséges Kegyelmeket, az Idvezítő Jéhovától, utolsó fívesféggel forró indúlatjából kér M. Vajai VAI JUDITH AÉZONY ö Nagysága.

Néb. Tek. Nemz. Vajai VAI ÁDÁM Ur', életében Nemes Magyar Orzági Törvényes Királyi Tábla Adfessőra' Uri Háza! nyiljanak-meg reátok-is, az Egeknek áldást öntő tsatornái Néb. Mélt. Jó AÉZONYOM kívánsága fzerint óhajtom.

Néb. Tek. Vajai VAI SÁMUEL Ur' egyetlen-egy Leánya, Mélt. L. Baronissá Vajai VAI JULIÁNA AÉZONY! M. Baro KEMÉNY GYÖRGY Ur felid Férjeddal; és Uri kedves Gyermekeiddel öfve, az ö Goélének, és az Égben Uralkodónak gond-vifelésében Néb. M. Vajai VAI JUDITH AÉZONY, Atyafiságos fívéből ajánl mindnyájakokat.

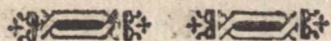
Bútsú-

Bútsúzik *Néhai* Drága Jó *Mélt. Afzonym* *Néb. Tek. Nemz.* GERHÁRD GYÖRGY Ur' élete Párjától *Néb. Tek. Nemz.* VAI KLÁRA Afzonytól származott *Tek. Nemzetes* GERHÁRD GYÖRGY Urantól-is, és fíves indúlatból kívánja, hogy élete futását el-végezvén Pálmát nyerjen az Egekben.

Meg-áll még-is egy kevésé firja félin, *Néb. Mélt. Kegyes Afzonym*, és o'nan a' *Vajai* VAI Uri *Familiában* lévőket, és ahoz köttetett Atyafiakat szeretettel tellyes fívével körül nézvéen, butszúzó fzóval meg-fólitja *Néhai Mélt. Imperialis Gr. Széki* TELEKI LÁSZLO Ur' Özvegyétől, *Néb. Mélt. Grófné* VAI ANNA Afzonytól fzületett Léányától *N. Mélt. Gr.* TELEKI 'SU'SANNA Afzony' most is életben lévő *Mélt. Gr.* Nemes Erdély Orzága *Gubernátora*, a' Romai Tsáfár', és Királyi Felsegek' valóságos belső titok Tanáts Ur Híve, és Erdélyi Fő-*Cubiculariusa*, *Magyar Gyerő-Monostori* KEMÉNY LÁSZLO Ur ö *Excellentia*-ja Kedves Házas-Társától származott kedves és szerelmes Gyermekeit: *Mélt. Gr. Eftergomi Canonicus* KEMÉNY LÁSZLO Urat; *Mélt. Gr.* és Erdélyi *Gubernialis Consiliarius* KEMÉNY FARKAS Urat, véle együtt kedves élete Párját, *Mélt. Gróf* KORNIS MÁRIA Afzonyt; úgy *Mélt. Gr.* KEMÉNY THÉRÉ'SIA Afzonyt, és Kegyes Házas-Társát *M. L. Baro Losontzi* BÁNFI MIHÁLY Urat. Mind-ezeket mondom meg-fólitja, és hogy nagy fényü *Familiájoknak* dízéere, az Haza egén fokáig ragyogjanak kívánja.

Vérei mind azok-is *Néb. Mélt. Vajai* VAI JUDITH Afzonymnak, valakik *Néb. Tek. Nemz. Nagy Palugyai* és *Furrotz Diveki* PLATHI SÁNDOR Ur kedves Házas-Társához *Néb. Tek. Nemz.* VAI BORBÁRA Afzonyhoz, 's Uri Házához tartoznak. A'nakokáért tőlök utolsó el-válasfaktor, Atyafiságos szeretetekért mindnyájokat az ISTEN Atyai szerelmének kebelébe bé-rekefzi. *Mélt.*

Mélt. Grófné VAI BORBÁRA Afzony, a' *Vérségnek* ékes Koronájával ISTEN kegyelmességéből dízes Uri Kegyes Afzonyosság, *Nébk. Mélt. Gróf* és Nemes Kövár vidéke Fő-Kapitánja TELEKI JÁNOS Ur ISTENT-féltő Özvegye! Szélesfen ki-terjedett, fépen virágzó egész *Mélt. Uri* Házaddal együtt, légy áldott o'nan feljül, és sok jó emberek örömére mint a' Sas ifjadjál-meg.

Vitézi tselekedetiddel az idegen Nemzetségeknél is esmérteres *Mélt. Fő Colonellus Vajai* VAI LÁSZLO Ur! *Tek. Nemz. és Vitéztlő Vajai* VAI MIHÁLY Uram; ez Urnak szerelmese *Tek. HORVÁTH CÁRITAS* Afzony, Kedves Uri Gyermekeddel együtt! *Tek. Nemz. és Vitéztlő Vajai* VAI ISTVÁN Uram, ez és tanult Magyar Ifjú Ur! ez Urnak feme fénye *Tek. Nemz.* LONYAI ILONA Afzony! Itt hágy Szerelmes Afzony Atyátok-fia: de hogy az ISTEN soha el-ne hagyjon óhajtja.

Nagy Ház! *Néhai Tek. Nemz. Vitéztlő Szemerei* SZEMERE GYÖRGY Urnak, amaz Anna Afzony példája ként özvegykedő kegyes Özvegye, *Nébk. Tek. és Nagys. Nagy Ugrotzi* BOSSÁNYI KRISTINA Afzon virágzó Uri Háza! Kegyes Afzonyom *Néhai Mélt. Vajai* VAI JUDITH Afzony fíves kívánásából még-is tovább terjedj, és úgy megerősödjél, hogy a' fél-vézek és ár-vizek ha beléd ütköznek-is meg-álhafs.

Mélt. Baro VÉTSEI, IBRÁNYI, FÁJI, MOTSAI, MÁRIÁSI, LONYAI, GYULAEI, RÁDAI, DARVAS, SZATHMÁRI, KIRÁLY, SZENDRÖI, TÖRÖK, BÁJI, PATAI Uri szép és nagy Tekintetü *Familiák!* Ugy el-félefedett *M. Jó* Afzonyom Atyafiságos fíve irántatok, hogy mindnyájatokat magában bé-foglalván, magával együtt az ISTENI fívre által tézen.

Mind

Mind két Magyar Hazában, *Mélt. Jó Afzonym Jó-
szágiban* lévő *Reform. Ekkle'siák'* Tanítói T. T. Atyák! Ti
fő-képen, *Kazintzi Hüféges Lelki Páfitor*, Tízteletes Tu-
dós *Szathmári PAKSI ÁBRAHÁM* Uram, és Serkei Tudós
Prédikátor, Tízteletes *Zádor-házi BETES JO'SEF* Uram!
Kik fízinte Kriptájáig hüféges szolgálatbéli Tíztefésséggel ké-
féritek. Ott van immár Jó Afzonymunk, az hová egéfé éle-
tében utaztátok. Ott van az hová Hitit, Reménységét, fe-
retetit gerjéztettétek. Nem kell már ott semmi hit, sem
reménység többé néki: mindene ott a' Szeretet. Szeret Ti-
teket-is: és azon féretetből, hív Páfitori szolgálatotokat
meg-közönvén, jútalomul az ISTEN féretetit réátok kéri.

Minden rendü, felsőbb, 's alsóbb, külső, belső, fza-
dos és jobbágy tselédei! Nints fúksége réátok többé: mert
az emberi test' földi erőtelenségeiből ki menekedvén, sem-
mi inséggel nem küfzködik. El-hízem magatok-is meg-val-
játok: Anyátok vólt Méltóságos Afzonymotok. Most is fe-
gédéséteket fízveli, és kívánja, hogy az ISTEN ez éle-
ben Titeket meg-segéljen; ezután pedig a' maga nyúgo-
dalmába bé-vigyen.

Mindnyájan valakik az ő meg-tízteféssére ide gyüle-
keztetek már közzületek indulóban lévén hamvamig tölem
tízteféssé Mélt. Jó Afzonym, az ISTEN Titeket-is tíz-
teféssé meg, az ő fízéből réátok azt kívánom.

Hogy pedig hozzás *Patientiátok*ért én - is valmivel
kedveskedjem; mindeniteknek, ezer aranyoknál többet
erő ajándékba adom ezt az élet hozzáfító jó Tanátsot:

*Hogy Vénséget érhesseetek; még Ifjú korotok-
ban minél hamarább Vének lebesseetek*

E L - M O N D Á M

ITt nyugszik az URnak égy hív Szolgálója,
Ki vólt e' Világnak ideig Szállója,
Három Ellenségnek ellene-állója,
A' Ketesztyén Hitnek igazán Vallója.

WAJI JUDITH vólt ez, Wajáról íratott,
RHEDEI MIHALYnak elsöben adatott,
De hogy Halál által az el-szakasztatott,
WASS DÁNIEL Párul tölle választatott.

Ez második Férje Halála mikor lett,
Erdélyben Czégében nyugovó helyt ez vett,
RHEDEI MIHALY-is hogy ott Temettetett,
Itt végezvén éltét melléje tétetett.

Kilentz Esztendőket húszan fellyül töltött
Özvegységben, 's zúgó szél mikor süvöltött,
Mindenkor Kegyelem' Köntösét fel-öltött,
Az ISTEN' Házára 's Szegényekre költött.

Mikor töltött nyóltzvan-három Tavaszt és Télt,
E' Világ' motskától soha-is ö nem félt,
Példás és Keresztyén Kegyes Életet élt,
Nem esett olyanban a' mit soha nem vélt.

Ezer Hét Száz Hetven, Serkében létében,
Februariusnak kedvetlen mentében
Húszon-kettödik Nap' tett véget éltében,
Fájdalmas Nyavallya második Hetében.

GRÓFF WASS ÁDÁM Édes Annyát így tiszteli
Több Testvéreivel, Kiket Bánat teli,
Emlékezetére e' KÖVET szenteli,
Melly hogy fenn maradjon azért itt emeli.